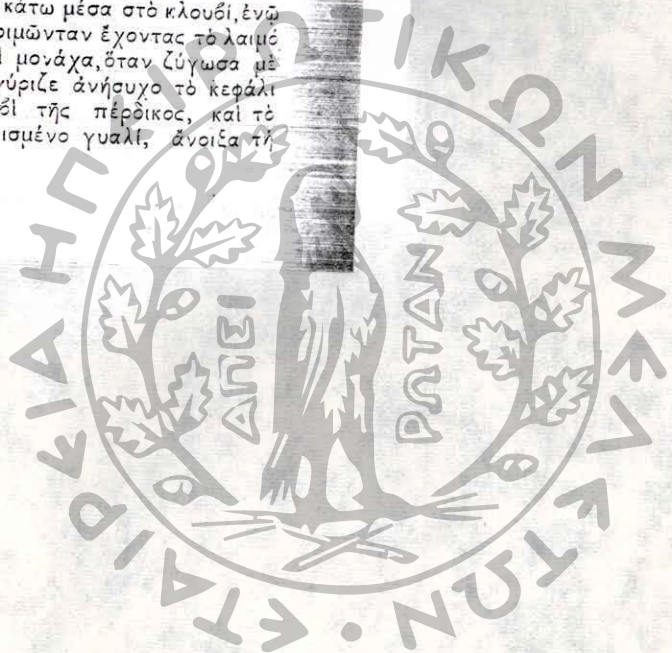

αγριώτερες κι' ωμορφότερες από τες καμπίσσιες, και τες βουνίσσιες προτιμούν εκείνοι, που έχουν τή μανία νά σκλαδώνουν τά καυμένα τά πουλιά και νά τά βάνουν στά κλουδιά, γιά ν' ακούν τό σκλαδωμένο τους τό λάλημο, και νά εύχαιστούνται μέ τήν δυστυχία τους.

Πιάσχε και τή δειλή πέρδικα, που μαζεύτηκε σέ μιά γωνιά τής κρεβάτας κι' έτρεμε από τό φόβο της, και τό όρμητικό γεράκι, που είχε τρυπώσει κάτω από τά ντιβάνια άγριο και φοβερό, και τά βάλαμε σέ χωριστά κλουδιά. 'Η πέρδικα είταν προωρισμένη από τόν συνάδελφό μου γιά τό κλουδί, και τό γεράκι γιά δώρο σέ κανένα κυνηγό, που μπορούσε νά τό γυμνάση νά κυνηγή στέν άγέρα πουλιά. Ένας φίλος, που είχε παρατύχει κοντά μας, είπε ότι ή καλύτερη δουλειά είταν:—νά φάμε τήν πέρδικα ψητή και νά σκοτώσμε τό γεράκι, και γιά νά μάς πείση πλειότερο μάς ανέφερε και ένα στίχο δημοτικού τραγουδιού: «Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί» που είχε ή άγαπητική στέν άγαπητικό της, που τόν περίμενε τόσον καιρό, ως τό νοστιμώτερο φαγι. που μπορούσε νά του φτιάση

Τή νύχτα, όταν τραδηχτήκαμε ό καθένας στό κρεβάτι του γιά νά κοιμηθούμε, δέ με κολλούσε ό ύπνος. Με βασάνιζε ή ιδέα τής σκλαδιάς τής πετροπέρδικας και του γερακιού "Έδωσα-πήρα νά κοιμηθώ, δέν τό κατώρθωσα. Συλλογιούνται τά βάσανά της. Συλλογιούνται ότι ήρθε στό κατοικιό μας, ζητώντας σωτηρία και βρίσκει πικρή σκλαδιά Συλλογιούνται και τό τέλος της: κανένα ψήσιμο στή σούβλα, ή κανένα φάγωμα από καμιά γάτα. Γιά τό γεράκι δέν με έκοφτε πολύ. 'Η ιδέα ότι έτρωγε πουλιά, και ότι άν δέν πύχαινε τό παραθύρι του πύργου, θά έέσχιζε τήν καημένη τήν πέρδικα, μ' έκανε νά τό αντιπαθώ, και νά τά μισώ, και νά μη ενδιαφέρωμαι γι' αυτό. Στά τελευταία, εκεί που γύριζα άυπνος στό κρεβάτι, γιά νά δώσω τέλος στήν νέα τύχη τής πέρδικας, άναψα τό κηρί και πήγα στήν κρεβάτα, όπου βρίσκονταν κρεμασμένα και τά δύο κλουδιά, τό ένα κοντά στό άλλο. 'Η πέρδικα πήγαινε άνω κάτω μέσα στό κλουδί, ενώ τό κακοϋργο γεράκι κάθονταν και κοιμώνταν έχοντας τό λαιμό του χωμένο μέσα στές πλάτες, και μονάχα, όταν ζύγωνα με τό φως άνοιζε τά μάτια του, και γύριζε άνήσυχο τό κεφάλι του όλόγυρα. Ξεκρέμασα τό κλουδί τής πέρδικας, και τό πήγα στό παράθυρο με τό τσακισμένο γυαλί, άνοιξα τή

θύρα του κλουδιού, και είπα στο σκλαδωμένο πουλί.
— "Αι στο καλό σου πέταξε στα πετροβούνια σου και στές
βουνοπλαγιές σου, όπου γεννήθηκες, και όπου είναι ο προο-
ρισμός σου και η εύτυχία σου, ίσως έχεις ταίρι, ίσως έχεις
μικρά.

Η πέρδικα, τη στιγμή που άνοιξε τη θύρα του κλουδιού,
στο παραθύρι με το σπασμένο γυαλί, σαν να μη πίστευε
τόση εύτυχία, δίσταξε να πετάξει και ν' αποκτήσει τη λευ-
τεριά της, αλλά σ' όλιγο έμασε καλά τα φτερά της, κα-
τέβασε το κεφάλι της, κι' ένα δυνατό φτερούγισμα άκού-
στηκε στα σκοτάδια της νύχτας. Η καρδιά μου χόρευε από
τη χαρά της, για την καλωσύνη, που είχα κάμει, και τα πο-
τάριά μου μου φαίνονται πως δεν πατούσαν στο πάτωμα.
Κρέμασα το κλουδί στη θέση του, με τη θύρα ανοιχτή.
Για να μη με υποπτεύσει ο συνάδερφός μου και του κακοφανή,
και γύρισα να πάγω στο κρεβάτι μου να κοιμηθώ εύχοριστη-
μένος. Εκείνη τη στιγμή το βλέμμα μου αντίκρυσε με το
βλέμμα του γερακιού. Μου φάνηκε, σαν να μου ζητούσε κι
αυτό τη λευτεριά του, και σά να μου έλεγε με ανθρώπινη
φωνή

— Δευτέρωσέ με και μένα το καημένο! Γυρεύω τη λευ-
τεριά μου, ως έλεημοσύνη!

Εστριξε η καρδιά μου. Δύο δάκρυα χοντρά ανέβηκαν από
την καρδιά μου στα μάτια μου. Θέλησα να θυμηθώ όλα τα
φρονικά του σκλαδωμένου γερακιού: πόσα πουλιά άφησε χω-
ρίς μάννα, και πόσες μάννες χωρίς πουλιά, και το κυνήγη-
μα της πέρδικας, που γλύτωσε από τοίχα, αλλά δε μπόρετα
ν' αντισταθώ στην άφωνη φωνή, που μου φώναζε:

— Δευτέρωσέ με κι' εμένα το καημένο! Δός μου τη λευ-
τεριά μου ως έλεημοσύνη

Θυμήθηκα ότι είμαι κι' εγώ δούλος, κι' ήρθα στη θέση του.
Ξεκρέμασα και του γερακιού το κλουδί και τράδησα ίσια
στο παράθυρο με το σπασμένο το γυαλί. . . .

— Άλλά . . . τί πάω να κάμω; είπα μέσα μου. 'Απ' εδώ
έφυγε η πέρδικα, ν' αφήσω και το γεράκι, μπορεί να τη
φτάσει πουθενά. . . .

Γυρίζω προς το παράθυρο, που αντίκρυζε κατά τη νοτιά,
έλως διόλου αντίθετα προς το δρόμο της πέρδικας. Άνοιγω
το παραθυρόφυλλο, ανοίγω και τη θύρα του κλουδιού, και
του δίνω δρόμο! Πάει! Άπόχτησε κι' αυτό την ποθητή λευ-
τεριά! Ωρα του καλή κι' αútουνο!

Γηρίζοντας κρέμασα και τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουδί με τῇ
θύρᾳ ἀνοιχτῇ κοντὰ στ' ἀνοιχτὸ κλουδί τῆς πέρδικας, καί
πῆγα νὰ κοιμηθῶ. Κοιμήθηκα σὰ στὸν Παράδεισο. Ὁλος μου
ὁ ὕπνος εἶταν γεμάτος χρυσὰ ὄνειρα. Τέτοιον ὕπνο γλυκὸ
δὲν ἔχω κάμει ποτὲ ἀπὸ τότε.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Αὔπνια

Δὲν ἔχω ὕπνο· ἄφωνη ἡ νύχτ' ἀναστενάζει.
Κ' οἱ στεναγμοὶ τῆς ἀντηχοῦνε στὴ καρδιά μου.
Δὲν ἔχω ὕπνο· ἡ σιγὴ τὰς σκέψεις μου ταραξίζει.
Κι' ἀνήσυχα φαντάσματα περνοῦν ἀπὸ μπροστά μου.

Ποιὰ εἶνε τὰ φαντάσματα, ὅπου περνοῦν γοργὰ
Καὶ ποιὰ εἶνε τὰ χεῖλη.
Ποῦ κἄτι μοῦ κριφομιλοῦν, ἀλλὰ σιγὰ σιγὰ
Σὰν νὰ περνᾷ ὁ ἄνεμος 'στὰ ρόδα τοῦ 'Απρίλη;

Ποιοὶ εἶν' ἐκεῖν' οἱ στεναγμοὶ ὅπου ἀγόλι—ἀγάλι,
'Απ' τὰ πελάγη ἔρχονται καὶ σβύχουν στ' ἀκρογιάλι.
Τὰ μάτια ὅπου με θωροῦν, τὰ χέρια ποῦ μοῦ γενεύουν
Καὶ τὰ μετάξινά μαλλιά ἐμπρός μου πεῦ σαλεύουν;

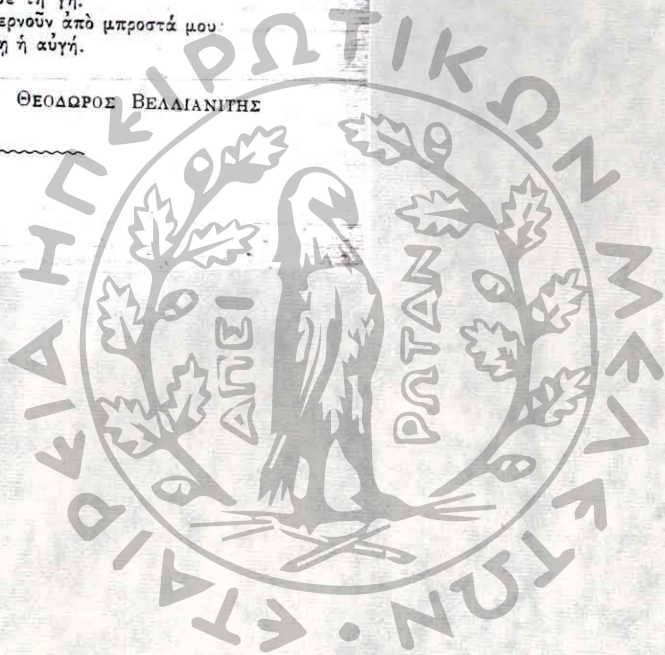
Μὴν ᾔνε τῶν αἰσθήσεων παίγνια καὶ ἀπάτη
Τῶν νεύρων ποῦ γεννᾷ ἡ ταραχὴ,
Κ' ἐξάψεως γεννήματα ποῦ ταραγμένη πλάττει
'Απὸ τῇ θερμῇ ποῦ με φλέγει ἡ ψυχὴ;

"Ἡμῆπως εἶν' ἀνάμνησις ἀποθαμμένου κόσμου,
Κόσμου ποῦ ζοῦσα μιὰ φορὰ,
Καὶ πρόσωπα ποῦ ἔσυρεν ὁ χρόνος ἀπ' ἐμπρός μου,
'Ἡ τὰ ἐκύλησε νεκρά;

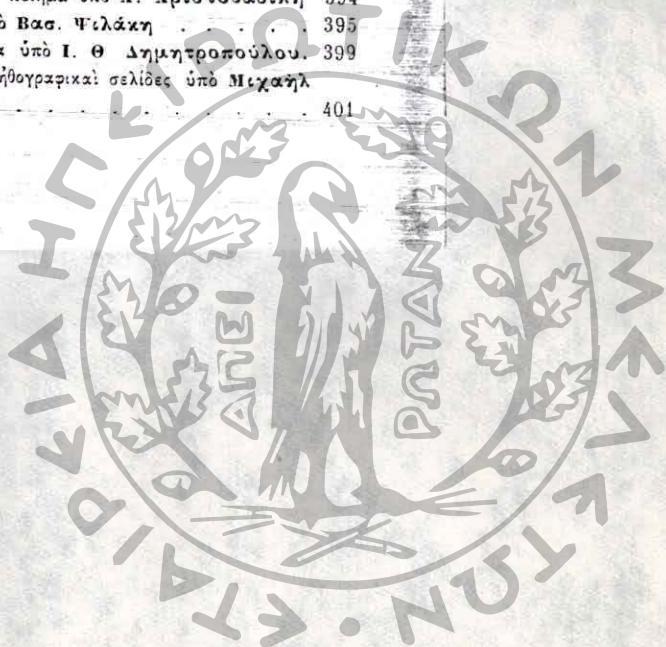
"Ἴσως μὰ σὰν ταφόπετρα σκεπάζει τὴν καρδίᾳ μου
Τὸ σκότος ποῦ ἐσκέπασε τὴ γῆ.
Καὶ πάλι τὰ φαντάσματα περνοῦν ἀπὸ μπροστά μου.
'Αχ! πότε θ' ἀνατεῖλῃ ἡ αὐγὴ.

Παῖσι, 12 Αὐγούστου 1899.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

Ὁ Τοκογλύφος, ἐπίγραμμα ὑπὸ Ὑακίνθου.	300
Ἄγνωστος Καλλιτέχνης, ἱστορική σελίς ὑπὸ Σπ. Δε-Βιάζη.	301
Οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας εἰς τὸ χέρι, ἀνέκδοτον μετὰ γελοιογραφίας.	303
Κερί, ποίημα Κωνστ. Καβάφη.	304
Κωνσταντῖνος Βαγιάνης, ὁ νέος ἡγεμὼν Σάμου, βιογράφημα.	305
Κωνστ. Μεταξᾶς Βοσπορίτης, σκιαγραφία.	307
Δζεμήλα, διήγημα ὑπὸ Κ. Μεταξᾶ Βοσπορίτου.	309
Ἡ χρυσάλλις, ποίημα ὑπὸ Α. Ι. Γαβρίλη.	319
«Διατὶ ἡ γάτα τρώγει τὰ ποντίκια», ὑπὸ Δημ. Κ. Βαρδου- νιώτου.	321
Συμβουλή.	326
Ἐπαρχιακαὶ εἰκόνες—Τὸ καινούργιο σπίτι, μετὰ γελοιογραφιών ὑπὸ Δ. Γ. Ταγκοπούλου.	327
Φιλοσοφία χασομέρηδων.	333
Ὁ Λυχνοστάτης, κωμικὸν παίγνιον εἰς πρᾶξιν, ὑπὸ Ἰω. Δελη- κατερίνη.	335
Ἀτακτοὶ φρουροὶ ἀπαλλαγέντες, ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου.	347
Μαρίκα Πίπιζα, σκιαγραφία.	353
Ποιήματα: Πᾶμε—Σὲ σένα—Στὰ ξένα, ὑπὸ Μαρίκας Πίπιζα.	354
Οἱ Μέδικοι ἐν Ἑλλάδι, ἱστορική μελέτη ὑπὸ Μιχ. Λαμπρο- νίδου.	356
Σαῖς πᾶν ἴα.	366
Ἀθανάσιος Ρουσόπουλος, βιογραφία.	367
Περὶ Σιδηρίας, ὑπὸ τοῦ βαρὼνους Γερασ. Ἰγγλέση.	369
Σὲ μιὰ Ρωμιά, ἐπίγραμμα ὑπὸ Καϊάφα.	376
Ἡ μάννα τῶν θλιμμένων, ποίημα ὑπὸ Λάμπρου Πορφύρα.	377
Τὰ μικροπαντρεμένα ὑπὸ Α. Ι. Γαβρίλη.	378
Ἡ τρίχα, διήγημα κατὰ μίμησιν ὑπὸ Μ. Δ. Φραγκοῦδη.	379
Ὁ ἀφηρημένος.	383
Ἐπιγράμματα—Δι' ἀρχιφιλάργυρον ὑπὸ Ὑακίνθου.	384
Παναγία ἡ Πλατανιώτισσα ἐν Κλαπατσούνῃ, ὑπὸ Χρ. Π. Οἰκονόμου.	385
Εὐσπλαχνία—Εὐγνωμοσύνη, ποίημα ὑπὸ Χ. Χριστοδασίη.	394
Μία Μεγάλη Παρασκευή, ὑπὸ Βασ. Ψιλάκη.	395
Ἡ κωμωδία τῆς ζωῆς, ποίημα ὑπὸ Ι. Θ. Δημητροπούλου.	399
Ἡ προκυμαία τῆς Σμύρνης, ἡθογραφικαὶ σελίδες ὑπὸ Μιχαήλ Ἀργυροπούλου.	401

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

447

Ἀγάπης λόγια, ποίημα Μ. Δ. Φραγκοῦδη	407
Κοινοβουλευτικοὶ Τύποι : Νικόλαος Μπουφίδης — Γεώργιος Πετροπουλάκης	408
Παράπονον μεθύσου, ποιημάτων	413
«Τὰ πρῶτα Γράμματα . . .», κωμικὸς μονόλογος ὑπὸ Γ. Ν. Διαμάντη	414
Γκιούλ, ἐπεισόδιον κρητικῆς ἐπαναστάσεως, ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Μαρίας Θ. Χρύση	417
Σκόρπια φύλλα	424
Ἀπὸ τὰ «Παραμύθια» — Τὸ φίλι, ὑπὸ Παύλου Νιρβάνα	425
Ὡσάν μπουμποῦκι, ποίημα Ἀγίδος Θέρου	427
Κυνηγημένη Πέρδικα, ἀνάμνησις ὑπὸ Χρ. Χριστοδασίλη	432
Ἀϋπνία, ποίημα Θεοδώρου Βελλιανίτου	432
Ἀθανάσιος Ἀστερίου, σκιαγραφία ὑπὸ Μ. Χρυσοχόου	433
Ἡ ψυχὴ, ποίημα Παναγ. Δ. Ζάνου	435

Χ. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΑΣ

Η ΚΥΝΗΤΗΜΕΝΗ ΠΕΡΙΔΙΚΑ

Είταν Αβγουστός μήνας.
Κάθονταν τ' απόγευμα στὸν ἐξώστη τοῦ πύργου τοῦ Μεσοβίου, ποὺ εἶταν στὸ βορεινὸ πλευρὸ τοῦ, καὶ κίτταζε τὸν ἀέραντο κάμπο τῆς Θεσσαλίας, ὅς ἐκεῖ, ποὺ ἔφατε μὲ τὰ κοντότερα ριζέρεγγα τῶν Χαιώτικων βουνῶν, ποὺ φαίνονταν ἀπὸ μακριὰ μιά συγκαταδυμένη πέτρα, γιγάντια, ποὺ πάνονταν ἀπὸ τὴν Βούλα κι' ἔφτανε ὡς τὸ Κοκκινιάδακι τοῦ Ζάρκου.

Ὁ Πηνιὸς κυλοῦσε τὰ ρέματα τοῦ πολὺ σιμῆ, ὡς ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας, ἀλλ' ἂν κι' ὁ πύργος εἶταν πολὺ ψηλός, ἐνῶ οὔτε τὸν ποταμὸ ἐξέλεπε, οὔτε τὸ βουνὸ τοῦ Ἄκουα, γιὰτὶ τὸ ἔδαφος εἶναι ἴσο, κι' οἱ δύο ὄχτες τοῦ ποταμοῦ φαίνονται ἀπὸ μακριὰ, ὅτι σμίγουν ἡ μία μὲ τὴν ἄλλη καὶ κρύβουν τὴν κοίτη του. ἐνῶ τὸ ρέμα καταβαίνει ἡ συχο-ῆσυχο, χωρὶς βουή, χωρὶς κρότο, χωρὶς ἀφρό, σὰ διαβάτης κουρασμένος, ποὺ περπατᾷ ἀργά-ἀργά, καὶ δὲν βλέπει τὴν ὁρὰ νὰ φτάσῃ στὸ κατοικεῖο του νὰ ἐκπληθῇ καὶ νὰ κοιμηθῇ.

Εἶχα μπροστὰ μου ἓνα σπορ χωριά. Διακρίνονταν ἀπὸ τὰ δέντρα, ποὺ εἶχαν, κι' ἀπὸ τὰ κεραμίδια, ποὺ κοκκινίζαν καὶ πυρολογοῦσαν ἀπὸ τὸ ἥλιο, οἱ σὰν εἶναι φηλά σ' ἀβεστοαρία, ἡ σ' ἀναμμένο κεραμαρεῖο. Ἀπὸ μακριὰ μοῦ ἔρχονταν ὁ ἥχος τῶν κουνδουμένων τῶν κοπαδιῶν, ποὺ βοκούσαν ὁλό-γυρα. Ὁ οὐρανὸς εἶταν ἔλαστος κι' ἡ γῆ διψόσας εἶχε νερό, σὰ στρατοκόπος κουρασμένος, γιὰτὶ δὲν εἶχε βρέξι ἀπὸ τὸν Μάρτη. Σύννεφο δὲν φαίνονταν πουθενά κανένα, καὶ ἔστυε φοβερὴ ἀγκάλιαζε ὅλη τὴ χώρα.

Σὰ λίγο ἓνα συννεφάκι, ὡς μιά ψάθα, ἀπρο-κατασπορ, σὰ λαγαρό ἀστέρι, κάθισε στὴν κορφή τοῦ Ὀλύμπου, σὰν ἀτίμητο διαμαντένιο στέμμα.
Ἐκεῖνὴ τὴ στιγμὴ ἦρθε ἓνας γέρος τοῦ χωριοῦ γιὰ νὰ ζητήσῃ κάτι καὶ στάθηκε μπροστὰ μου.
Ὁ γέρος μὲ τὰ θολὰ μάτια του εἶδε τὸ συννε-φάκι στὸ κεφάλι τοῦ ἑξακουσμένου βουνοῦ μᾶς, ποὺ στέκεται ἀνάμεσα σὲ τόσα ψηλὰ βουνά, σὰ βουνο-ερασιεῖς, μὲ τὰς σαράντα δύο του κορφές, καὶ τὰς ἀμέτρητες του βουνοὐλες. Τὸ σύννεφο ἐκεῖνο ἀρχίσε νὰ μεγαλώνῃ, σὰν πως μεγαλώνει ὁ καπνός, ὅταν παίρνῃ ῥόμο τὸν ἀνέμπορο.

— Τοῦ γλιπτί: αὐτοῦ τοῦ συννεφάκι; ...
Καὶ χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσω τίποτε, αὐτὸς ἔξα-κολούθησε:

— Θὰ φέρ' νηρουποννιά... Ἔιναι βλοημένο...
Δὲν εἶχε τελειώσει ὁ γέρος τὴ φράση του καὶ τὸ σύννεφο, ἀπὸ ἄσπρο, ποὺ εἶταν πρὶν, μαύρισε, ἓνα ἀστραμίμα φεγγαβολῆς μέσα του, γιὰ μιά στιγμὴ ἔ-βαινε κατὰχρυσο, καὶ μιά ὑπόκωφη βροντὴ ἀκού-στηκε κατὰ τὸν Ὀλύμπο. Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα κι' ἐκεῖνο τὸ συννεφάκι γίνθηκε γίγαντας καὶ χύ-θηκε σ' ὅλον τὸν ὄρανὸ τῆς Θεσσαλίας, σὰ φοβερό ὄχταπόδι, ἀπλώνοντας τοὺς μαύρους πλοκάμιους του πρῶτα ὡς τὸν Κίσσας, τὸ Πήλιο καὶ τὰ Χάσια, κι' ὕστερα ὡς τὰ βουνὰ τῆς Γούρας, ὡς τ' Ἀγρᾶφα, κι' ὡς τὰ βουνὰ τ' Ἀστροποτάμου. Ἀρχισαν νὰ πέφτουν ἀριεὶς-ἀριεὶς οἱ πρῶτες σταλαγματιές τῆς βροχῆς, χοντρές σὰν καρδιὰ, τ' ἀστροπελέκια αὐ-λάκωναν τὸν ὄρανὸ, σὰν φλογισμένα φεῖδια, καὶ σὰ λίγο ἀκόμα ὅλη ἡ Θεσσαλία λούζονταν ἀπ' ἀκρὴ σ' ἀκρὴ, καὶ φεγγαβολοῦσε καὶ τραντάζονταν ἀπὸ τὰς μουμπουναριές.

Ἀπὸ τὰς πρῶτες σταλαγματιές ἄφησα τὸν ἐξώ-στη καὶ μῆλκα στὴν ἀπέραντη κρεβάτι τοῦ πύρ-γου καὶ κίτταζε μὲ χαρὰ τὴ χοντρή βροχὴ ποὺ ἔπεφτε καὶ γτυποῦσε τὰ γυαλιὰ τῶν παραθύρων.
Ἐκεῖ ποὺ καθόμουν καὶ χαίρομουν τὸ περιλαμπρο-θέαμα τῆς εὐεργετικῆς βροχῆς, ποὺ θὰ πῶτε τὴ διψασμένη γῆ ὡς τὰ ἔγκατ' αἵματός της, ποὺ εἶχε γίνε-φερῇ σὰν κεραμίδι, ἀκούω «τράγγι!» τὸ γυαλὶ τοῦ πα-ραθυριοῦ καὶ δύο μεγάλα πουλιὰ κατὰδραχε, τὸ ἓνα μπροστὰ καὶ τὸ ἄλλο κατόπισ, «μῆλκα μέσα!» Ὅλοι συγκινηθήκαμε στὸ ποδάρι καὶ γλυτώσαμε τὸ θῆμα ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ φονιά τοῦ. Τὸ μορσοπινὸ πουλί, ποὺ πετοῦσε σὰ μοῦλο, γιὰ τὴ σωτηρία του, καὶ μὲ τὴ δύναμι τῆς ὁρμῆς του ἔσπασε τὸ γυαλὶ τοῦ πα-ραθυριοῦ, εἰς ἓνα μὲν περιγυραμένη πετροπέριδικα, καὶ τ' ὀπισθίον, ποὺ τὴν κυνηγούσε μ' ἄγριο μάτι, μὲ λύσσα, μ' αἰμοδιψασία, εἶταν γερὰκι, πετρίτης.
Ἐρχονταν ἐκεῖνὴ μπροστὰ κι' αὐτὸ πίσω ἀπὸ τὰ πετροβούνια, πέρα ἀπὸ τὴ Βούλα, ῥετς ὥρες μα-κριὰ, μὲ καλὸ ἄλσος, γιὰτὶ μόνο στὰ βουνὰ ἔρι-κονται οἱ πετροπέριδικες:

«Πῶχουν τὰ πλουριάτ' αὐτὰ, τὰ κόκκινα ποδάρια» ἐνῶ στὸν κάμπο εἶναι οἱ καμπίσιες οἱ πέριδικες, πολ-λὸ διαφορετικὲς ἀπὸ τὰς βουνίσιες, κι' οὔτε οἱ βου-νίσιες πατοῦν στὸν κάμπο, οὔτε οἱ καμπίσιες στὰ βουνά. Οἱ βουνίσιες εἶναι μεγαλύστερες, ἀγρώταρες, κι' ὁμορφότερες ἀπὸ τὰς καμπίσιες, καὶ τὰς βου-νίσιες προτιμοῦν ἐκεῖνοί, ποὺ ἔχουν τὴ μαγία νὰ σκλαδύνουν τὰ καημένα τὰ πουλιὰ καὶ νὰ τὰ βάνουν στὰ κλουβιά, γιὰ ν' ἀκοῦν τὸ σκλαβωμένο τους τὸ λάλημα-μοιρολόγι καὶ νὰ εὐχαριστῶνται μὲ τὴ δυστυχία τους.

Τὴ στιγμὴ ποὺ βρέθηκαν μέσα τὰ δύο πουλιὰ, ὁ θύτης καὶ τὸ θῆμα, ὁ πόλεμος τοὺς ἐπαψε. Στά-κονταν καὶ τὰ δύο στὸ σιάδι καὶ κίτταζε τὸ ἓνα τ' ἄλλο σὰν παλαιὸ φίλον. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ πύργου δὲν χάσανε καιρὸ, τὰ πιάσανε καὶ τὰ δύο καὶ τὰ βάλ-λανε σὲ χωριότ' αὐλοῦσαν. Σὰ λίγο ἦρθ' ὁ μάγειρας τοῦ πύργου καὶ μοῦ λέγει:

- Ἀφεντικό;
- Τὶ τρέχει;
- Τοῦ λέγω.
- Ὡς τὰ φυλάξιμε αὐτὰ τὰ πουλιὰ στὰ κλουβιά;
- Μὲ πῶτ' ἔχεις.
- Βάλα κατὰ ἀπολογισμὰ.
- Ἡ καλύτερη δουλειὰ (ποὺ εἶπα) εἶναι νὰ σφά-ξωμε τὴν πέριδικα νὰ τὴν φάει καὶ νὰ σκοτώσωμε τὸ γερὰκι.

Καὶ γιὰ νὰ μὲ πείσῃ πλείστορο μοῦ ἀνέφερε ἓνα στίχο δημοτικὸ τραγουδιό: «Πέριδικα ψημένη καὶ γλυκὺ κρασί» ποὺ εἶχε ἡ ἀγαπητικὴ στὸν ἀγαπητικὸ τῆς, ποὺ τὸν περίμενε τόσον καιρὸ, ὡς τὸ νοστιμώτερο φαγί, ποὺ μπορούσε νὰ τοῦ φτιάξῃ.

— Πήγαμε στὴ δουλειὰ σου (τοῦ εἶπα) καὶ νὰ μὴ μαγειρεύς παρά ὅτι σοῦ δίνουν.

Τὸ πρᾶγμα ἔβγαλε τόσον γρήγορα καὶ τόσο ἀνε-πάντευχα, ποὺ πρώτη φυσικὴ σκέψῃ μου εἶταν νὰ φυλαχθῇ ἡ πέριδικα στὸ κλουβί, γιὰ νὰ λαλήῃ καὶ νὰ σκοτωθῇ τὸ γερὰκι, ἀλλ' ὅταν νύχτωσε κι' ἐξεί-πνησα καὶ πῆγα νὰ κοιμηθῶ, δὲ μὲ κολλοῦσε ὁ ὕπνος. Μὲ βασάνιζε ἡ ἰδέα τῆς σκλαβιάς τῆς καη-μένης τῆς πετροπέριδικας... Ἐδῶκα-πῆρα γιὰ νὰ κοιμηθῶ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσα. Συλλογιόμουν τὰ βράδνὰ τῆς, συλλογιόμουν, ὅτι ἦρθε στὸ κατοι-κεῖό μου, ζητώντας σωτηρία, καὶ βρίσκει πικρὴ σκλαβιά. Συλλογιόμουν καὶ τὸ τέλος τῆς, κανένα ψήσιμο στὴ σούδα, καὶ κανένα ξεκοκκάλισμα μὲ τὴν ἐπικουρία γλυκοῦ κρασιοῦ, γιὰ τὴν ἐπαρμογὴ τοῦ στίχου τοῦ δημοτικῶ τραγουδιοῦ, ἡ κανένα φράγμα ἀπὸ καμμιὰ γάτα. Ὅσο γιὰ τὸ γερὰκι δὲ μ' ἔκοψε καθόλου. Ἡ ἰδέα, ὅτι ἔτρωγε πουλιὰ, κι' ὅτι ἂν δὲν τύχαινε τὸ παραθύρι τοῦ πύργου τοῦ Μεσοβίου, θὰ τὴν πρόφτανε καὶ θὰ ἔσχιζε τὴν καημένη τὴν πέριδικα, μ' ἔκανε νὰ τὸ ἀντιπαθῶ, καὶ νὰ τὸ μισῶ καὶ νὰ μὴ ἐνδιαφέρωμαι γιὰ τὸ καλὸ του. Στὰ τελευταῖα ἐκεῖ ποὺ γύριζα-ἄπινος στὸ κρεβάτι ὡς τὰ μεσάνυχτα, γιὰ νὰ δώσω τέλος τῆς νέας τύχης τῆς πέριδικας, ἀναψὰ τὸ κερί καὶ βγήκα στὴν κρεβάτι, ὅπου βρεθόνταν τὰ κλουβιά κρεμασμένα, τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο. Ἡ πέριδικα πῆγαινε πέρα ῥῶθε μέσα στὸ κλουβί, ἐνῶ τὸ κα-κούργο γερὰκι, ὑπόμεινε τὴ σούδα τοῦ μὲ γενναίω-τητα καὶ κοιμῶνταν, καὶ μόλις, ὅταν ἔγινε μὲ τὸ φῶς ἀνοιξε τὰ μάτια τοῦ κι' ἄρχισε νὰ γυρίσῃ ἀνῆσυχο τὸ κεφάλι τοῦ ὀπίσθω.

Ἐκρέμασα τὸ κλουβὶ τῆς πέριδικας καὶ τὸ πῆγα στὸ παράθυρο μὲ τὸ σπασμένο τὸ γυαλί, ἀνοίξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ κι' εἶπα στὸ σκλαβωμένο πουλί:

— Ἀνὲρ καλὸ σοῦ! Πέταξε στὰ πετροβούνια σου καὶ στὰ βουνόπλαγά σου, ὅπου γεννήθηκες, κι' ὅπου εἶναι ὁ προορισμός σου κι' ἡ εὐτυχία σου.

Ἦσως ἔχεις ταίρι, ποὺ σ' ἀγαπάει, Ἦσως ἔχεις μι-κρά, ποὺ σὲ καρτεροῦν!

Ἡ πέριδικα, τὴ στιγμὴ ποὺ τῆς ἔλεγα αὐτὰ καὶ τὸ κλουβὶ στέκονταν μὲ τὴ θύρα τοῦ ανοικτῆς μπρο-στὰ στὸ παράθυρο μὲ τὸ σπασμένο γυαλί, σὰ νὰ μὴ πίστευε στὴν εὐτυχία, ποὺ τὴν περίμενε, ἔβλεπε νὰ πετάξῃ καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὴ λευτεριά τῆς, ἀλλὰ σ' ὅλγιο ἔμασε καλὰ τὰ φτερά της, σήκωσε τὸ κεφάλι τῆς κι' ἓνα δυνατό στερεώματα ἀκούστηκε στὰ σκοτεινὰ τῆς νύχτας. Ἡ καρδιά μου χάρη-ἐκεῖνὴ τὴ στιγμὴ ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς, γιὰ τὴν καλο-σύνη, ποὺ εἶχα κάνει, καὶ τὰ ποδάριά μου μοῦ φαί-νονταν, πῶς δὲν πατούσαν στὸ πάτωμα. Κρέμασα ὕστερα τὸ κλουβὶ στὴ θέση του καὶ τράθησα γιὰ τὸ ζωμάτιό μου νὰ κοιμηθῶ εὐχαριστημένος.

Ἐκεῖνὴ ὁμοῦ τὴ στιγμὴ τὸ βλέμμα μου ἀντικρύ-θηκε μὲ τὸ βλέμμα τοῦ γερὰκι. Μοῦ φάνηκε σὰ νὰ μοῦ ζητοῦσε κι' αὐτὸ τὴ λευτεριά του καὶ σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε μ' ἀνθρωπινὴ φωνή:

— Ἀευτέρωσέ με κι' ἐμένα τὸ καημένο! Σοῦ γυ-ρεῖω τὴ λευτεριά μου ὡς ἐλεημοσύνη.

Ἐτρεῖε ἡ καρδιά μου. Δύο χονδρά δάκρυα ἀνέ-βηκαν στὰ μάτια μου καὶ τὰ πλημμύρησαν. Θέλησα νὰ θυμῶ ὅλα τὰ φονικά τοῦ σκλαβωμένου γερὰ-κιού: Πόσα πουλιὰ ἄφησε χωρὶς μάννα, καὶ πόσες πουλλομάννες χωρὶς πουλιὰ καὶ πόσα πουλιὰ ἐξ-ευγάρωσεν μὲ τὰ σουβέρια του τὰ νύχια καὶ μὲ τὴ φωνὴν του τὴ μύτη, καὶ τὸ κυνήγημα τῆς πέρι-δικας ποὺ γλύτωσε ἀπὸ τρεῖς, ἀλλὰ δὲ μπόρεσα ν' ἀντισταθῶ στὴν ἄφωνη φωνή, ποὺ μοῦ φώναζε:

— Ἀευτέρωσέ με κι' ἐμένα τὸ καημένο! Δός μου ἐλεημοσύνη τὴ λευτεριά μου!

Θυμῆθηκα, ὅτι εἶμουν κι' ἐγὼ δοῦλος καὶ μάλιστα ραγιάς τοῦ Σουλτάνου κι' ἦρθα ἀμέσως στὴ θέσ. του. Δὲ χάνω καιρὸ, ἐκρέμασα καὶ τοῦ γερὰκιού τὸ κλουβὶ καὶ τράθησα ἴσια στὸ παράθυρο μὲ τὸ σπα-σμένο τὸ γυαλί.

— Ἀλλὰ τί νὰ πάω νὰ κάνω. (Εἶπα μέσα μου)

Ἀπ' ἐδῶ ἔχει φύγει κι' ἡ πέριδικα.... Ν' ἀφήσω

ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὸ γερὰκι;... Μπορεῖ νὰ τὴν φτά-σῃ πουθενά...

Γυρίζω πρὸς τὸ παράθυρο, ποὺ εἶταν πρὸς τὴ νοτιὰ, ὁλοφύλλο ἀντίθετα πρὸς τὸ δρόμο τῆς πέρι-δικας, ἀνοίγῃ τὸ παραθυρόφυλλο καὶ τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ καὶ τοῦ δίδω δρόμο! Πάει, ἀπόχτησε κι' αὐτὸ τὴ πούνητ' αὐτοῦ λευτεριά! Ὡρα τοῦ καλῆ κι' αὐτοῦ!

Ἀλλὰ τ' ἀντίχριστο τὸ γερὰκι, τὴ στιγμὴ ποὺ ὤρμησε ἀκράτητο πρὸς τὰ ἔξω, ἀπέτυχεν—δὲν ἔβρε-πῶς—τὸ δάχτυλό μου καὶ τὸ ἔσχιζε μὲ τὸ νύχι-του καὶ κίνησε αἷμα.

— Εἰν' ἀδύνατο (εἶπα) νὰ κάνῃ κανεὶς καλὸ σ' κακὸ χωρὶς νὰ πάθῃ κατὶ.

Γυρίζοντας κρέμασα καὶ τοῦ γερὰκιού τὸ κλουβὶ κοντὰ στὸ κλουβὶ τῆς πέριδικας καὶ πῆγα νὰ κοι-μηθῶ.

Κοιμήθηκα σὰ στὸ παράδεισο. Ὁ ὕπνος μου εἶταν γεμάτος ἀπὸ χρυσὰ ὄνειρα, καὶ τὸ πλεῖον χρυσὸ ἀπ' ὅλα εἶταν ἡ Ἥπειρος, ἡ πατρίδα, ποὺ τὴν ἔβλεπα ἐλευτέρη καὶ γλυτωμένη ἀπὸ τὰ νύχια τῆς Τουρ-καρβαντιᾶς.

Χ. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΑΣ

Χ. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗ

Η ΚΥΝΗΓΗΜΕΝΗ ΠΕΡΔΙΚΑ

Είταν Αύγουστος μήνας.

Κάθονταν τ' απόγευμα στὸν ἐξώστη τοῦ πύργου τοῦ Μεσθαινοῦ, ποῦ εἶταν στὸ βορεινὸ πλευρὸ του, καὶ κύτταζα τὸν ἀπέραντο κάμφο τῆς Θεσσαλίας, ὡς ἐκεῖ, ποῦ ἔσμιγε μὲ τὰ κοντότερα ριζόρραχα τῶν Χασιώτικων βουνῶν, ποῦ φαίνονταν ἀπὸ μακριὰ μιὰ συγκρατούμενη πέτρα, γιγάντσια, ποῦ πιάνονταν ἀπὸ τὴν Βούλα κι' ἔφτανε ὡς τὸ Κοκκιναδάκι τοῦ Ζάρκου.

Ὁ Πηνειὸς κυλοῦσε τὰ ρέματά του πολὺ σιμᾶ, ὡς ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας, ἀλλ' ἂν κι' ὁ πύργος εἶταν πολὺ ψηλός, ἐγὼ οὔτε τὸν ποταμὸ ἔβλεπα, οὔτε τὸ βουητὸ τοῦ ἄκουα, γιατί τὸ ἔδαφος εἶναι ἴσιο, κι' οἱ δυὸ ὄχτες τοῦ ποταμοῦ φαίνονται ἀπὸ μακριὰ, ὅτι σμίγουν ἢ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη καὶ κρύβουν τὴν κοίτη του, ἐνῶ τὸ ρέμα καταδαίνει ἡ-συχό-ἡσυχό, χωρὶς βουή, χωρὶς κρότο, χωρὶς ἀφρό, σὰ διαδάτης κουρασμένος, ποῦ περπατάει ἀργά-ἀργά, καὶ δὲν βλέπει τὴν ὥρα νὰ φτάσῃ στὸ κατοικεῖό του νὰ ξαπλωθῇ καὶ νὰ κοιμηθῇ.

Εἶχα μπροστὰ μου ἓνα σωρὸ χωριά. Διακρίνονταν ἀπὸ τὰ δέντρα, ποῦ εἶχαν, κι' ἀπὸ τὰ κεραμιῖδια, ποῦ κοκκίνιζαν καὶ πυρολογοῦσαν ἀπὸ τὸ ἥλιοπύρι, σὰ νὰ εἶταν ψηλά σ' ἀσβεσταριά, ἢ σ' ἀναμμένο κεραμαρεῖο. Ἀπὸ μακριὰ μοῦ ἔρχονταν ὁ ἦχος τῶν κουδουνιῶν τῶν κοπαδιῶν, ποῦ βοσκοῦσαν ὁλόγυρα. Ὁ οὐρανὸς εἶταν ἔλαστος κι' ἡ γῆ διψοῦσε γιὰ νερό, σὰ στρατοκόπος κουρασμένος, γιατί δὲν εἶχε βρέξει ἀπὸ τὸν Μάρτη. Σύννεφο δὲν φαίνονταν πουθενὰ κανένα, καὶ ζέστη φοβερὴ ἀγκάλιαζε ὅλη τὴ χώρα.

τοῦ Ὀλύμπου, σὰν ἀτίμητο διαμαντένιο στέμμα.

Ἐκεῖνη τῇ στιγμῇ ἦρθε ἓνας γέρος τοῦ χωριοῦ γιὰ νὰ ζητήσῃ κάτι καὶ στάθηκε μπροστὰ μου.

Ὁ γέρος μὲ τὰ θολὰ τὰ μάτια του εἶδε τὸ συννεφάκι στὸ κεφάλι τοῦ ἔγκουμένου βουνοῦ μας, ποῦ στέκεται ἀνάμεσα σὲ τόσα ψηλά βουνά, σὰ βουνό-βασιλείας, μὲ τὲς σαράντα δυὸ του κορφές, καὶ τὲς ἀμέτρητες του βρυσοῦλες. Τὸ σύννεφο ἐκεῖνο ἀρχίζε νὰ μεγαλόνῃ, σὰν πως μεγαλόνει ὁ καπνός, ὅταν παίρνῃ δρόμο τὸν ἀνέφορο.

— Τοῦ γλιέπει αὐτοῦ τοῦ συννεφάκι;...

Καὶ χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσω τίποτε, αὐτὸς ἔξακολούθησε:

— Θὰ φέρ' νηρουποντιὰ... Εἶναι βλοσυρμένου...

Δὲν εἶχε τελειώσει ὁ γέρος τὴ φράση του καὶ τὸ σύννεφο, ἀπὸ ἄσπρο, ποῦ εἶταν πρὶν, μαύρισε, ἓνα ἄσπραμμα φεγγαδόλης μὲσα του, γιὰ μιὰ στιγμὴ ἔγινε κατάχρυσο, καὶ μιὰ ὑπόκωφη βροντὴ ἀκούστηκε κατὰ τὸν Ὀλύμπο. Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα κι' ἐκεῖνο τὸ συννεφάκι γίνηκε γίγαντας καὶ χύθηκε σ' ὅλον τὸν οὐρανὸ τῆς Θεσσαλίας, σὰ φοβερὸ ὄχταπῶδι, ἀπλώνοντας τοὺς μαύρους πλοκάμους του πρῶτα ὡς τὸν Κίσσαφο, τὸ Πήλιο καὶ τὰ Χάσια, κι' ὕστερα ὡς τὰ βουνά τῆς Γούρας, ὡς τ' Ἀγραφα, κι' ὡς τὰ βουνά τ' Ἀσπροποτάμου. Ἀρχισαν νὰ

πέφτουν ἀριεῖς-ἀριεῖς οἱ πρῶτες σταλαγματιές τῆς βροχῆς, χοντρές σὰν καρύδια, τ' ἀστροπελέκια αὐλάκοναν τὸν οὐρανὸ, σὰν φλογισμένα φεῖδια, καὶ σὲ λίγο ἀκόμα ὅλη ἡ Θεσσαλία λουζόταν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, καὶ φεγγαδόλους καὶ τρανιάζονταν ἀπὸ τὲς μπουμπουναριές.

Ἀπὸ τὲς πρῶτες σταλαγματιές ἀφῆκα τὸν ἐξώστη καὶ μπῆκα στὴν ἀπέραντη κρεβάτα τοῦ πύργου καὶ κύτταξα μὲ χαρὰ τὴ χοντρή βροχὴ ποῦ ἔπεφτε καὶ χτυποῦσε τὰ γυαλιὰ τῶν παραθυριῶν.

Ἐκεῖ ποῦ καθόμουν καὶ χαίρομουν τὸ περίλαμπρο θέαμα τῆς εὐεργετικῆς βροχῆς ποῦ θὰ πότιζε τὴ διψασμένη γῆ ὡς τὰ ἔγκατά της, ποῦ εἶχε γίνεῖ ξερὴ σὰν κεραμιῖδι, ἀκούω «τράγγι» τὸ γυαλὶ τοῦ παραθυριοῦ καὶ δυὸ μεγάλα πουλιὰ κατάδραχα, τὸ ἓνα μπροστὰ καὶ τὸ ἄλλο κατόπιν. «Μπῆκαν μέσα! Ὁλοὶ συγκωθήκαμε στὸ ποδάρι καὶ γλυτώσαμε τὸ θῆμα ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ φονιά του. Τὸ μπροστινὸ πουλί, ποῦ πετοῦσε σὰ μολύδι γιὰ τὴ σωτηρίᾳ του, καὶ μὲ τὴ δύναμι τῆς ὀρμῆς του ἔσπασε τὸ γυαλὶ τοῦ παραθυριοῦ, εἶταν μιὰ περιγραμμένη πετροπέρδικα, καὶ τ' ὀπισθινὸ, ποῦ τὴν κυνηγοῦσε μ' ἄγριο μάτι, μὲ λύσσα, μ' αἰμοδιφασιά, εἶταν γεράκι, πετρίτης. Ἐρχονταν ἐκεῖνη μπροστὰ κι' αὐτὸ πίσω ἀπὸ τὰ πετροβούνια, πέρα ἀπὸ τὴ Βούλα, τρεῖς ὥρες μακριὰ, μὲ καλὸ ἄλογο, γιατί μόνο στὰ βουνά βρίσκονται οἱ πετροπέρδικες:

«Πῶχουν τὰ πλουμιστὰ φτερά, τὰ κόκκινα ποδάρια»

ἐνῶ στὸν κάμφο εἶναι οἱ καμπίσιας οἱ πέρδικες, πολὺ διαφορετικὲς ἀπὸ τὲς βουνίσιας, κι' οὔτε οἱ βουνίσιας πατοῦν στὸν κάμφο, οὔτε οἱ καμπίσιας στὰ βουνά. Οἱ βουνίσιας εἶναι μεγαλύτερες, ἀγριώτερες, κι' ὠμορφότερες ἀπὸ τὲς καμπίσιας, καὶ τὲς βουνίσιας προτιμοῦν ἐκεῖνοι, ποῦ ἔχουν τὴ μανία νὰ σκλαδόνουν τὰ καημένα τὰ πουλιὰ καὶ νὰ τὰ βάνουν στὰ κλουδιά, γιὰ ν' ἀκούν τὸ σκλαθωμένο τους τὸ λάλημα-μοῖρολόγι καὶ νὰ εὐχαριστοῦνται μὲ τὴ δυστυχία τους.

Τῇ στιγμῇ ποῦ βρέθηκαν μέσα τὰ δυὸ πουλλιὰ, ὁ θῆτης καὶ τὸ θῆμα, ὁ πόλεμός τους ἔπαψε. Στέκονταν καὶ τὰ δυὸ στὸ σιᾶδι καὶ κύτταζε τὸ ἓνα τ'

ἄλλο σὰν παλιοὶ φίλοι. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ πύργου δὲν χάσανε καιρὸ, τὰ πιάσανε καὶ τὰ δυὸ καὶ τὰ βάλανε σὲ χωριστὰ κλουδιά. Σὲ λίγο ἦρθ' ὁ μάγειρας τοῦ πύργου καὶ μοῦ λέγει:

— Ἀφεντικὸ...

— Τί τρέχει;

Τοῦ λέγω.

— Θὰ τὰ φυλάξωμε αὐτὰ τὰ πουλλιὰ στὰ κλουδιά;

Μὲ ρώτησε.

— Βέβαια τοῦ ἀπολογήθηκα.

— Ἡ καλύτερη δουλειὰ (μοῦ εἶπε) εἶναι νὰ σφάξωμε τὴν πέρδικα νὰ τὴν φάμε καὶ νὰ σκοτώσωμε τὸ γεράκι.

Καὶ γιὰ νὰ μὲ πείσῃ πλεῖστον μοῦ ἀνάφερε ἓνα στίχο δημοτικοῦ τραγουδιοῦ: «Πέρδικα ψημμένη καὶ γλυκὸ κρασί» ποῦ εἶχε ἡ ἀγαπητικὴ στὸν ἀγαπητικὸ της, ποῦ τὸν περίμενε τόσον καιρὸ, ὡς τὸ νοστιμώτερο φαγί, ποῦ μπορούσε νὰ τοῦ φτιάσῃ.

— Πήγαινε στὴ δουλειὰ σου (τοῦ εἶπα) καὶ νὰ

μή μαγερεύης παρά ὅ,τι σοῦ δίνουν.

Τὸ πρᾶγμα ἔγεινε τόσο γλήγορα καὶ τόσο ἀνε-
πάντεχα, ποῦ πρώτη φυσικὴ σκέψη μου εἶταν νὰ
φυλαχθῇ ἡ πέρδικα στὸ κλουδί, γιὰ νὰ λαλήῃ καὶ
νὰ σκοτωθῇ τὸ γεράκι, ἀλλ' ὅταν νύχτωσε κι' ἐδεί-
πνησα καὶ πῆγα νὰ κοιμηθῶ, δὲ μὲ κολλοῦσε ὁ
ὕπνος. Μὲ βασάνιζε ἡ ἰδέα τῆς σκλαδιᾶς τῆς καη-
μένης τῆς πετροπέρδικας... "Εἰδωκα-πῆρα γιὰ νὰ
κοιμηθῶ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσα. Συλλογιόμουν
τὰ βάσανά της, συλλογιόμουν, ὅτι ἦρθε στὸ κατοί-
κειό μου, ζητώντας σωτηρίαν, καὶ βρίσκει πικρὴ
σκλαδιὰ. Συλλογιόμουν καὶ τὸ τέλος της, κανένα
ψῆσιμο στὴ σούβλα, καὶ κανένα ξεκοκκάλισμα μὲ
τὴν ἐπικουρίαν γλυκοῦ κρασιοῦ, γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ
τοῦ στίχου τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, ἢ κανένα
φάγωμα ἀπὸ καμμιά γάτα. "Ὅσο γιὰ τὸ γεράκι δὲ
μ' ἔκοφτε καθόλου. Ἡ ἰδέα, ὅτι ἔτρωγε πουλλιά,
κι' ὅτι ἂν δὲν τύχαινε τὸ παραθύρι τοῦ πύργου τοῦ
Μεσσανιοῦ, θὰ τὴν πρόφταινε καὶ θὰ ἔεσχιζε τὴν
καημένη τὴν πέρδικα, μ' ἔκανε νὰ τὸ ἀντιπαθῶ,
καὶ νὰ τὸ μισῶ καὶ νὰ μὴ ἐνδιαφέρωμαι γιὰ τὸ
καλὸ του. Στὰ τελευταῖα ἐκεῖ ποῦ γύριζα ἄϋπνος
στὸ κρεβάτι ὡς τὰ μεσάνυχτα, γιὰ νὰ δώσω τέλος
τῆς νέας τύχης τῆς πέρδικας, ἀναψα τὸ κερί καὶ
βγῆκα στὴν κρεβάτα, ὅπου βρίσκονταν τὰ κλουδιὰ
κρεμασμένα, τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο. Ἡ πέρδικα
πῆγαινε πέρα δῶθε μέσα στὸ κλουδί, ἐνῶ τὸ κα-
κούργο γεράκι, ὑπόμενε τὴ σκλαδιὰ του μὲ γενναιό-
τητα καὶ κοιμῶνταν, καὶ μοναχά, ὅταν ζύγωσα μὲ
τὸ φῶς ἀνοιξε τὰ μάτια του κι' ἄρχισε νὰ γυρίζῃ
ἀνήσυχον τὸ κεφάλι του δλόγυρα.

Ἐκρέμασα τὸ κλουδί τῆς πέρδικας καὶ τὸ πῆγα
στὸ παράθυρο μὲ τὸ σπασμένο τὸ γυαλί, ἀνοιξα τὴ
θύρα τοῦ κλουδιοῦ κι' εἶπα στὸ σκλαδωμένο πουλλί.

— "Αἴ σὸ καλὸ σου! Πέταξε στὰ πετροδούνια
σου καὶ στὰ βουνόπλαγά σου, ὅπου γεννήθηκες,
κι' ὅπου εἶναι ὁ προορισμός σου κι' ἡ εὐτυχία σου.
Ἴσως ἔχεις ταίρι, ποῦ σ' ἀγαπάει, ἴσως ἔχεις μι-
κρά, ποῦ σὲ καρτεροῦν!

Ἡ πέρδικα, τὴ στιγμὴ ποῦ τῆς ἔλεγα αὐτὰ καὶ
τὸ κλουδί στέκονταν μὲ τὴ θύρα του ἀνοικτὴ μπρο-
στὰ στὸ παράθυρι μὲ τὸ σπασμένο γυαλί, σὰ νὰ μὴ
πίστευε στὴν εὐτυχία, ποῦ τὴν περίμενε, δίσταζε
νὰ πετάξῃ καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὴ λευτεριά της, ἀλλὰ
σ' ὀλίγον ἔμασε καλὰ τὰ φτερά της, σήκωσε τὸ
κεφάλι της κι' ἓνα δυνατό φτερούγισμα ἀκούστηκε
στὰ σκοτάδια τῆς νύχτας. Ἡ καρδιά μου χόρευε
ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἀπὸ τὴ χαρὰ της, γιὰ τὴν καλω-
σύνη, ποῦ εἶχα κάνει, καὶ τὰ ποδάριά μου μοῦ φαί-
νονταν, πῶς δὲν πατοῦσαν στὸ πάτωμα. Κρέμασα
ὕστερα τὸ κλουδί στὴ θέση του καὶ τράδησα γιὰ
τὸ δωμάτιό μου νὰ κοιμηθῶ εὐχαριστημένος.

Ἐκείνη ὁμῶς τὴ στιγμὴ τὸ βλέμμα μου ἀντικρύ-
θηκε μὲ τὸ βλέμμα τοῦ γερακιοῦ. Μοῦ φάνηκε σὰ
νὰ μοῦ ζητοῦσε κι' αὐτὸ τὴ λευτεριά του καὶ σὰ
νὰ μοῦ ἔλεγε μ' ἀνθρωπινὴ φωνή:

— Λευτέρωσέ με κι' έμένα τό καημένο ! Σοῦ γυ-
ρεύω τή λευτεριά μου ὡς ἐλεημοσύνη.

Ἔτριξε ἡ καρδιά μου. Δυὸ χονδρά δάκρυα ἀνέ-
βηκαν στὰ μάτια μου καί τὰ πλημμύρησαν. Θέλησα
νά θυμηθῶ ὅλα τὰ φονικά τοῦ σκλαβωμένου γερα-
κιοῦ : Πόσα πουλλιά ἄφησε χωρίς μάννα, καί πόσες
πουλλομάννες χωρίς πουλλιά καί πόσα πουλλιά ξε-
ξευγάρωσε μέ τὰ σουδλερά του τὰ νύχια καί μέ τή
φονική του τή μύτη, καί τό κυνήγημα τῆς πέρδι-
κας ποῦ γλύτωσε ἀπό τρίχα, ἀλλά δέ μπόρεσα
ν' ἀντισταθῶ στήν ἄφωνη φωνή, ποῦ μοῦ φώναζε :

— Λευτέρωσέ με κι' έμένα τό καημένο ! Δός μου
ἐλεημοσύνη τή λευτεριά μου !

Θυμήθηκα, ὅτι εἶμουν κι' ἐγὼ δοῦλος καί μάλιστα
ραγιάς τοῦ Σουλτάνου κι' ἤρθα ἀμέσως στή θέσι του.
Δέ χάνω καιρό, ξεκρέμασα καί τοῦ γερακιοῦ τό
κλουδί καί τράδησα ἴσια στό παράθυρο μέ τό σπα-
σμένο τό γυαλί.

— Ἀλλά τί νά πάω νά κάνω. (Εἶπα μέσα μου)
Ἀπ' ἐδῶ ἔχει φύγει κι' ἡ πέρδικα.... Ν' ἀφήσω
ἀπ' αὐτοῦ καί τό γεράκι;.... Μπορεῖ νά τήν φτά-
ση πουθενά....

Γυρίζω πρὸς τό παράθυρο, ποῦ εἶταν πρὸς τή
νοτιά, ὁλωθριόλου ἀντίθετα πρὸς τό δρόμο τῆς πέρ-
δικας, ἀνοίγω τό παραθυρόφυλλο καί τή θύρα τοῦ
κλουδιοῦ καί τοῦ δίνω δρόμο ! Πάει, ἀπόχτησε κι'
αὐτό τή ποθητή του λευτεριά ! Ὡρα του καλή κι'
αὐτουνοῦ !

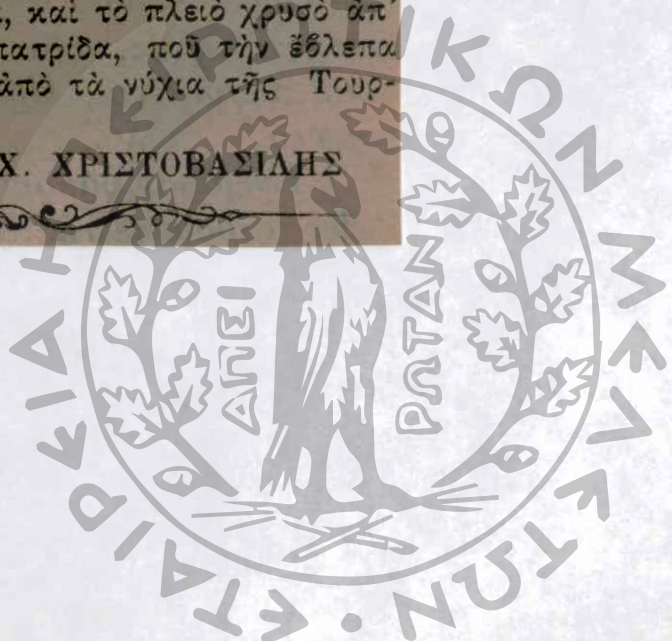
Ἀλλά τ' ἀντίχριστο τό γεράκι, τή στιγμή ποῦ
ῶρμησε ἀκράτητο πρὸς τὰ ἔξω, ἐπέτυχε—δέν ξέρω
πῶς—τό δάχτυλό μου καί τό ξέσκισε μέ τό νύχι
του καί κίνησε αἷμα.

— Εἶν' ἀδύνατο (εἶπα) νά κάνη κανεῖς καλὸ σ
κακό χωρίς νά πάθῃ καῖτι.

Γυρίζοντας κρέμασα καί τοῦ γερακιοῦ τό κλουδί
κοντὰ στό κλουδί τῆς πέρδικας καί πῆγα νά κοι-
μηθῶ.

Κοιμήθηκα σὰ στό παράδεισο. Ὁ ὕπνος μου εἶταν
γεμάτος ἀπὸ χρυσὰ ὄνειρα, καί τό πλεῖο χρυσό ἀπ'
ὅλα εἶταν ἡ Ἥπειρος, ἡ πατρίδα, ποῦ τήν ἔδλεπα
ἐλεύτερη καί γλυτωμένη ἀπὸ τὰ νύχια τῆς Τουρ-
καρβανιτιάς.

Χ. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ
ΤΗΣ Α'. ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΗΜΙΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1931

Η ΚΥΝΗΓΗΜΕΝΗ ΠΕΡΔΙΚΑ

Ήταν Αύγουστος μήνας. Καθόμαστε ἐγὼ καὶ ὁ συνάδερφός μου τὸ ἀπόγειμα στὸν ἐξώστη τοῦ πύργου πού ἦταν στὸ βορεινὸ πλευρὸ τοῦ καὶ κυττάζαμε τὸν ἀπέραντο κάμπο τῆς Θεσσαλίας, ὡς ἐκεῖ πού ἔσμιγε μὲ τὲς κοντότερες ράχες τῶν Χασιώτικων βουνῶν πού φαίνονται ἀπὸ μακριὰ ἕνα κομμάτι πέτρα μεγάλῃ, γιγάντια, πιάνοντας ἀπὸ τὴ Βούλα ὡς τὸ κοκκιναδάκι τοῦ Ζάρκου. Ὁ Πηνειὸς κυλοῦσε τὰ ρέματά του πολὺ κοντὰ μας, ὡς ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας ἀπὸ μᾶς, ἀλλ' ἂν καὶ ὁ Πύργος ἦταν ψηλός, οὔτε αὐτὸν βλέπαμε, οὔτε τὸ βωητό του ἀκούαμε, γιατί τὸ ἔδαφος εἶνε ἴσιο καὶ οἱ δύο ὄχτες σμίγουν ἢ μίᾳ μὲ τὴν ἄλλῃ καὶ κρύβουν τὴν κοίτη, ἐνῶ τὸ νερὸ τρέχει ἤσυχο, ἤσυχο, χωρὶς κρότο, χωρὶς ἄφρo, σὰ διαβάτης κουρασμένος, πού περπατᾷ ἀργά - ἀργά, καὶ δὲ βλέπει τὴν ὥρα νὰ φτάσῃ στὸ κατοικίό του νὰ ξεπλωθῇ καὶ νὰ κοιμηθῇ.

Είχαμε μπροστά μας ένα σωρό χωριά. Τὰ διακρίναμε ἀπὸ τὰ δέντρα, πού εἶχαν, κι' ἀπὸ τὰ κεραμίδια πού κοκκίνιζαν καὶ πυρολογοῦσαν ἀπὸ τὸ ἥλιοβόρι σὰ νὰ ἦταν ψηλὰ σ' ἀσβεσταριά, ἢ σ' ἀναμμένο κεραμειδαριό. Ἀπὸ μακριὰ μᾶς ἔρχονταν ὁ ἦχος τῶν κουδουνιῶν, πού βοσκοῦσαν ὁλόγυρα: Ὁ οὐρανὸς ἦταν ξάστερος κι' ἡ γῆ δίψας γιὰ νερό, σὰν στρατοκόπος κουρασμένος, γιατί δὲν εἶχε βρέξει ἀπὸ τὸ Μάρτη. Σύννεφο δὲν φαίνονταν πουθενὰ κανένα, καὶ ζέστη φοβερὴ ἀγκάλιαζε ὅλον τὸν κάμπο. Σὲ λίγο ἓνα συννεφάκι, ὡς μία ψάθα, ἄσπρο κάτασπρο σὰν λαγαρό, ἀσήμι κάθησε στὴν κορφή τοῦ Ὀλύμπου, σὰν ἀτίμητο διαμαντένιο στέμμα.

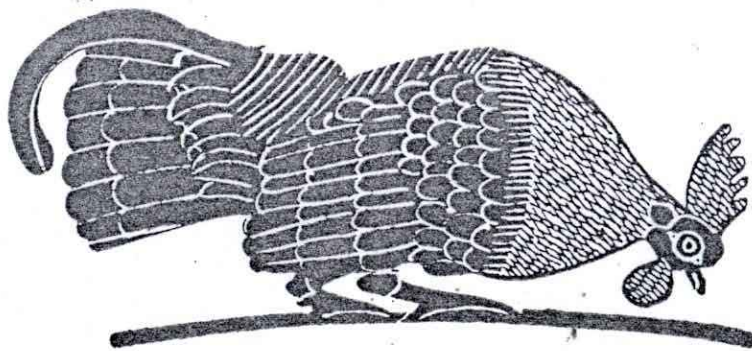
Μὰ ὑπόκωφη βροντὴ ἀκούστηκε κατὰ τὸν Ὀλυμπο, κι' ἄστραμμα φεγγοβόλησε μέσα στὸ σύννεφο πού γιγάντευε, καὶ θέριεψε κι' ἔγεινε μιὰ στιγμή κατὰχρυσο. Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα

Νεοελληνικά Ἀναγνώσματα

2

18

κι' ἐκεῖνο τὸ συννεφάκι, πού ξεφύτρωσε, σὰ στέμμα ψηλὰ στὴν κορφή τοῦ δοξασμένου βουνοῦ μας, γίνηκε γίγαντας, καὶ χύθηκε σ' ὅλον τὸν οὐρανὸ τῆς Θεσσαλίας, σὰ φοβερὸ χταπόδι, ἀπλώνοντας τοὺς μαύρους πλοκάμους του, ὡς τὸν Κίτσαβο, ὡς τὸ Πήϊο, ὡς τὰ βουνὰ τῆς Γούρας, ὡς τ' Ἀγραφα κι' ὡς τὰ βουνὰ τ' Ἀσπροποτάμου. Ἀρχισαν νὰ πέφτουν ἀριές - ἀριές οἱ πρῶτες σταλαματιές τῆς βροχῆς, χοντρές σὰν καρύδια, καὶ τ' ἀστροπελέκια ν' αὐλακώνουν τὸν οὐρανό, σὰν φλογισμένα φεῖδια, καὶ σὲ λίγο ἀκόμα ἡ Θεσσαλία λούζονταν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, καὶ φεγγοβολοῦσε καὶ τρανταζόνταν ἀπὸ τ' ἀστροπελέκια.

Ἀπὸ τὲς πρῶτες σταλαματιές ἀφήσαμε τὸν ἐξώστη καὶ μπήκαμε στὴν ἀπέραντη κρεβάτα τοῦ πύργου, καὶ κυττάζαμε μὲ χαρὰ τὴ χοντρή βροχή, πού ἔπεφτε, καὶ χτυποῦσε τὰ γυαλιὰ τῶν παραθυριῶν. Ἐκεῖ πού καθόμασταν καὶ χαιρόμασταν γιὰ τὸ περίλαμπρο θέαμα τῆς εὐεργετικῆς βροχῆς, πού θὰ πότιζε τὴ δίψασμένη γῆ, ὡς τὰ ἔγκατά της, πού εἶχε γίνει σὰν κεραμίδι, ἀκοῦμε «τσάγκι!» τὸ γυαλὶ τοῦ παραθυριοῦ καὶ δυὸ μεγάλα πουλιὰ κατὰβρεχτα, τὸ ἓνα μπροστὰ καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ πίσω, μῆλкан μέσα. Ὅλοι σηκωθήκαμε στὸ ποδᾶρι καὶ γλυτώσαμε τὸ θῦμα ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ φονιά του. Τὸ μπροστινὸ πουλί, πού γιὰ τὴ σωτηρία του πετοῦσε σὰν μολύβι καὶ ἔσπασε τὸ γυαλὶ τοῦ παραθυριοῦ, ἦταν μιὰ περιγραμμένη πετροπέρδικα, καὶ τὸ πισινὸ πού τὴν κυνηγοῦσε μὲ μάτι ἄγριο, μὲ λύσσα, μ' αἰμοδιψιά, ἦταν ἓνα γεράκι. Ἐρχονταν ἐκεῖνη μπροστὰ κι' αὐτὸ πίσω, ἀπὸ τὰ πετροβούνια, πέρα ἀπὸ τὴ Βούλα τρεῖς ὥρες μα-

19

κριὰ μὲ καλὸ ἄλογο, γιατί μόνο στὰ βουνὰ βρίσκονται οἱ πετροπέρδικες,

«πόχουν τὰ πλουμιστὰ φτερά,
τὰ κόκκινα ποδάρια»,

ἐνῶ στὸν κάμπο εἶναι οἱ καμπίσιες οἱ πέρδικες, πολὺ διαφορετικές ἀπὸ τὲς βουνίσιες, κι' οὔτε βουνίσιες πατοῦν στὸν κάμπο, οὔτε οἱ καμπίσιες στὰ βουνά. Οἱ βουνίσιες εἶναι μεγαλύτερες, ἀγριώτερες κι' ὁμορφότερες ἀπὸ τὲς καμπίσιες, καὶ τὲς βουνίσιες προτιμοῦν ἐκεῖνοι, πού ἔχουν τὴ γῆ νὰ περπατοῦν καὶ

καθμένα τὰ πουλιά και νὰ τὰ βάνουν στὰ κλουβιά γιὰ ν' ἀκούν τὸ σκλαβωμένο τους τὸ λάλημα, και νὰ εὐχαριστοῦνται μὲ τὴν δυστυχία τους.

Πιάσαμε και τὴ δειλὴ τὴν πέρδικα ποὺ μαζεύτηκε σὲ μιὰ γωνιά τῆς κρεββάτας κι' ἔτρεμε ἀπὸ τὸν φόβο της, και τὸ ὀρμητικὸ γεράκι, ποὺ εἶχε τρυπώσει κάτω ἀπὸ τὰ καθίσματα ἄγριο και τρομερό, και τὰ βάλαμε σὲ χωριστὰ κλουβιά. Ἡ πέρδικα ἦταν προωρισμένη ἀπὸ τὸν συνάδερφό μου γιὰ τὸ κλουβί, και τὸ γεράκι γιὰ δῶρο σὲ κανέναν κυνηγό, ποὺ μπορούσε νὰ τὸ γυμνάσει νὰ κυνηγήει στὸν ἀέρα πουλιά. Ἐνας φίλος ποὺ εἶχε παρατύχει κοντὰ μας, εἶπε ὅτι ἡ καλύτερη δουλειὰ ἦταν: νὰ φᾶμε τὴν πέρδικα ψητὴ και νὰ σκοτώσουμε τὸ γεράκι, και γιὰ νὰ μᾶς πείσει πλείοτερο μᾶς ἀνέφερε και ἕνα στίχο δημοτικοῦ τραγουδιοῦ:

«Πέρδικα ψημένη και γλυκὸ κρασί».

Τὴ νύχτα ὅταν τραβηχτήκαμε ὁ καθένας στὸ κρεβάτι του γιὰ νὰ κοιμηθοῦμε δὲ μὲ κολλοῦσε ὁ ὕπνος. Μὲ βασάνιζε ἡ ἰδέα τῆς σκλαβιᾶς τῆς πετρόπέρδικας και τοῦ γερακιοῦ. Ἐδῶσα πῆρα νὰ κοιμηθῶ, δὲν τὸ κατώρθωσα. Συλλογιόμουν ὅτι ἦρθε στὸ κατοικιό μας ζητώντας σωτηρία, και βρίσκει πικρὴ σκλαβιά. Συλλογιόμουν και τὸ τέλος της: κανένα ψήσιμο στὴ σοῦβλα, ἢ κανένα φάγωμα ἀπὸ ἡμιμιά γάτα. Γιὰ τὸ γεράκι δὲ μ' ἔκοφτε πολὺ. Ἡ ἰδέα ὅτι ἔτρωγε πουλιά, κι' ὅταν δὲν τύχαινε τὸ παραθύρι τοῦ πύργου, θὰ ξέσχιζε τὴν καημένη τὴν πέρδικα, μ' ἔκανε νὰ τὸ ἀντιπαθῶ, και νὰ τὸ μισῶ, και νὰ μὴ ἐνδιαφέρωμαι γι' αὐτό. Στὰ τελευταῖα ἐκεῖ ποὺ γύριζα ἄυπνος στὸ κρεβάτι, γιὰ νὰ δώσω τέλος στὴ νέα τύχη τῆς πέρδικας, ἀναψα τὸ κερί και πῆγα στὴν κρεββάτα ὅπου βρίσκονταν κρεμασμένα και τὰ

20

δυὸ κλουβιά, τὸ ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο. Ἡ πέρδικα πῆγαινε ἄνω κάτω μέσα στὸ κλουβί, ἐνῶ τὸ κακοῦργο γεράκι κάθονταν και κοιμόνταν ἔχοντας τὸ λαιμὸ του χωμένο μέσα στὲς πλάτες, και μονάχα, ὅταν ζύγωσα μὲ τὸ φῶς, ἀνοιξε τὰ μάτια του και γύριζε ἀνήσυχο τὸ κεφάλι του ὀλόγυρα. Ξεκρέμασα τὸ κλουβί τῆς πέρδικας, και τὸ πῆγα στὸ παράθυρο μὲ τὸ τσακισμένο γυαλί, ἀνοιξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ, κι' εἶπα στὸ σκλαβωμένο πουλί:

— Ἀῖ στὸ καλὸ σου! Πέταξε στὰ πετροβούνια σου και στὸ βουνοπλαγιές σου, ὅπου γεννήθηκες, κι' ὅπου εἶναι ὁ προορισμός σου κ' ἡ εὐτυχία σου. Ἴσως ἔχεις ταῖρι, ἴσως ἔχεις μικρὰ ποὺ σὲ καρτεροῦν!

Ἡ πέρδικα τὴ στιγμὴ ποὺ ἀνοιξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ στὸ παραθύρι μὲ τὸ σπασμένο γυαλί, σὰν νὰ μὴ πίστευε τόση εὐτυχία, δίσταζε νὰ πετάξῃ και ν' ἀποχτήσῃ τὴ λευτεριά της, ἀλλὰ σ' ὀλίγο ἔμασε καλὰ τὰ φτερά της, κατέβασε τὸ κεφάλι της κι' ἕνα δυνατὸ φτερούγισμα ἀκούστηκε στὰ σκοτάδια τῆς νύχτας. Ἡ καρδιά μου χόρευε ἀπὸ τὴ χαρὰ της, γιὰ τὴν καλωσύνη ποὺ εἶχα κάμει και τὰ ποδάρια μου φαίνονταν πῶς δὲν πατοῦσαν στὸ πάτωμα. Κρέμασα τὸ κλουβί στὴ θέση του μὲ τὴ θύρα ἀνοιχτή, γιὰ νὰ μὴ μὲ ὑποπτεύσῃ ὁ συνάδερφός μου και τοῦ κακοφανῇ, και γύρισα νὰ πάγω στὸ κρεβάτι μου νὰ κοιμηθῶ εὐχαριστημένος. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ τὸ βλέμμα μου ἀντικρύθηκε μὲ τὸ βλέμμα τοῦ γερακιοῦ. Μοῦ φάνηκε σὰ νὰ μοῦ ζητοῦσε κι' αὐτὸ τὴ λευτεριά του, και σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε μὲ ἀνθρώπινη φωνή:

— Λευτέρωσέ με και μένα τὸ καημένο! Γυρεύω τὴ λευτεριά μου ὡς ἐλεημοσύνη!

Ἔστρεξε ἡ καρδιά μου. Δύο δάκρυα χοντρά ἀνέβηκαν ἀπὸ τὴν καρδιά μου στὰ μάτια μου, θέλησα νὰ θυμηθῶ ὅλα τὰ φονικά τοῦ σκλαβωμένου γερακιοῦ: πόσα πουλιά ἄφησε χωρὶς μάνα και πόσες μάνες χωρὶς πουλιά και πόσα πουλιά χωρὶς ταῖρι και τὸ κυνήγημα τῆς πέρδικας ποὺ γλύτωσε ἀπὸ τρίχα, ἀλλὰ δὲ μπόρεσα ν' ἀντισταθῶ στὴν ἄφωνα φωνὴ ποὺ μοῦ φώναζε:

— Λευτέρωσέ με και μένα τὸ καημένο! δός μου τὴ λευτεριά μου ὡς ἐλεημοσύνη!

Θυμήθηκα ὅτι εἶμαι κι' ἐγὼ δοῦλος, ραγιᾶς Σουλτάνου', κι' ἦρθα στὴ θέση του.

1. Ἡ Ἑπίσκοπος, ἡ πατρὶς τοῦ συγγραφέως, δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐλευθερωθῇ

21

Ξεκρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ καὶ τράβηξα ἴσια στὸ παράθυρο μὲ τὸ σπασμένο τὸ γυαλί....

— Ἀλλά.... τί πάω νὰ κάμω; εἶπα μέσα μου. Ἀπ' ἐδῶ ἔφυγε ἡ πέρδικα, ν' ἀφήσω καὶ τὸ γεράκι, μπορεῖ νὰ τὴ φτάσῃ πουθενά....

Γυρίζω πρὸς τὸ παράθυρο ποῦ ἀντίκρυζε κατὰ τὴν νοτιὰ, ὅπως διόλου ἀντίθετα πρὸς τὸ δρόμο τῆς πέρδικας. Ἀνοίγω τὸ παραθυρόφυλλο, ἀνοίγω καὶ τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ καὶ τοῦ δίνω δρόμο! Πάει! Ἀπόχτησε κι' αὐτὸ τὴν ποθητὴ λευτεριά! Ὡρα του καλὴ κι' αὐτουνού!

Γυρίζοντας κρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ μὲ τὴ θύρα ἀνοιχτή, κοντὰ στὸ ἀνοιχτὸ κλουβὶ τῆς πέρδικας. καὶ πῆγα νὰ κοιμηθῶ. Κοιμήθηκα σὰν στὸν Παράδεισο. Ὅλος μου ὁ ὕπνος ἦταν γεμάτος χρυσὰ ὄνειρα. Τέτοιον ὕπνο γλυκὸ δὲν εἶχα, κά-
μει ποτέ.

Λ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΔΙΣΕΒΔΟΜΑΔΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΛΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

Πέμπτη 4 Οκτωβρ' ου 1934

И ПАРАМΥΘΙΑ

ΤΟῦ ΠΕΡΙΟΔΩΡΟΥΤΟΣ ΣΥΝΔΙΕΚΘΕΝΤΟῦ ΜΑΣ Κ. ΧΡ. Δ. ΖΩΥΜΙΧΟΥ

κελευσας, καθ' ετημας τον ιαπων
 συνειλην να χωλεται καθε προσ-
 ωπον αναγνωριστων του, ειναι η
 α ανεστρεφτης, και η περιωρισμενη
 της ψακλα της οποιας κατεστρεφθη
 αγγολισμος, διδωσ περιεστρεφθη
 οσοιτα διδω τα προσωπινα και τα
 τον ανιμεφροντων, παρδ διδω τη
 τοπον του, Οταν ξεκινησιν, ξεκι-
 νησινλο προσωπινα, και ανυαλ
 εδωλφωσιν, καποιν δυας τον
 και κα μνην ο προσωπινας τον
 ο μισον εδωλφωσιν, εχρηκα τα
 χωλεσιν, μη τον εδωλφωσιν
 τα κομωσιν, ελ τι προσωπινα
 ελ τοπωσιου. Οταν τον μισον
 εδωλφωσιν, εδωλφωσιν ιδωλφωσιν

ΔΙΣΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ.

Δευτέρα 8 Οκτωβρίου 1934

ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἡ ἀποστολικήν
ἐκείνην ἐλπίδα ἀπέθηκεν· ὅπως γὰρ
καὶ τοιοῦτον ἐπ' ἐλπίδι καὶ Πιστοδοξίᾳ
οὐ δύνασθαι διὰ τὴν αὐτὴν γῆνιν
παροχέειν Κωνσταντῖνον τελευτάτος.

κουφάρι της σάν τη σπίδα στή στάχη, καὶ δὲ χρειάζονται παρὰ ἓνα μακρὰ για νὰ σηκωθῇ ἡ στάχη, νὰ μείνῃ ἡ σπίδα γυμνὴ καὶ νὰ σθηστῇ! Τὸ κὸς θὰ εἶταν ὁ χάρος, ἂν ἄπλωνε τὸ χέρι του καὶ τῆς τραβοῦσε ἀπὸ καὶ τὴν ψυχὴ της τὴν παραδαρμένη!

Ἡ πομπὴ τράβηξε γιὰ τὸ μεσοχώρι, κ' ἡ καιμπάνια τῆς ἐκκλησίας νὰ σημαίνει πότε ἀργὰ ἀργὰ: «γλαααάν—γλααααάν», σὰ σὲ ξόδι, καὶ γλήγορα «γλάν—γλάν—γλάν», σὰ σὲ γάμο. Ἀπὸ τὸ μεσοχώρι ἔσκισε τὸ χῶρον, ὅσπερ τὸ κλωθογύρο σὲ ὄλο, καὶ τέλος τὴ βγάλανε ὡς τὰ σύνορα τῶν κατὰ τὸ δύσμα. Ἐκεῖ σταμάτησαν, τὴν ξηριμάωσαν ἀπὸ τὴν κοιλιὰ, τὰ κῆρ τὰντερα τὴν κατέβασαν ἀπὸ τὸ γαῖδουρι καὶ τὴν ἀπολύσανε μέσα στὰ λόγια πέταξε ἡ Κοινωνία ἀπ' ἀπάνω της, τὸ ἀγκάλιασε ἡ ξηριμά!

Ἡ Μαρία ἔτρεξε μέσα στὰ λόγια, σὰ δ' ψασμένο λάφι, γιὰ νὰ κερν ντροπὴ της ἀπὸ τὴν Κοινωνία, κ' ἡ συνοδεία της γύρισε σιὸ χωριὸ πίσω, χῶρια, καθέννας καὶ τὸ δρόμο του.

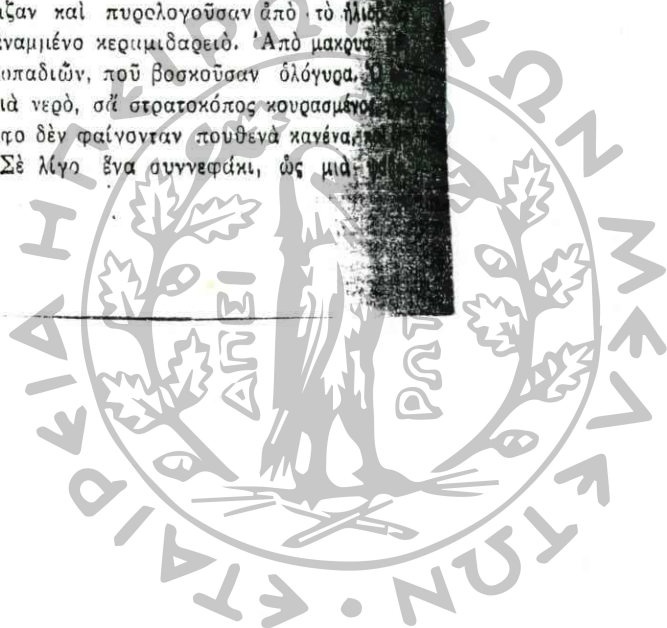
Σωστά σωστά δὲν ξέρουμε τί ἀπόγινε ἡ δύσυχη ἡ Μαρία! Ἄλλοι εἶπαν τὴ βοήκανε φαγωμένη μέσα στὰ λόγια, ἀπὸ τὰ γόγια, ἄλλοι ὅτι τὴν ἐβοήκανε σ' ἓνα δέντρο καὶ τὰ ὄρια τῆς ἔτρωγαν τὸ πρόσωπο, καὶ ἄλλοι ὅτι καλόγια σ' ἓνα πολὺ μακρυνὸ μοναστήρι μὲ ἴδιον Μαγδαληνῆ. Ἀλλὰ ἂν εἶταν ἀληθινὸ ἀπ' αὐτὰ τὰ τρίτα, ἡ Μαρία εἶπε γιὰ πᾶ τα χαμένη ἀπὸ τὴν της καὶ ἀπὸ τὸ χωριὸ της.

*

Η ΚΥΝΗΓΗΜΕΝΗ ΠΕΡΔΙΚΑ

Εἶταν Αὐγουστός μηνάς. Καθόμαστιαν ἐγὼ καὶ ὁ συναδελφός μου τὸ γιωμα στὸν ἐξώστη τοῦ πύργου ποὺ εἶταν στὸ βορεινὸ πλεύρὸ του, καὶ κοίταν τὸν ἀπέραντο κάμπο τῆς Θεσσαλίας, ὡς ἐκεῖ, ποὺ ἔσμιγε μὲ τὶς κοντινότερες τῶν χασιώτικων βουνῶν, ποὺ φαίνονταν ἀπὸ μακριὰ ἓνα κομμάτι πέτρα γιγάντεια, λιάνοντας ἀπὸ τὴ Βοῦλα ὡς τὸ Κοκκινάδακι τοῦ Ζάρκου. Ὁ Πύργος κυλοῦσε τὰ ρέματά του πολὺ ποντὰ μας, ὡς ἓνα ἰεταρτὸ τῆς ὥρας ἀπὸ μᾶς, ἂν καὶ ὁ πύργος εἶταν ὑψηλὸς, οὔτε αὐτὸν βλέπαμε, οὔτε τὸ βουητὸ του ἀκούγαμε, γιὰ τὸ ἔδαφος εἶναι ἴσιο, καὶ οἱ δυὸ ὄχτες σμίγουν ἡ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη καὶ βουν τὴν κοίτη, ἐνῶ τὸ νερὸ τρέχει ἥσυχο—ἥσυχο, χωρὶς βουή, χωρὶς κρότος, ὡς ἀφρὸ σ' αἰσθάνεται κουρασμένος, ποὺ περπατᾷ ἀργὰ—ἀργὰ, καὶ δὲν τὴν ὥρα νὰ φθάσῃ στὸ κατοικεῖό του, νὰ ξεπλωθῇ καὶ νὰ κοιμηθῇ.

Εἴχαμε μπροστά μας ἓνα σωρὸ χωριά. Τὰ διακρίναμε ἀπὸ τὰ δέντρα εἶχαν, καὶ ἀπὸ τὰ κεραμίδια ποὺ κοκκίνιζαν καὶ πυρελογοῦσαν ἀπὸ τὸ ἥλιος, σὰ νὰ εἶταν ψηλὰ σ' ἀβεβασταριά, ἢ σ' ἀναμμένο κεραμιδαρεῖο. Ἀπὸ μακριὰ ἔρχονταν ὁ ἥχος τῶν κουδουνιῶν τῶν κοπαδιῶν, ποὺ βοσκοῦσαν ὁλόγυρα. Ὁ γρᾶνὸς εἶταν ξάστερος καὶ ἡ γῆ δίψασε γιὰ νερὸ, σὰ στρατοκόπος κουρασμένος, τὸ δὲν εἶχε βρέξει ἀπὸ τὸ Μάρτη. Σύννεφο δὲν φαίνονταν πούθενά κανένα, καὶ τὴν φοβερὴ ἀγκάλιαζε ὅλον τὸν κάμπο. Σὲ λίγο ἓνα συννεφάκι, ὡς μιὰ

ΜΙΚΗ ΕΣΤΙ»

627

κάσπερο, σὰ λάγαρο ἀσήμι, κάθησε στήν κορφή τοῦ Ὀλύμπου, σὺν ἀτίμη-
κατένιο στέμμα. Ἐκείνη τῇ στιγμῇ ἦρθε ἕνας γέρος τοῦ χωριοῦ, γιὰ νὰ ζη-
τήσῃ καὶ στάθηκε μπροστά μας. Ὁ γέρος μὲ τὰ θοὰ του τὰ μάτια εἶδε τὸ
παῖδι στὸ κεφάλι τοῦ ξακουσμένου Ὀλύμπου, ποῦ στέκεται ἀνάμεσα σὲ τόσα
βουνά, σὰ βουνοβασιλιῶς, μὲ τὲς σιγανὰ δυὸ του κορφές καὶ τὲς ἐξῆντα δυὸ
προσώλες. Τὸ σύννεφο μεγάλωνε, σὺν πῶς μεγαλιώκει ὁ κισπὸς, ὅταν παίρη
τὸν ἀνήφορο.

Τοῦ βλέπτι αὐτοῦ τοῦ συννεφάκι;...

Καὶ χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσωμε τίποτε ἡμεῖς, ξακολούθησε:

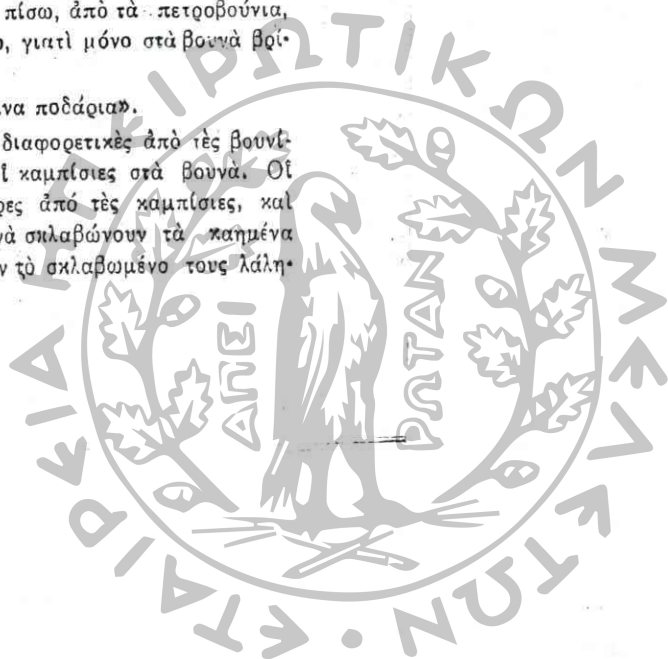
«Θὰ φέρῃ νηρουπουντιὰ. Εἶναι βλουγιμένον...»

Μιά ὑπόκοψη βροντὴ ἀκούστηκε κατὰ τὸν Ὀλυμπο, κι' ἕνα ἀστραμμα φρεγ-
ῆσε μέσα στὸ σύννεφο, ποῦ γιγάντευε, καὶ θέρενε κι' ἔβαινε γιὰ μιὰ στιγμή
πύρσο. Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα κι' ἐκεῖνο τὸ συννεφάκι, ποῦ ξεφύτρωσε, σὰ
ψηλὰ στήν κορφή τοῦ δοξασμένου βουνοῦ μας, γίνηκε γίγαντας, καὶ χύθη-
κον τὸν οὐρανὸ τῆς Θεσσαλίας, σὰ φρεβρὸ ὀχταπόδι, ἀπλώνοντας τοὺς μαύ-
ροκάμους του, ὡς τὸν Κίσσιβο, ὡς τὸ Πήλιο, ὡς τὰ βουνὰ τῆς Γούρας, ὡς
ἀγάφα, κι' ὡς τὰ βουνὰ τ' Ἀσπροποτάμου. Ἀρχισαν νὰ πέφτουν ἀριεῖς—
οἱ πρῶτες σταλαμματαίς τῆς βροχῆς, χοντρές σὺν καρύδια, καὶ τ' ἀστροπελέκια
ἀκάνουν τὸν οὐρανὸ, σὰ φλογισμένα φεῖδια, καὶ σὲ λίγο ἀκόμα ὅλη ἡ Θεσ-
σαλονιαν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, καὶ φεγγοβολοῦσε καὶ τραντάζονταν ἀπὸ τ'
πελέκια.

Ἀπὸ τὲς πρῶτες σταλαμματαίς ἀφήσαμε τὸν ἐξώστη καὶ μῆκαμε στήν ἀπέ-
κορβάτα τοῦ πύργου, καὶ κυττάζαμε μὲ χαρὰ τὴ χοντρὴ βροχὴ, ποῦ ἔπεφτε,
ἐπιποῦσε τὰ γυαλιὰ τῶν παραθυριῶν. Ἐκεῖ ποῦ χαιρόμασταν γιὰ τὸ περίλαμ-
πάμα τῆς εὐεργετικῆς βροχῆς, ποῦ πότιζε τὴ διψασμένη γῆ, ὡς τὰ ἔγκα-
τὰ εἶχε γέινει σὺν κεράμει ἀπὸ τὴν ξερασιά, ἀκοῦμε «τράγγ» τὸ γιὰ τὸ τοῦ
θυριῶν, καὶ δυὸ μεγάλα πουλιὰ κατὰβρεχτα, τὸ ἕνα μπροστὰ καὶ τ' ἄλλο ἀπὸ
ἡμῶν μέσα. Ὅλοι σηκωθήκαμε στὸ ποδάρι καὶ γλυτώσαμε τὸ θῦμα ὑπὸ
τοῦ φοιτῆ τοῦ. Τὸ μπροστινὸ πουλὶ, ποῦ γιὰ τὴ σωτηρίᾳ του πετοῦσε
πολύβι καὶ ἔσπασε τὸ γυαλὶ τοῦ παραθυριοῦ, εἶταν μιὰ περιγραμμένη πετρο-
πλάκα καὶ τὸ πσινὸ ποῦ τὴν κυνηγοῦσε μὲ μάτι ἄγριο, μὲ λύσσα, μ' αἰμοδιψία,
ἦν γεράκι! Ἐχοντὰν ἐκεῖνη μπροστὰ κι' αὐτὸ πίσω, ἀπὸ τὰ πετροβούνια,
ἀπὸ τὸ Βοῦλα, τρεῖς ὥρες μακρὰ μὲ καλὸ ἄλογο, γιὰτὶ μόνο στὰ βουνὰ βρο-
ταῖ οἱ πετροπέρδικες:

«Πῶχουν τὰ πλουμιστὰ φτερά, τὰ κόκκινα ποδάρια».

Ὁν κάμπο εἶναι οἱ καμπίσες οἱ πέρδικες, πολὺ διαφορετικὲς ἀπὸ τὲς βουνί-
ες, οὔτε οἱ βουνίσες πατοῦν στὸν κάμπο, οὔτε οἱ καμπίσες στὰ βουνά. Οἱ
βουνίσες εἶναι μεγαλύτερες, ἀγριώτερες κι' ὠμορφότερες ἀπὸ τὲς καμπίσες, καὶ
βουνίσες προτιμοῦν ἐκεῖνοι, ποῦ ἔχουν τὴ μανίᾳ νὰ σιλαβῶνουν τὰ καημένα
πουλιὰ καὶ νὰ τὰ βάτουν στὰ κλουβιά, γιὰ ν' ἀκοῦν τὸ σκλαβωμένο τους ἄλ-
λῳ γὰ εὐχαριστιοῦνται μὲ τὴν δυστυχία τους,

Πιάσαμε και τὴ δειλὴ πέρδικα, ποὺ μαζεύτηκε σὲ μιὰ γωνιά τῆς κρεββάτις κι' εἴρεμε ἀπὸ τὸ φόβου της, καὶ τὸ ὀρμητικὸ γεράκι, ποὺ εἶχε τρυπώσῃ καὶ τὰ καθίσματα, ἀγριο καὶ φοβερό, καὶ τὰ βάλαμε σὲ χωριστὰ κλουβιά. Ἡ πέρδικα εἶταν προωρισμένη ἀπὸ τὸν συνάδερφό μου γιὰ τὸ κλουβί, καὶ τὸ γεράκι γιὰ τὸ ὄρεο σὲ κανέναν κυνηγὸ, ποὺ μποροῦσε νὰ τὸ γυμνάσῃ νὰ κυνηγίῃ στὸν ἀέρα τὰ κλουβιά. Ἐνὰς ὅμως φίλος, ποὺ εἶχε παρατύχει κοντὰ μας, εἶπε ὅτι ἡ καλύτερη λύσις εἶταν:—νὰ φᾶμε τὴν πέρδικα ψητὴ καὶ νὰ σκοτώσωμε τὸ γεράκι, καὶ γιὰ μᾶς πείσῃ πλείοτερο μᾶς ἀνέφερε καὶ ἕνα στίχο δημοτικοῦ τραγουδιοῦ:

«Πέρδικα ψημένη καὶ γλυκὸ κρασί,»

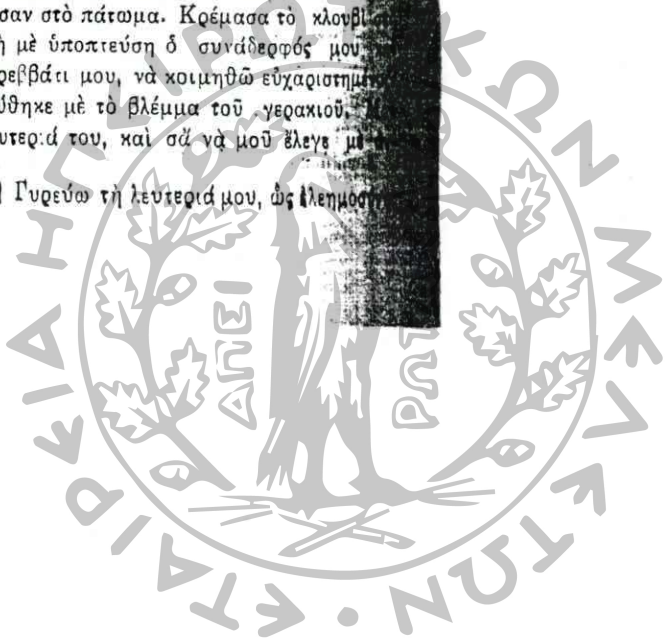
ποὺ εἶχε ἡ ἀγαπητικὴ στὸν ἀγαπητικὸ της πρὶν τὸν περὶμενε τόσον καιρὸ, ὥς τὸ τιμώτερο φαγὶ ποὺ μποροῦσε νὰ τοῦ φκᾶσῃ.

Τὴ νύχτα, ὅταν τραβηχτήκαμε ὁ καθένας στὸ κρεββάτι του γιὰ νὰ κοιμηθῶμε, δὲ μὲ κολλοῦσε ὁ ὕπνος. Μὲ βασάνιζε ἡ ἰδέα τῆς σκλαβιάς τῆς πετροπερδίκας καὶ τοῦ γερακιοῦ. Ἐδῶσα πῆρα νὰ κοιμηθῶ, δὲν τὸ κατώρθωσα. Συλλογιζομὲν τὰ βάσανά της. Συλλογιζομὲν ὅτι ἦθε στὸ κατοικεῖό μας, ζητώντας σωτηρίαν καὶ βρίσκει πικρὴ σκλαβιά. Συλλογιζομὲν καὶ τὸ τέλος της: κανένα ψήσιμο, σοῦβλα, ἢ κανένα φάγωμα ἀπὸ καμμιὰ γάτα. Γιὰ τὸ γεράκι δὲ μ' ἔκοψε τὸ ἔλεος. Ἡ ἰδέα ὅτι ἔτρωγε πουλιὰ, κι' ὅτι, ἂν δὲν τύχαινε τὸ παραθύρι τοῦ πύργου, ἔφαγε τὴν καημένη τὴν πέρδικα, μ' ἔκανε νὰ τὸ ἀντιπαθῶ καὶ νὰ τὸ μισῶ, νὰ μὴ ἐνδιαφίρωμαι γι' αὐτὸ. Σ' αὐτὴν τελευταίαν, ἐκεῖ ποὺ γύριζα ἄϋπνος στὸ κρεββάτι, γιὰ νὰ δώσω τέλος στὴ νέα τύχη τῆς πέρδικας, ἀναψα τὸ κερί καὶ πῆγα σὴν κρεββάτι, ὅπου βρίσκονταν κρεμασμένα καὶ τὰ δυὸ τὰ κλουβιά, τὸ ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο. Ἡ πέρδικα πῆγαινε ἄνω κάτω μέσα στὸ κλουβί, ἐνῷ τὸ κακοῦργο γεράκι καθόταν καὶ κοιμῶνταν, ἔχοντας τὸ λαιμὸ του χωμένον μέσα στὲς πλάτες, καὶ μοιροῦσαν ζύγωνα μὲ τὸ φῶς, ἀνίχνιζε τὰ μάτια του κι' ἄρχισε νὰ γυρίξῃ ἀνήσυχο τὸ φάτι τοῦ ὀλόγουρα. Ξεκρέμασα τὸ κλουβί τῆς πέρδικας, καὶ τὸ πῆγα στὸ παράθυρ μὲ τὸ ἰσκιωμένον γυαλί, ἀνοίξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ, κι' εἶπα στὸ σκλαβωμένο πτερόν:

—«Αἰ, στὸ καλὸ σου! Πέταξε στὰ πετροβούνια σου καὶ στὲς βουνοπλαγιὰς ὅπου γεννήθηκες, κι' ὅπου εἶναι ὁ προορισμός σου κι' ἡ εὐτυχία σου. Ἴσως ταίρι, ἴσως ἔχεις μικρὰ, ποὺ σέ καρτεροῦν!

Ἡ πέρδικα, τὴ στιγμὴ ποὺ ἀνοίξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ, στὸ παραθύρ τὸ σπασμένον γυαλί, σὰν νὰ μὴ πιστεῦε τόση εὐτυχία, δίσταξε νὰ πετάξῃ καὶ γιὰ χιήσῃ τὴ λευτεριά της, ἀλλὰ σ' ὀλίγο ἔμασε καλὰ τὰ φτερά της, κατέβασε τὸ κεφάλι της κι' ἕνα δυνατό φτερούγισμα ἀκούστηκε στὰ σκοτάδια τῆς νύχτας. Ἡ πέρδικα διὰ μου χόρευε ἀπὸ τὴ χαρὰ της, γιὰ τὴν καλωσύνη, ποὺ εἶχα κάμει, καὶ τὰ δάκρυά μου μοῦ φαίνονταν πῶς δὲν πατοῦσαν στὸ πάτωμα. Κρέμασα τὸ κλουβί τῆς πέρδικας, καὶ τὸ πῆγα πάλιν στὸ παράθυρ, καὶ γύρισα νὰ πάγω στὸ κρεββάτι μου, νὰ κοιμηθῶ εὐχαριστήματα. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ τὸ βλέμμα μου ἀντικρύστηκε μὲ τὸ βλέμμα τοῦ γερακιοῦ. Ἐφάνηκε σὰ νὰ μοῦ ζητοῦσε κι' αὐτὸ τὴ λευτεριά του, καὶ σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε μὲ θρῶπινη φωνή.

—Λευτέρωσέ με κι' ἔμένα τὸ καημένον! Γυρεύω τὴ λευτεριά μου, ὥς ἡλεημόνη.

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΕΣΤΙΑ

639

Ἐστριξε ἡ καρδιά μου. Δυὸ δάκρυα χοντρά ἀνέβηκαν ἀπὸ τὴν καρδιά μου
 ἄπ' αὐτὰ μου. Θέλησα νὰ θυμηθῶ ὅλα νὰ φονικά τοῦ σκλαβωμένου γερακιοῦ: πό-
 σ' αὐτὰ ἀφῆσε χωρὶς μάνα, καὶ πόσες μάνες χωρὶς πουλ' ἄ, καὶ πόσα πουλιὰ
 ἔστριξε, καὶ τὸ κυνήγημα τῆς πέρδικας, ποῦ γλύτωσε ἀπὸ τρ' ἄ, ἀλλὰ δὲ μπό-
 ρη ἀντισταθῶ στὴν ἄφρονι φωνή, ποῦ μοῦ φώναζε

— Δευτέρωσέ με κι' ἐμένα τὸ καημένο! Δὸς μου τὴ λευτεριά μου ὡς ἐλεημοσύνη!
 Θυμήθηκα ὅτι εἰμαι κι' ἐγὼ δούλος, ραγιαῖς Σουλτάνου, κι' ἦρθα στὴ θέση του.
 Ἐκρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ καὶ τράβησα ἴσια στὸ παράθυρο μὲ τὸ
 ἄνο τὸ γυαλί . . .

— Ἀλλ' ἄ... τί πάω νὰ κάμω; εἶπα μέσα μου. Ἀπ' ἐδῶ ἔφυγε ἡ πέρδικα

ἦρθε καὶ τὸ γεράκι, μπορεῖ νὰ τὴ φτάσει πουθενά . . .
 Τυρξῶ πρὸς τὸ παράθυρο, ποῦ ἀντίκρυζε κατὰ τὴ νοτιά, ὅπως διόλου ἀντί-
 πρὸς τὸ δρόμο τῆς πέρδικας. Ἀνοίγω τὸ παραθυρόφυλλο, ἀνοίγω καὶ τὴ θύρα
 τοῦ κλουβιοῦ, καὶ τοῦ δίνω δρόμο! Πάει! Ἀπόχτησε κι' αὐτὸ τὴν ποθητὴ λευτεριά.

Τουρξόντας κρέμασα καὶ τοῦ γερακοῦ τὸ κλουβὶ μὲ τὴ θύρα ἀνοχτῇ, κοντὰ
 τοῦ κλουβιοῦ τῆς πέρδικας, καὶ πῆγα νὰ κοιμηθῶ. Κοιμήθηκα σ' αὐτὸν Παρά-
 ολος μου ὁ ὕπνος εἶταν γεμάτος χρυσὰ ὄνειρα. Τέτοιον ὕπνο γλυκὸ δὲν εἶχα
 ποτέ.

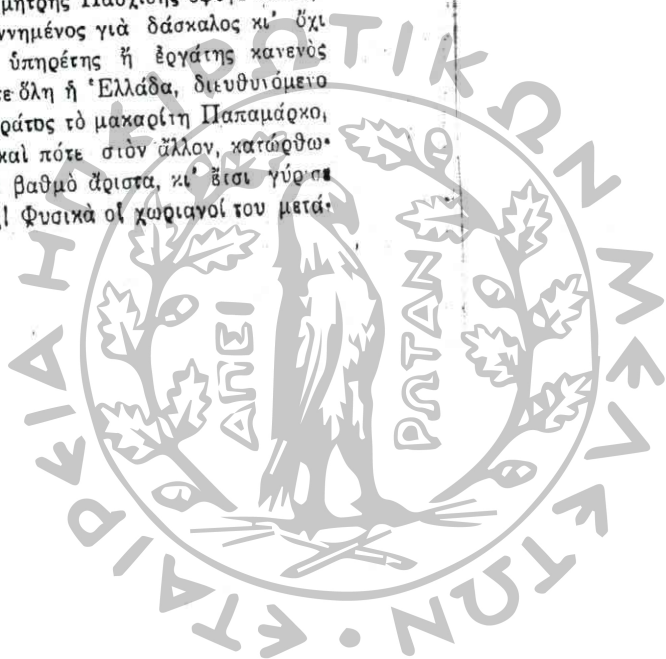
*

ΕΘΝΙΚΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

Ἦσαν Μάρης καὶ ζῦγωνα ἡ Μεγάλη Πασκαλά, ὅταν δραπέτευσε ἀπὸ τὸ Ἀλ-
 λειπαιδί τῆς Ζίτσας. Φούντωναν τὰ κλαδιά, ἀνθίζαν οἱ ροδακινιές, οἱ κουμ-
 (χορομηλιές), οἱ ἀπιδιές, οἱ κερασιές κι' οἱ κουτσουπιές (ἀγριοξυ-
 λιά). Τ' ἄρνια καὶ τὰ κατσίκια πηδούσαν περὶ χάρα στὰ λειβάδια καὶ στὰ
 περὶ τὰ χελιδόνια, προάγγελον τῆς πανώριας ἀνοιξης, ἔσκιζαν τὸν ἀέρα μὲ τὰ
 φτερά τους φτερά, καὶ κάπου—κάπου ἀκούονταν καὶ τ' ἀνθρωπόφωνο λάλημα
 τοῦ κουκου:

— «Κούκουουου! Κούκουουου!»

Ἐκείνες τὲς ἡμέρες μαθεύτηκε, ὅτι εἶχε ἔρθει σὶδ πλησιόχωρό μας τὴν Κρε-
 ῖστα ἀπὸ τὴν Ἀθήνα μὲ δίπλωμα δασκάλου, ὁ δάσκαλος Δημήτρης Πασχίδης
 πρὶν ἀπὸ τὸ χωριὸ του, γιατί φέρονταν μαλακά, ἀνθρωπινὰ πρὸς τὰ
 κι' ὄχι θηρώδεια. Ἐξαιτίας αὐτοῦ ὁ Δημήτρης Πασχίδης ἔφυγε καὶ πῆ-
 γαν Ἀθήνα γιὰ νὰ βρῇ δουλειά, ἀλλ' ὄντας γεννημένος γιὰ δάσκαλος κι' ὄχι
 ἄλλο, ἔπειτα, ἀντὶ νὰ βρῇ δουλειά, γενόμενος ὑπηρετῆς ἢ ἐργάτης κανενὸς
 τοῦ, φοίτησε σὶδ μόνο Διδασκαλεῖο ποῦχε τότε ὅλη ἡ Ἑλλάδα, διευθυνομένο
 μόνο παιδαγωγὸ ποῦχε τότε τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος τὸ μακαριὸ Παπαμάρο,
 πρὶν πότε σὶδ ἓνα πατριώτη φούριαρη καὶ πότε σὶδ ἄλλον, κατάρθω-
 ῖνα—δυὸ χρόνια νὰ βγῇ «διδασκαλιστής» μὲ βαθμὸν ἀρίστα, κι' ἔτσι γύρισε
 τοῦ τοῦ μεγάλου δάσκαλος γιὰ τὸν τόπο μας! Φυσικὰ οἱ χωριατοὶ του μετὰ

2. Η ΚΥΝΗΓΗΜΕΝΗ ΠΕΡΔΙΚΑ

Ήταν Αύγουστος μήνας. Καθόμασταν ἐγὼ κι ὁ συνάδερφός μου τὸ ἀπόγειο στὸν ἐξώστη τοῦ πύργου, ποὺ ἦταν στὸ βαρεῖνὸ πλεῦρό του, καὶ κοιτάζαμε τὸν ἀπέραντο κάμπο τῆς Θεσσαλίας, ὡς ἐκεῖ ποὺ ἔσμιγε μὲ τὲς κοντότερες ράχες τῶν χασιώτικων βουνῶν, ποὺ φαίνονταν ἀπὸ μακριὰ ἕνα κομμάτι πέτρο μεγάλη, γιγάντια, πιάνοντας ἀπὸ τὴ Βούλα ὡς τὸ Κοκκινάδακι τοῦ Ζάρκου. Ὁ Πηνειὸς κυλοῦσε τὰ ρέματά του πολὺ κοντὰ μας, ὡς ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας ἀπὸ μᾶς, ἀλλ' ἂν κι ὁ πύργος ἦταν ἀψηλός, οὔτε αὐτὸν βλέπαμε οὔτε τὸ βουητὸν τοῦ ἀκούαμε, γιατί τὸ ἔδαφος εἶναι ἴσιο καὶ οἱ δυὸ ὄχτες σμίγουν ἢ μία μὲ τὴν ἄλλη καὶ κρύβουν τὴν κοίτη, ἐνῶ τὸ νερὸ τρέχει ἡσυχο - ἡσυχο, χωρὶς βουή, χωρὶς κρότο, χωρὶς ἀφρό, σὰ διαβάτης κουρασμένος, ποὺ περπατᾷ ἀργὰ - ἀργὰ καὶ δὲ βλέπει τὴν ὥρα νὰ φτάσῃ στὸ κατοικιό του, νὰ ξαπλωθῇ καὶ νὰ κοιμηθῇ.

Εἶχαμε μπροστὰ μας ἕνα σωρὸ χωριά. Τὰ διακρίναμε ἀπὸ τὰ δέντρα ποὺ εἶχαν κι ἀπὸ τὰ κεραμίδια ποὺ κοκκίνιζαν καὶ πυρολογοῦσαν ἀπὸ τὸ ἡλιοβόρι, σὰ νὰ ἦταν ψηλὰ σ' ἀσβεσταριὰ ἢ σ' ἀναμμένο κεραμιδαρειό. Ἀπὸ μακριὰ μᾶς ἔρχονταν ὁ ἥχος τῶν κουδουνιῶν τῶν κοπαδιῶν, ποὺ βοσκοῦσαν ὁλόγυρα. Ὁ οὐρανὸς ἦταν ξάστερος κ' ἡ γῆ δίψαε γιὰ νερό, σὰ στρατοκόπος κουρασμένος, γιατί δὲν εἶχε βρέξει ἀπὸ τὸ Μάρτη. Σύννεφο δὲν φαίνονταν πούθενά κανένα καὶ ζέστη φοβερὴ ἀγκάλιαζε ὅλον τὸν κάμπο.

Σὲ λίγο ἕνα συννεφάκι, ὡς μιὰ ψάθα, ἀσπροκάτασπρο σὰ λαγαρὸ ἀσήμι, κάθησε στὴν κορυφὴ τοῦ Ὀλύμπου, σὰν ἀτίμητο διαμαντένιο στέμμα. Ἐκείνη τὴ στιγμή ἦρθε ἕνας γέρος τοῦ χωριοῦ, γιὰ νὰ ζητήσῃ κάτι, καὶ στάθηκε μπροστὸς μας. Ὁ γέρος μὲ τὰ θολὰ του τὰ μάτια εἶδε τὸ συννεφάκι στὸ κεφάλι τοῦ ξακουσμένου Ὀλύμπου, ποὺ στέκεται ἀνάμεσα σὲ τόσα ψηλὰ βουνὰ σὰ βουνοβασιλιάς, μὲ τὲς σαράντα δυὸ του κορφές καὶ τὲς ἐξῆντα δυὸ του βρυσοῦλες. Τὸ σύννεφο μεγάλωνε, σὰν πῶς μεγαλώνει ὁ καπνός, ὅταν παίρνῃ δρόμο τὸν ἀνήφορο.

— Τοῦ βλέπιτι αὐτὸ τοῦ συνιφάκι;...

Καὶ χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσωμε τίποτε ἡμεῖς, ξακολούθησε:

— Θὰ φέρ' νιρουποντιά. Εἶνι βλουγημένου...

Μιὰ ὑπόκωφη βροντὴ ἀκούστηκε κατὰ τὸν Ὀλυμπο κι ἄστραμμα φεγβόλησε μέσα στὸ σύννεφο, ποὺ γιγάντευε καὶ θέριευε κ' ἔγινε γιὰ μιὰ στιγμή κατάχρυσο. Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα κ' ἐκεῖνο τὸ συννεφάκι, ποὺ ξεφύτρωσε σὰ στέμμα ψηλὰ στὴν κορυφὴ τοῦ δοξασμένου βουνοῦ μᾶς, γίνηκε γιγάντας καὶ χύθηκε σ' ὅλον τὸν οὐρανὸ τῆς Θεσσαλίας, σὰ φοβερὸ ὄχταπόδι, ἀπλώνοντας τοὺς μαύρους πλοκάμους του ὡς τὸν Κίσσαβο, ὡς τὸ Πήλιο, ὡς τὰ βουνὰ τῆς Γούρας, ὡς τ' Ἀγραφα κι ὡς τὰ βουνὰ τ' Ἀσπροποτάμου. Ἀρχίσαν νὰ πέφτουν ἀριές - ἀριές οἱ πρῶτες σταλαματιές τῆς βροχῆς, χοντρές σὰν καρύδια, καὶ τ' ἀστροπελέκια ν' αὐλακώνουν τὸν οὐρανὸ σὰ φλογισμένα φίδια, καὶ σὲ λίγο ἀκόμα ὅλη ἡ Θεσσαλία λούζονταν ἀπ' ἄκρῃ σ' ἄκρῃ καὶ φεγγολοῦσε καὶ τραντάζονταν ἀπ' τ' ἀστροπελέκια.

Ἀπὸ τὲς πρῶτες σταλαματιές ἀφήσαμε τὸν ἐξώστη καὶ μπήκαμε στὴν ἀπέραντη κρεββάτα τοῦ πύργου καὶ κοιτάζαμε μὲ χαρὰ τὴ χοντρή βροχὴ ποὺ ἔπεφε καὶ χτυποῦσε τὰ γυαλιὰ τῶν παραθυριῶν. Ἐκεῖ ποὺ καθόμασταν καὶ χαιρόμασταν γιὰ τὸ περίλαμπρο θέαμα τῆς εὐεργετικῆς βροχῆς, ποὺ θὰ πότιζε τὴ διψασμένη γῆ ὡς τὰ ἔγκατά της, ποὺ εἶχε γίνει σὰν κεραμίδι, ἀκοῦμε

«τράγκ!» τὸ γυαλί τοῦ παραθυριῦ καὶ δυὸ μεγάλα πουλιά κατάβρεχτα, τὸ ἓνα μπροστὰ καὶ τ' ἄλλο ἀπὸ πίσω, μπῆκαν μέσα. "Ολοὶ σηκωθήκαμε στὸ ποδάρι καὶ γλυτώσαμε τὸ θῦμα ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ φονιά του. Τὸ μπροστινὸ πουλί, ποῦ γιὰ τὴ σωτηρία του πετοῦσε σὰν μολύβι καὶ ἔσπασε τὸ γυαλί τοῦ παραθυριοῦ ἦταν μιὰ περιγραμμένη πετροπέρδικα· καὶ τὸ πρισινό, ποῦ τὴν κυνηγοῦσε μὲ μάτι ἄγριο, μὲ λύσσα, μ' αἰμοδιψιά, ἦταν ἓνα γεράκι! "Ερχονταν, ἐκείνη μπροστὰ κι αὐτὸ πίσω, ἀπὸ τὰ πετροβούνια, πέρα ἀπὸ τὴ Βούλα, τρεῖς ὥρες μακριὰ μὲ καλὸ ἄλογο, γιὰτὶ μόνο στὰ βουνὰ βρίσκονται οἱ πετροπέρδικες—«πῶχουν τὰ πλουμιστὰ φτερά, τὰ κόκκινα ποδάρια»—ἐνῶ στὸν κάμπο εἶναι οἱ καμπήσιες οἱ πέρδικες, πολὺ διαφορετικὲς ἀπὸ τὲς βουνήσιες, κι οὔτε οἱ βουνήσιες πατοῦν στὸν κάμπο οὔτε οἱ καμπήσιες στὰ βουνά. Οἱ βουνήσιες εἶναι μεγαλύτερες, ἀγριώτερες κι ὁμορφότερες ἀπὸ τὲς καμπήσιες καὶ τὲς βουνήσιες προτιμοῦν ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν τὴ μανία νὰ σκλαβώνουν τὰ καημένα τὰ πουλιά καὶ νὰ τὰ βάνουν στὰ κλουβιά, γιὰ ν' ἀκοῦν τὸ σκλαβωμένο τους τὸ λάλημα καὶ νὰ εὐχαριστιοῦνται μὲ τὴ δυστυχία τους.

Πιάσαμε καὶ τὴ δειλὴ τὴν πέρδικα, ποὺ μαζεύτηκε σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς κρεββάτας κ' ἔτρεμε ἀπὸ τὸ φόβο της, καὶ τὸ ὀρμητικὸ γεράκι, ποὺ εἶχε τρυπώσει κάτω ἀπὸ τὰ καθίσματα, ἄγριο καὶ φοβερό, καὶ τὰ βάλαμε σὲ χωριστὰ κλουβιά. Ἡ πέρδικα ἦταν προορισμένη ἀπὸ τὸν συνάδερφό μου γιὰ τὸ κλουβὶ καὶ τὸ γεράκι γιὰ δῶρο σὲ κανέναν κυνηγό, ποὺμποροῦσε νὰ τὸ γυμνάσῃ νὰ κυνηγᾷ στὸν ἀέρα πουλιά. Ἐνας φίλος, ποὺ εἶχε παρατύχει κοντὰ μας, εἶπε ὅτι ἡ καλύτερη δουλειὰ ἦταν νὰ φᾶμε τὴν πέρδικα ψητὴ καὶ νὰ σκοτώσωμε τὸ γεράκι. Καὶ γιὰ νὰ μᾶς πείσῃ πλιότερο, μᾶς ἀνέφερε καὶ ἓνα στίχο δημοτικοῦ τραγουδιοῦ: «Πέρδικα ψημένη καὶ γλυκὸ κρασί», ὅπως εἶπε ἡ ἀγαπητικὴ στὸν ἀγαπητικὸ της, ποὺ τὸν περίμενε τόσον καιρό, ὡς τὸ νοστιμώτερο φαγί, ποὺμποροῦσε νὰ τοῦ φτιάσῃ.

Τὴ νύχτα, ὅταν τραβηχτήκαμε ὁ καθένας στὸ κρεβάτι του γιὰ νὰ κοιμηθοῦμε, δὲ μὲ κολλοῦσε ὁ ὕπνος. Μὲ βασάνιζε ἡ ἰδέα τῆς σκλαβιάς τῆς πετροπέρδικας καὶ τοῦ γερακιοῦ. "Εδωσα - πῆρα νὰ κοιμηθῶ, δὲν τὸ κατόρθωσα. Συλλογιόμουν τὰ βάσανά της. Συλλογιόμουν ὅτι ἦρθε στὸ κατοικὸ μας ζητῶντας σωτηρία καὶ βρίσκει πικρὴ σκλαβιά. . . Συλλογιόμουν καὶ τὸ τέλος της: κανένα ψήσιμο στὴ σούβλα ἢ κανένα φάγωμα ἀπὸ καμμιὰ γάτα. Γιὰ τὸ γεράκι δὲ μ' ἔκοφτε πολὺ. Ἡ ἰδέα ὅτι ἔτρωγε πουλιά κι ὅτι, ἂν δὲν τύχαινε τὸ παραθύρι τοῦ πύργου, θὰ ξέσχιζε τὴν καημένη τὴν πέρδικα, μ' ἔκανε νὰ τὸ ἀντιπαθῶ καὶ νὰ τὸ μισῶ καὶ νὰ μὴ ἐνδιαφέρωμαι γι αὐτό. Στὰ τελευταῖα, ἐκεῖ ποὺ γύριζα ἄϋπνος στὸ κρεβάτι, γιὰ νὰ δώσω τέλος στὴ νέα τύχη τῆς πέρδικας, ἄναψα τὸ κηρὶ καὶ πῆγα στὴν κρεββάτα, ὅπου βρίσκονταν κρεμασμένα καὶ τὰ δυὸ τὰ κλουβιά, τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο. Ἡ πέρδικα πῆγαινε ἄνω - κάτω μέσα στὸ κλουβί, ἐνῶ τὸ κακοῦργο γεράκι κάθονταν καὶ κοιμόνταν, ἔχοντας τὸ λαιμό του χωμένο μέσα στὲς πλάτες, καὶ μονάχα ὅταν ζύγωσα μὲ τὸ φῶς, ἄνοιξε τὰ μάτια του καὶ γύριζε ἀνήσυχο τὸ κεφάλι του ὀλόγυρα. Ξεκρέμασα τὸ κλουβὶ τῆς πέρδικας καὶ τὸ πῆγα στὸ παράθυρο μὲ τὸ τσακισμένο γυαλί, ἄνοιξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ κ' εἶπα στὸ σκλαβωμένο πουλί:

—"Αἱ στὸ καλὸ σου! Πέταξε στὰ πετροβούνια σου καὶ στὲς βουνοπλαγιές σου, ὅπου γεννήθηκες κι ὅπου εἶναι ὁ προορισμός σου κ' ἡ εὐτυχία σου. Ἴσως ἔχεις ταίρι, ἴσως ἔχεις μικρά, ποὺ σὲ καρτεροῦν! . .

Ἡ πέρδικα, τὴ στιγμὴ ποὺ ἄνοιξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ, στὸ παραθύρι

μέ τὸ σπασμένο γυαλί, σὰν νὰ μὴ πίστευε τόση εὐτυχία, δίσταξε νὰ πετάξῃ καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὴ λευτεριά της. Ἀλλὰ σ' ὀλίγο ἔμασε καλὰ τὰ φτερά της, κατέβασε τὸ κεφάλι της κ' ἓνα δυνατό φτερούγισμα ἀκούστηκε στὰ σκοτάδια τῆς νύχτας...

Ἡ καρδιά μου χόρευε ἀπὸ τὴ χαρὰ της, γιὰ τὴν καλωσύνη πού εἶχα κάμει, καὶ τὰ ποδάρια μου μοῦ φαίνονταν πὼς δὲν πατοῦσαν στὸ πάτωμα. Κρέμασα τὸ κλουβὶ στὴ θέση του, μέ τὴ θύρα ἀνοιχτή, γιὰ νὰ μὴ μέ ὑποπτεύσῃ ὁ συνάδερφός μου καὶ τοῦ κακοφανῇ, καὶ γύρισα νὰ πάγω στὸ κρεβάτι μου, νὰ κοιμηθῶ εὐχαριστημένως. Ἐκεῖνη τὴ στιγμή τὸ βλέμμα μου ἀντίκρουθη μέ τὸ βλέμμα τοῦ γερακιοῦ. Μοῦ φάνηκε σὰ νὰ μοῦ ζητοῦσε κι αὐτὸ τὴ λευτεριά του καὶ σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε μέ ἀνθρώπινη φωνή:

— Λευτέρωσέ με κ' ἐμένα, τὸ καημένο! Γυρεύω τὴ λευτεριά μου, ὡς ἐλεημοσύνη!

Ἔστριξε ἡ καρδιά μου. Δυὸ δάκρυα χοντρά ἀνέβηκαν ἀπὸ τὴν καρδιά μου στὰ μάτια μου. Θέλησα νὰ θυμηθῶ ὅλα τὰ φονικά τοῦ σκλαβωμένου γερακιοῦ: πόσα πουλιά ἄφησε χωρὶς μάννα καὶ πόσες μάννες χωρὶς πουλιά, καὶ πόσα πουλιά χωρὶς ταίρι, καὶ τὸ κυνήγημα τῆς πέρδικας, πού γλύτωσε ἀπὸ τρίχα, ἀλλὰ δὲν μπόρεσα ν' ἀντισταθῶ στὴν ἄφωνη φωνή, πού μοῦ φώναζε:

— Λευτέρωσέ με κ' ἐμένα, τὸ καημένο! Δῶσ' μου τὴ λευτεριά μου ὡς ἐλεημοσύνη!...

Θυμήθηκα ὅτι εἶμαι κ' ἐγὼ δοῦλος, ραγιᾶς Σουλτάνου, κ' ἦρθα στὴ θέση του.

Ξεκρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ καὶ τράβησα ἴσια στὸ παράθυρο μέ τὸ σπασμένο τὸ γυαλί...

— Ἀλλά... τί πάω νὰ κάμω; εἶπα μέσα μου. Ἀπ' ἐδῶ ἔφυγε ἡ πέρδικα ν' ἀφήσω καὶ τὸ γεράκι, μπορεῖ νὰ τὴ φτάσῃ πουθενά...

Γυρίζω πρὸς τὸ παράθυρο πού ἀντίκρουζε κατὰ τὴ νοτιὰ, ὀλωσδιόλου ἀντίθετα πρὸς τὸ δρόμο τῆς πέρδικας. Ἀνοίγω τὸ παραθυρόφυλλο, ἀνοίγω καὶ τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ καὶ τοῦ δίνω δρόμο! Πάει! ἀπόχτησε κι αὐτὸ τὴν ποθητὴ λευτεριά! Ὡρα του καλὴ κι αὐτουνοῦ!

Γυρίζοντας κρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ μέ τὴ θύρα ἀνοιχτή, κοντὰ στ' ἀνοιχτὸ κλουβὶ τῆς πέρδικας, καὶ πῆγα νὰ κοιμηθῶ. Κοιμήθηκα σὰ στὸν Παράδεισο. Ὁλος μου ὁ ὕπνος ἦταν γεμάτος χρυσά ὄνειρα. Τέτοιον ὕπνο γλυκὸ δὲν εἶχα κάμει ποτέ...

3. ΣΤΑ ΜΕΤΕΩΡΑ

Ἦταν Μάης τοῦ 1879, ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ πῆγαίνα νὰ ἐπισκεφτῶ τοὺς θεόρατους βράχους τῆς Καλαμπάκας, ὅπου φιλόθρησκοι ἄνθρωποι, φεύγοντας τὴν κοινωνία, ἔστησαν, ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια, τὲς ἱερές τους φωλιές, ἀφοῦ χωρίστηκαν ἀπὸ τὸν κόσμο κι ἀπὸ τὰ μεγάλα τοὺς ἀξιώματα, πού εἶχαν σ' αὐτόν. Ἡμασταν μιὰ συντροφιά, πλειότεροι ἀπὸ δέκα νοματαῖοι, μέ ἀρχηγό μας τὸ Μητροπολίτη τῆς Λάρισας, μέ σκοπὸ νὰ περάσωμε μιὰ νύχτα μ' εὐθυμία καὶ χαρὰ ψηλὰ στὸν πλιὸ μεγαλόπρεπο καὶ στὸν πλιὸ φοβερό βράχο, πού ἔχει πλάσει ἡ φύση στὸν κόσμο, πού φαίνεται γίγαντας τῶν γιγάντων ἀνάμεσα στοὺς γιγάντιους ἀδερφούς του, πού σχηματίζουν τ' ὄνειροφάνταχτο βραχοσύμπλεγα, πού ὀνομάζεται μ' ἓνα ὄνομα Μετέωρα. Τόσο ὑπερέχει αὐτὸς ὁ βράχος ἀπὸ τοὺς ἄλλους!

Η ΚΥΝΗΓΗΜΕΝΗ ΠΕΡΙΔΙΚΑ

Ήταν Αύγουστος μῆνας. Ἐκαθόμαστε ἐγὼ κι ὁ συνάδελφός μου τὸ ἀπόγευμα στὸν ἐξώστη τοῦ πύργου, ὁ ὁποῖος ἦταν στὸ βορεινὸ πλευρὸ του κι ἐκοιτάζαμε τὸν ἀπέραντο κάμπο τῆς Θεσσαλίας ὡς ἐκεῖ, ποὺ ἔσμιγνε μὲ τὶς κοντότερες ράχες τῶν Λασιώτικων βουνῶν, τὰ ὁποῖα φαίνονται ἀπὸ μακριὰ ἓνα κομμάτι πέτρα μεγάλη, γιγάντια.

Ὁ Πηνειὸς ἐκυλοῦσε τὰ νερά του πολὺ κοντὰ μας, ὡς ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας ἀπὸ μᾶς, ἀλλ' ἂν καὶ ὁ πύργος ἦταν ψηλός, οὔτε ἐβλέπαμε, οὔτε τὸ βουητὸ του ἀκούαμε, γιατί τὸ ἔδαφος εἶναι ἴσιον καὶ οἱ δυὸ ὄχθες σμίγουν, ἡ μία μὲ τὴν ἄλλη καὶ κρύβουν τὴν κοίτη, ἐνῶ τὸ νερὸ τρέχει ἡσυχοῦσιν, χωρὶς βουή, χωρὶς κρότο, χωρὶς ἀφρό, σὰ διαβάτης κουρασμένος, ὁ ὁποῖος περπατᾷ ἀργὰ - ἀργὰ καὶ δὲ βλέπει τὴν ὥρα νὰ φθάσῃ στὴν κατοικία του, νὰ ξαπλωθῇ καὶ νὰ κοιμηθῇ.

Εἴχαμε μπροστὰ μας ἓνα σωρὸ χωριὰ. Τὰ διεκρίναμε ἀπὸ τὰ δένδρα, ποὺ εἶχαν, κι ἀπὸ τὰ κεραμίδια ποὺ ἐκοκκίνιζαν, κι ἐπυρολογοῦσαν ἀπὸ τὸ ἥλιοπύρι, σὰν νὰ ἦταν ψηλὰ σ' ἀσβεσταριά ἢ σ' ἀναμμένο κεραμιδιό. Ἀπὸ μακριὰ μᾶς ἐρχόταν ὁ ἤχος τῶν κουδουνιῶν τῶν κοπαδιῶν, τὰ ὁποῖα ἐβοσκοῦσαν ὁλόγυρα. Ὁ οὐρανὸς ἦταν ξάστερος, κι ἡ γῆς ἐδιψοῦσε γιὰ νερό, σὰν στρατοκόπος κουρασμένος, γιατί δὲν εἶχε βρέξει ἀπὸ τὸ Μάρτη. Σύννεφο δὲν ἐφαίνόταν πουθενὰ κανένα καὶ ζέστη φοβερὴ ἀγκάλιαζε ὅλον τὸν κάμπο. Σὲ λίγο ἓνα συννεφάκι, ὡς μία ψάθα, ἄσπρο, κάτασπρο σὰν λαγαρὸ ἀσήμι, ἐκάθισε στὴν κορυφὴ τοῦ Ὀλύμπου σὰν ἀτίμητο διαμντένιο ἀστέρι.

Μιὰ ὑπόκωφη βροντὴ ἀκούσθηκε κατὰ τὸν Ὀλυμπο καὶ ἄστραμμα ἐφεγγεβολόησε μέσα στὸ σύννεφο, ποὺ ἐγιγάντεψε κι ἐθέρειψε κι ἐγίνε μιὰ στιγμή κατὰχρυσο. Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα κι ἐκεῖνο τὸ συννεφάκι, ποὺ ἐξεφύτρωσε σὰ στέμμα ψηλὰ στὴν κορυφὴ τοῦ δοξασμένου βουνοῦ μας, ἐγίνεκε γίγαντας κι ἐχύθηκε σ' ὅλον τὸν οὐρανὸ τῆς Θεσσαλίας, σὰ φοβερὸ ὄχταπόδι ἀπλώνοντας τοὺς μαύρους πλοκάμους του ὡς τὸν Κίσσαβο, ὡς τὸ Πήλιο, ὡς τ' Ἀγραφα κι ὡς τὰ βουνὰ τ' Ἀσπροποτάμου. Ἀρχισαν νὰ πέφτουν ἀριεὶς ἀριεὶς οἱ πρῶτες σταλαματιεὶς τῆς βροχῆς, χονδρὲς σὰν καρύδια, καὶ τ' ἀστροπελέκια ν' αὐλακώνουν τὸν οὐρανὸ σὰν φλογισμένα φίδια καὶ σὲ λίγο ἀκόμη ἡ Θεσσαλία ἐλουζόταν ἀπ' ἀκρὴ σ' ἀκρὴ κι ἐφεγγεβολοῦσε κι ἐτραντάζοταν ἀπὸ τ' ἀστροπελέκια.

Ἀπὸ τὶς πρῶτες σταλαματιεὶς ἀφήσαμε τὸν ἐξώστη κι ἐμπήκαμε

στὴν ἀπέναντι κρεβάτα τοῦ πύργου κι ἐκοιτάζαμε μὲ χαρὰ τὴ χονδρὴ βροχή, ἡ ὁποία ἔπεφτε κι ἐκτυποῦσε τὰ γυαλιὰ τῶν παραθυριῶν. Ἐκεῖ ποὺ ἐκθόμαστε κι ἐχαιρόμαστε γιὰ τὸ περίλαμπρο θέαμα τῆς εὐεργετικῆς βροχῆς, ἡ ὁποία θὰ ἐπότιζε τὴ διψασμένη γῆ ὥς τὰ ἔγκυτά της, ποὺ εἶχε γίνεи σὰν κεραμίδι, ἀκοῦμε « τσάγκα ! » στὸ γυαλὶ τοῦ παραθυριοῦ, καὶ δυὸ μεγάλα πουλιὰ κατὰβρεκτα, τὸ ἓνα μπροστὰ καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ πίσω, ἐμπῆκαν μέσα. "Οἱ ἐσηκωθήκαμε στὸ ποδάρι κι ἐγλυτώσαμε τὸ θυμὰ ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ φονιά του. Τὸ μπροστινὸ πουλί, τὸ ὁποῖο γιὰ τὴν σωτηρία του ἐπετοῦσε σὰν μολύβι καὶ ἔσπασε τὸ γυαλὶ τοῦ παραθυριοῦ, ἦταν μιὰ περιγραμμένη πετροπέρδικα, καὶ τὸ πισινό, τὸ ὁποῖο τὴν ἐκυνηγοῦσε μὲ μάτι ἄγριο, μὲ λύσσα, μ' αἰμοδιψιά, ἦταν ἓνα γεράκι. Ἐρχόταν ἐκείνη μπροστὰ κι αὐτὸ πίσω ἀπὸ τὰ πετροβούνια, τρεῖς ὄρες μακριὰ μὲ καλὸ ἄλογο, γιὰτὶ μόνο στὰ βουνὰ βρίσκοντα πετροπέρδικες :

Πῶχουν τὰ πλουμιστὰ φτερά
τὰ κόκκινα ποδάρια...

Ἐνῶ στὸν κάμπο εἶναι οἱ καμπίσιες οἱ πέρδικες, πολὺ διαφορετικὲς ἀπὸ τὶς βουνίσιες. Οὔτε οἱ βουνίσιες πατοῦν στὸν κάμπο, οὔτε οἱ καμπίσιες στὰ βουνά. Οἱ βουνίσιες εἶναι μεγαλύτερες, ἀγριώτερες καὶ ὁμορφότερες ἀπὸ τὶς καμπίσιες καὶ τὶς βουνίσιες προτιμοῦν ἐκεῖνοι, ποὺ ἔχουν τὴ μανία νὰ σκλαβώνουν τὰ καημένα τὰ πουλιὰ καὶ νὰ τὰ βάζουν στὰ κλουβιά, γιὰ ν' ἀκοῦν τὸ σκλαβωμένο τους λάλημα καὶ νὰ εὐχαριστοῦνται μὲ τὴ δυστυχία τους.

Ἐπιάσαμε καὶ τὴ δειλὴ πέρδικα, ποὺ ἐμαζεύθηκε σὲ μιὰ γωνιά τῆς κρεβάτας κι ἔτρεμε ἀπὸ τὸ φόβο της, καὶ τὸ ὀρμητικὸ γεράκι, ποὺ εἶχε τρυπώσει κάτω ἀπὸ τὰ καθίσματα, ἄγριο καὶ φοβερό, καὶ τὰ ἐβάλαμε σὲ ξεχωριστὰ κλουβιά. Ἡ πέρδικα ἦταν προωρισμένη γιὰ τὸ συνάδελφό μου γιὰ τὸ κλουβὶ καὶ τὸ γεράκι γιὰ δῶρο σὲ κανένα κυνηγό, ὁ ὁποῖος μποροῦσε νὰ τὸ γυμνάσῃ νὰ κυνηγᾷ στὸν ἀέρα πουλιά. Ἐνὰς φίλος, ποὺ εἶχε παρατύχει κοντά μας, εἶπε ὅτι ἡ καλύτερη δουλειὰ ἦταν νὰ φάμε τὴν πέρδικα ψητὴ καὶ νὰ σκοτώσωμε τὸ γεράκι καί, γιὰ νὰ μᾶς πείσῃ περισσότερο, μᾶς ἀνέφερε καὶ ἓνα στίχο δημοτικοῦ τραγουδιοῦ :

Πέρδικα ψημένη καὶ γλυκὸ κρασί.

Τὴ νύκτα, ὅταν ἐτραβήχθηκαν ὁ καθένας στὸ κρεβάτι του, γιὰ νὰ κοιμηθοῦμε, δὲ μ' ἐκολλοῦσε ὁ ὕπνος. Μὲ ἐβασάνιζε ἡ ἰδέα τῆς σκλαβιάς τῆς πετροπέρδικας καὶ τοῦ γερακιοῦ. Ἔδωσα, ἐπῆρα νὰ κοιμηθῶ, δὲν τὸ κατώρθωνα. Ἐσυλλογιζόμουν τὰ βάσανά της, ἐσυλλογιζόμουν ὅτι ἦλθε στὴν κατοικία μου ζητῶντας σωτηρία, καὶ βρίσκει πικρὴ σκλαβιά. Ἐσυλλογιζόμουν καὶ τὸ τέλος της: κανένα ψήσιμο στὴ σούβλα ἢ κανένα φάγωμα ἀπὸ καμμιὰ γάτα. Γιὰ τὸ γεράκι δὲ μ' ἔνοιαζε πολὺ. Ἡ ἰδέα ὅτι ἔτρωγε πουλιά καὶ ὅτι, ἂν δὲν ἐτύχανε τὸ παράθυρο τοῦ πύργου, θὰ ἐξέσχιζε τὴν καημένη τὴν πέρδικα, μὲ ἔκανε νὰ τὸ ἀντιπαθῶ καὶ νὰ τὸ μισῶ καὶ νὰ μὴ ἐνδιαφέρωμαι γι' αὐτό. Στὰ τελευταῖα, ἐκεῖ πού ἐγύριζα ἄυπνος στὸ κρεβάτι, γιὰ νὰ δώσω τέλος στὴ νέα τύχη τῆς πέρδικας, ἄναψα τὸ κερί κι ἐπῆγα στὴν κρεβάτα, ὅπου ἐβρισκόνταν κρεμασμένα καὶ τὰ δυὸ κλουβιά, τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο.

Ἡ πέρδικα ἐπῆγαινε ἄνω κάτω μέσα στὸ κλουβί, ἐνῶ τὸ κακοῦργο γεράκι ἐκαθόταν κι ἐκοιμόταν, ἔχοντας τὸ λαιμό του χωμένο μέσα στὶς πλάτες καὶ μονάχα, ὅταν ἐζύγωσα μὲ τὸ φῶς, ἄνοιξε τὰ μάτια του κι ἐγύριζε ἀνήσυχο τὸ κεφάλι του ὀλόγυρα. Ἐξεκρέμασα τὸ κλουβὶ τῆς πέρδικας κι ἐπῆγα στὸ παράθυρο μὲ τὸ τσακισμένο γυαλί, ἄνοιξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ κι εἶπα στὸ σκλαβωμένο πουλί:

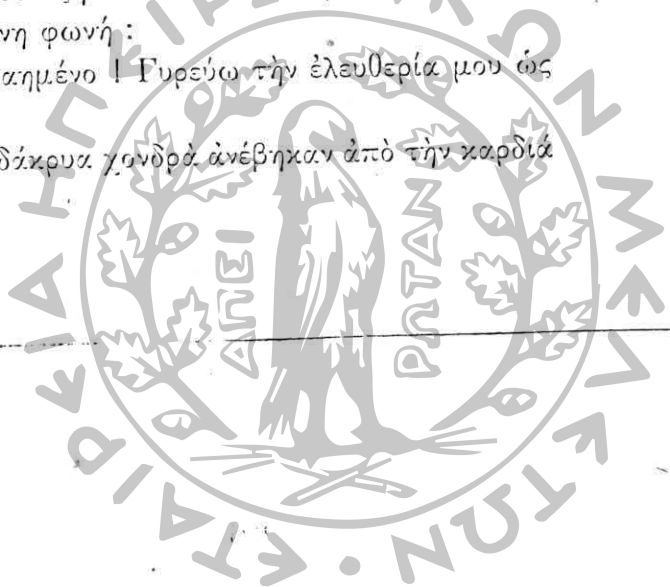
— Ἄει στὸ καλὸ σου! Πέταξε στὰ κορφοβούνια σου καὶ στὶς βουνοπλαγιές σου, ὅπου ἐγεννήθηκες κι ὅπου εἶναι ὁ προορισμός σου κι ἡ εὐτυχία σου. Ἴσως ἔχῃς ταῖρι, ἴσως ἔχῃς μικρά, πού σέ καρτεροῦν!

Ἡ πέρδικα, τὴ στιγμὴ πού ἄνοιξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ στὸ παρὰθύρι μὲ τὸ σπασμένο γυαλί, σὰν νὰ μὴν ἐπίστευε τόση εὐτυχία, ἐδισταζε νὰ πετάξῃ καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐλευθερία της. Ἀλλὰ σὲ λίγο ἐμάζεψε καλὰ τὰ φτερά της, ἐκατέβασε τὸ κεφάλι της κι ἓνα δυνατὸ φτερούγισμα ἀκούστηκε στὰ σκοτάδια τῆς νύκτας. Ἡ καρδιά μου ἐχόρευε ἀπὸ τὴ χαρὰ της γιὰ τὴν καλωσύνη, πού εἶχα κάμει, καὶ τὰ ποδάρια μου μοῦ ἐφαίνονταν πὼς δὲν ἐπατοῦσαν στὸ πάτωμα. Ἐκρέμασα τὸ κλουβὶ στὴ θέσι του κι ἐγύρισα νὰ πάγω στὸ κρεβάτι μου νὰ κοιμηθῶ εὐχαριστημένος.

Ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ τὸ βλέμμα μου ἀντικρύσθηκε μὲ τὸ βλέμμα τοῦ γερακιοῦ. Μοῦ ἐφάνηκε νὰ μὲ ἐζητοῦσε κι αὐτὸ τὴν ἐλευθερία του καὶ σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε μὲ ἀνθρώπινη φωνή:

Ἐλευθέρωσέ με καὶ μένα τὸ καημένο! Γυρεύω τὴν ἐλευθερία μου ὡς ἐλεημοσύνη!

Ἐστρεψε ἡ καρδιά μου. Δυὸ δάκρυα χανδρὰ ἀνέβηκαν ἀπὸ τὴν καρδιά

μου στὰ μάτια μου. Ἦθελσα νὰ θυμηθῶ ὅλα τὰ φονικά τοῦ σκλαβωμένου γερακιοῦ. Πόσα πουλιὰ ἄφησε χωρὶς μάννα καὶ πόσες μάννες χωρὶς πουλιὰ καὶ πόσα πουλιὰ χωρὶς ταῖρι καὶ τὸ κυνήγημα τῆς πέρδικας, ἡ ὁποία ἐγλύτωσε ἀπὸ τρίχα, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσα ν' ἀντισταθῶ στὴν ἄφωνη φωνή, ποὺ μοῦ ἐφώναζε :

Ἐλευθέρωσέ με κι ἐμένα τὸ καημένο ! Δός μου τὴν ἐλευθερία μου, ὡς ἐλεημοσύνη !

Ἐξεκρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ κι ἐτράβηζα ἴσα στὸ παράθυρο μὲ τὸ σπασμένο γυαλί.

Ἀλλὰ...τί πάω νὰ κάμω; εἶπα μέσα μου. Ἀπ' ἐδῶ ἔφυγε ἡ πέρδικα ν' ἀφήσω καὶ τὸ γεράκι νὰ τὴ φθάσει πουθενά...

Γυρίζω πρὸς τὸ παράθυρο, ποὺ ἀντίκρυζε κατὰ τὴ νοτιὰ, ὅπως διόλου ἀντίθετα πρὸς τὸ δρόμο τῆς πέρδικας. Ἀνοίγω τὸ παραθυρόφυλλο, ἀνοίγω καὶ τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ καὶ τοῦ δίνω δρόμο ! Πάει ! Ἀπέκτησε κι αὐτὸ τὴν ποθητὴ ἐλευθερία. Ὡρα του καλή, κι αὐτοῦ !

Γυρίζοντας ἐκρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ κοντὰ στὸ κλουβὶ τῆς πέρδικας καὶ πῆγα νὰ κοιμηθῶ. Ἐκοιμήθηκα σὰν στὸν Παράδεισο. Ὅλος μου ὁ ὕπνος ἦταν χρυσᾶ ὄνειρα. Τέτοιον ὕπνο γλυκὸ δὲν εἶχα κάμει ποτέ !

« Θεσσαλικά »

Χρῆστος Χρηστοβασίλης

Η κυνηγημένη πέρδικα

Ήταν Αύγουστος μήνας.

Καθόμασταν στον εξώστη και κοιτάζαμε τον απέραντο κάμπο της Θεσσαλίας, ως εκεί που έσμιγε με τις κοντινές ράχες των Χασιώτικων βουνών.

Ο Πηνειός κυλούσε τα νερά του πολύ κοντά μας, ήσυχα ήσυχα, χωρίς βοή, χωρίς κρότο, χωρίς αφρό.

Είχαμε μπρος μας ένα σωρό χωριά. Τα διακρίναμε από τα δέντρα που είχαν κι από τα κεραμίδια που κοκκίνιζαν.

Από μακριά μας ερχόταν ο ήχος των κουδουνιών των κοπαδιών, που έβοσκαν ολόγυρα.

Ο ουρανός ήταν ξάστερος κι η γη διψούσε για νερό, γιατί δεν είχε βρέξει από το Μάρτιο. Σύννεφο δε φαινόταν πουθενά κανένα και ξέστη φοβερή αγκάλιαζε όλο τον κάμπο.

Σε λίγο ένα συννεφάκι άσπρο, κάτασπρο σαν καθαρό ασημί, κάθισε στην κορυφή του Ολύμπου σαν ατίμητο διαμαντένιο αστέρι. Μία υπόκωφη βροντή ακούστηκε κατά τον Όλυμπο κι αστραπή φεγγαβολήσε μέσα στο σύννεφο, που γιγάντευε και θέρριευε κι έγινε μια στιγμή κατάχρυσο.

Δεν πέρασε πολλή ώρα κι εκείνο το συννεφάκι, που ξεφύτρωσε σαν στέμμα ψηλά στην κορυφή του δοξασμένου βουνού μας, έγινε γίγαντας και χύθηκε σε όλο τον ουρανό της Θεσσαλίας. Έμοιαζε με φοβερό χταπόδι που άπλωσε τους μαύρους πλοκάμους του ως τον Κίσσαβο, ως το Πήλιο κι ως τ' Άγραφα.

Η ΚΥΝΗΓΗΜΕΝΗ ΠΕΡΔΙΚΑ

43

...πέρδικα ψητή και γλυκό κρασί.

Τη νύχτα, όταν πήγαμε να κοιμηθούμε, δε με κολλούσε ύπνος. Με βασάνιζε η ιδέα της πετροπέρδικας και του γερακιού.

Συλλογίζομουν ότι η πέρδικα ήρθε στην κατοικία μας ζητώντας σωτηρία και βρίσκει σκλαβιά. Συλλογίζομουν και το τέλος της: κανένα ψήσιμο στη σούβλα ή κανένα φάγωμα από γάτα. Για το γεράκι δε μ' ένοιαζε και πολύ. Η ιδέα ότι έτρωγε πουλιά κι ότι θα ξέσκιζε την καημένη την πέρδικα, μ' έκανε να το αντιπαθώ.

Στα τελευταία, εκεί που γύριζα άυπνος στο κρεβάτι, άναψα το φως και πήγα εκεί που ήταν κρεμασμένα τα δυο κλουβιά, το ένα κοντά στο άλλο.

Η πέρδικα πήγαινε άνω κάτω μέσα στο κλουβί, ενώ το κακούργο γεράκι κοιμόταν με το λαιμό χωμένο μέσα στις πλάτες. Με το φως όμως άνοιξε τα μάτια του και γύριζε ανήσυχο το κεφάλι του ολόγυρα.

Ξεκρέμασα το κλουβί της πέρδικας και πήγα στο παράθυρο με το σπασμένο τζάμι. Άνοιξα τη θύρα του κλουβιού κι είπα στο σκλαβωμένο πουλάκι:

– Άι στο καλό σου! Πετάξε στα κορφοβούνια σου και στις βουνοπλαγιές σου, όπου γεννήθηκες κι όπου είναι ο προορισμός σου κι η ευτυχία σου. Ίσως έχεις ταίρι, ίσως έχεις μικρά, που σε καρτερούν!

Η πέρδικα τη στιγμή που άνοιξα τη θύρα του κλουβιού, σαν

Άρχισαν να πέφτουν αραιές οι πρώτες σταλαγματιές της βροχής και τ' αστροπελέκια ν' αυλακώνουν τον ουρανό σαν φλογισμένα φίδια. Σε λίγο η Θεσσαλία λουζόταν απ' άκρη σ' άκρη και φεγγαβολούσε από τ' αστροπελέκια.

Από τις πρώτες σταλαγματιές αφήσαμε τον εξώστη και μπήκαμε μέσα. Κοιτάξαμε με χαρά τη βροχή, που έπεφτε και χτυπούσε τα τζάμια των παραθύρων.

Εκεί που καθόμαστε και χαιρόμαστε το περιλαμπρο θέαμα της ευεργετικής βροχής που θα πότιζε τη διψασμένη γη ως τα έγκατά της, ακούμε: «τσάγκ!» στο τζάμι του παραθύρου. Δυο μεγάλα πουλιά κατάβρεχτα, το ένα μπρος και το άλλο πίσω, μπήκαν μέσα.

Όλοι σηκωθήκαμε στο πόδι και γλιτώσαμε το θύμα από τα νύχια του φονιά του. Το πρώτο πουλί, που για τη σωτηρία του πετούσε σαν μολύβι κι έσπασε το τζάμι, ήταν μία πετροπέρδικα. Το άλλο, που την κυνηγούσε με μάτι άγριο, ήταν ένα γεράκι. Ερχόταν εκείνη μπρος κι αυτό από πίσω από τα πετροβούνια, τρεις ώρες μακριά με καλό άλογο. Διότι μόνο στα βουνά βρίσκονται πετροπέρδικες:

...που 'χουν τα πλουμιστά φτερά,
τα κόκκινα ποδάρια...

Πιάσαμε τη δειλή πέρδικα, που μαζεύτηκε σε μια γωνιά κι έτρεμε από το φόβο της. Πιάσαμε και το ορμητικό γεράκι, που είχε τρυπώσει κάτω από τα καθίσματα, άγριο και φοβερό. Τα βάλαμε σε χωριστά κλουβιά.

Η πέρδικα ήταν τώρα προορισμένη να μείνει στο κλουβί. Το γεράκι θα πήγαινε δώρο σε κανέναν κυνηγό. Αυτός θα μπορούσε να το γυμνάσει να κυνηγά στον αέρα πουλιά.

Κάποιος είπε ότι η καλύτερη δουλειά ήταν να σκοτώσουμε το γεράκι και να φάμε την πέρδικα ψητή. Κι ανάφερε το στίχο του τραγουδιού:

για μην πείστε την τόση ευτυχία, δίστασε να πετάξει και ν' αποκτήσει την ελευθερία της. Αλλά κατόπι μ' ένα δυνατό φτερούγισμα χάθηκε στα σκοτάδια της νύχτας.

Η καρδιά μου χόρευε από χαρά για την καλοσύνη που είχε κάμει. Κρέμασα το κλουβί στη θέση του και γύρισα να πάω στο δωμάτιό μου, να κοιμηθώ ευχαριστημένος. Εκείνη τη στιγμή το βλέμμα μου αντικρίστηκε με το βλέμμα του γερακιού. Μου φάνηκε σαν να μου ζητούσε την ελευθερία του. Σαν να

44

ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

μου έλεγε με ανθρώπινη φωνή:

– Ελευθέρωσε με κι εμένα το καημένο...

Ξεκρέμασα το κλουβί του γερακιού και τράβηξα προς το παράθυρο με το σπασμένο τζάμι. «Αλλά... τι πάω να κάμω;» είπα. Από εδώ έφυγε η πέρδικα. Ν' αφήσω και το γεράκι να τιφτάσει πουθενά...

Πήγα στο παράθυρο, που ήταν όλως διόλου αντίθετα από το δρόμο της πέρδικας. Ανοίγω το παραθυρόφυλλο και τη θύρα του κλουβιού και του δίνω δρόμο! Πάει! Απώκτησε κι αυτό την ελευθερία του. Κρέμασα το κλουβί του γερακιού κοντά στο κλουβί της πέρδικας και πήγα να κοιμηθώ!

Κοιμήθηκα όπως στον Παράδεισο!

Όλος μου ο ύπνος ήταν χουσα όνειρα.

Τέτοιον ύπνο γλυκό δεν είχα κάμει ποτέ!

«Διηγήματα Θεσσαλικά»

α' έκδ. 1900, Αθήνα.

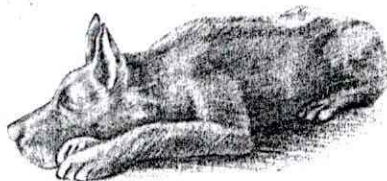
Εκδ. Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Ανθολογία παιδικών νεοελληνικών διηγημάτων με
τη σφραγίδα των μεγάλων μας συγγραφέων: Εμμανουήλ Ροΐδη, Αργύρη Εφταλιώτη, Εμμανουήλ Λυκούδη, Χρήστου Χρηστοβασίλη, Ανδρέα Καρκαβίτσα, Ζαχαρία Παπαντωνίου, Στέφανου Γρανίτσα, Αθηνάς Ταρσούλη, Μιχάλη Παπαμαύρου, Στρατή Μυριβήλη, Γεωργίου Μέγα, Σπύρου Παναγιωτόπουλου, Θέμου Ποταμιάνου, Θεόδωρου Μακρόπουλου, Πέτρου Γλέζου, Πέ-

τρου Χάρη, Τάσου Ζάππα,

Ηλία Βενέζη, Γεράσιμου Γρη-

γόρη, Φώτη Βαρέλη, Μάρκου

Λαζαρίδη, Καλλιόπης Σφαέλλου, Θεόδωρου Γιαννόπουλου,

Δημήτρη Χατζή, Γεωργίας Ταρσούλη, Χάρη Σακελλα-

ρίου, Κίρας Σίνου, Μαρίας Γουμενοπούλου-Κουβαλιά,

Λουκά Κούσουλα, Γεωργίου Παπαστάμου, Αντώνη Λα-

μπρινίδη, Δημήτρη Μανθόπουλου .

ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Γεννήθηκε το 1861 στο Σούλι της Ηπείρου. Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στα Γιάννενα. Συνέχισε τις σπουδές του στη Σμύρνη και στην Κωνσταντινούπολη. Υπήρξε θερμός πατριώτης και ακούραστος αγωνιστής. Έλαβε μέρος σ' όλα τα απελευθερωτικά κινήματα της εποχής του. Για τη δραστηριότητά του αυτή είχε συλληφθεί τρεις φορές από τους Τούρκους και κατόρθωσε να δραπέτεύσει. Το 1885 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Ασχολήθηκε με την πολιτική (εκλέχτηκε βουλευτής Ιωαννίνων), δημοσιογραφία, θέατρο, λαογραφία και λογοτεχνία.

Έργα του: α) Ποίηση: «Στ' αδέρφια μας», «Η αγάπη», «Ο μαρμαρωμένος βασιλιάς», «Ο Μάρκος Μπότσαρης», β) πεζογραφία: «Διηγήματα της στάνης», «Διηγήματα της ξενιτιάς», «Διηγήματα Θεσσαλικά», «Σουλιώτες και Λιάπηδες», «Ο καπετάν Καλόγερος», «Από τα χρόνια της σκλαβιάς», κ.ά.

Πέθανε στην Αθήνα το 1937.

Η κυνηγημένη πέρδικα

Ήταν Αύγουστος μήνας. Καθόμασταν εγώ κι ο συνάδελφός μου το απόγευμα στον εξώστη του πύργου, που ήταν στο βορινό πλευρό του, και κοιτάζαμε τον απέραντο κάμπο της Θεσσαλίας, ως εκεί που έσμιγε με τες κοντότερες ράχες των χασιώτικων βουνών, που φαίνονταν από μακριά ένα κομμάτι πέτρα μεγάλη, γιγάντια, πιάνοντας από τη Βούλα ως το Κοκκιναδάκι του Ζάρκου. Ο Πηνεϊός κυλούσε τα ρέματά του πολύ κοντά μας, ως ένα τέταρτο της ώρας από μας, αλλ' αν κι ο πύργος ήταν αφηλός, ούτε αυτόν βλέπαμε ούτε το βουητό του ακούσαμε, γιατί το έδαφος είναι ίσιο και οι δυο όχτες σμίγουν η μία με την άλλη και κρύβουν την κοίτη, ενώ το νερό τρέχει ήσυχο ήσυχο, χωρίς βουή, χωρίς κρότο, χωρίς αφρό, σα διαβάτης κουρασμένος, που περπατάει αργά αργά και δε βλέπει την ώρα να φτάσει στο κατοικίό του, να ξεπλωθεί και να κοιμηθεί.

Είχαμε μπροστά μας ένα σωρό χωριά. Τα διακρίναμε από τα δέντρα που είχαν κι από τα κεραμίδια που κοκκινίζουν και πυρολογούσαν από το ηλιοβόρι, σα να ήταν ψηλά σ' ασβεσταριά ή σ' αναμμένο κεραμιδοαριό. Από μακριά μάς έρχονταν ο

420

Χρήστος Χρηστοβασίλης

αστροπελέκια ν' αυλακώνουν τον ουρανό σα φλογισμένα φίδια, και σε λίγο ακόμα όλη η Θεσσαλία λούζονταν απ' άκρη σ' άκρη και φεγγολούσε και τραντάζονταν απ' τ' αστροπελέκια.

Από τες πρώτες σταλαματιές αφήσαμε τον εξώστη και μπήκαμε στην απέραντη κρεβάτα του πύργου και κοιτάζαμε με χαρά τη χοντρή βροχή που έπεφτε και χτυπούσε τα γυαλιά των παραθυριών. Εκεί που καθόμασταν και χαϊρόμασταν για το περιλαμπρο θέαμα της ευεργετικής βροχής, που θα πότιζε τη διψασμένη γη ως τα έγκατά της, που είχε γίνει σαν κεραμίδι, ακούμε «τραγκ!» το γυαλί του παραθυριού και δυο μεγάλα πουλιά κατάβρεχτα, το ένα μπροστά και τ' άλλο από πίσω, μπήκαν μέσα. Όλοι σηκωθήκαμε στο ποδάρι και γλιτώσαμε το θύμα από τα νύχια του φονιά του. Το μπροστινό πουλί, που για τη σωτηρία του πετούσε σαν μολύβι και έσπασε το γυαλί του παραθυριού, ήταν μια περιγραμμένη πετροπέρδικα και το πισινό, που την κυνηγούσε με μάτι άγριο, με λύσσα, μ' αμμοδιψιά, ήταν ένα γεράκι! Έρχονταν, εκείνη μπροστά κι αυτό πίσω, από τα πετροβούνια; Πέρα από τη Βούλα, τρεις ώρες μακριά με καλό αλόγο, γιατί μόνο στα βουνά βρίσκονται οι πετροπέρδικες —«πόχουν τα πλουμιστά φτερά, τα κόκκινα ποδάρια»— ενώ στον κάμπο είναι οι χαμπίσσιες οι πέρδικες, πολύ διαφορετικές από τες βουνίσσιες, κι ούτε οι βουνίσσιες πατούν στον κάμπο ούτε οι χαμπίσσιες στα βουνά. Οι βουνίσσιες είναι μεγαλύτερες, αγριότερες κι ομορφότερες από τες χαμπίσσιες, και τες βουνίσσιες προτιμούν εκείνοι που έχουν τη μαγία να σκλαβώνουν τα κατημένα τα πουλιά και να τα θάνουν στα κλουδιά, για ν' ακούν το σκλαβωμένο τους το λάλημα και να ευχαριστιούνται με τη δυστυχία τους.

Η κυνηγημένη πέρδικα

419

ήχος των κουδουνιών των κοπαδιών, που βοσκούσαν ολόγυρα. Ο ουρανός ήταν ξάστερος κι η γη δίψαε για νερό, σα στρατοκόπος κουρασμένος, γιατί δεν είχε βρέξει από το Μάρτη. Σύννεφο δε φαίνονταν πουθενά κανένα και ζέστη φοβερή αγχάλιαζε όλον τον κάμπο.

Σε λίγο ένα συννεφάκι, ως μια ψάθα, ασπροκάτασπρο σα λαγαρό ασήμι, κάθισε στην κορυφή του Ολύμπου, σαν ατίμητο διαμαντένιο στέμμα. Εκείνη τη στιγμή ήρθε ένας γέρος τού χωριού, για να ζητήσει κάτι, και στάθηκε μπροστά μας. Ο γέρος με τα θολά του τα μάτια είδε το συννεφάκι στο κεφάλι τού ξακουσμένου Ολύμπου, που στέκεται ανάμεσα σε τόσα ψηλά βουνά σα βουνοβασιλιάς, με τες σαράντα δυο του κορφές και τες εξήντα δυο του βρυσούλες. Το σύννεφο μεγάλωνε, σαν πώς μεγαλώνει ο καπνός, όταν παίρνει δρόμο τον ανήφορο.

«Του βλέπιτι αυτό του συννεφάκι;...»

Και χωρίς να του απαντήσουμε τίποτε ημείς, ξακολούθησε:

«Θα φέρ' νιρουποντιά. Είναι βλουγημένου...»

Μια υπόκωφη βροντή ακούστηκε κατά τον Όλυμπο κι άστραμμα φεγγοβόλησε μέσα στο σύννεφο, που γιγάντευε και θέρειε κι έγινε για μια στιγμή κατάχρυσο. Δεν πέρασε πολλή ώρα κι εκείνο το συννεφάκι, που ξεφύτρωσε σα στέμμα ψηλά στην κορφή του δοξασμένου βουνού μας, γίνηκε γιγαντας και χύθηκε σ' όλον τον ουρανό της Θεσσαλίας, σα φοβερό οχταπόδι, απλώνοντας τους μαύρους πλοκάμους του ως τον Κίσσαβο, ως το Πήλιο, ως τα βουνά της Γούρας, ως τ' Άγραφα κι ως τα βουνά τ' Ασπροποτάμου. Άρχισαν να πέφτουν αριές αριές οι πρώτες σταλαματιές της βροχής, χοντρές σαν καρύδια, και τ'

Η κυνηγημένη πέρδικα

421

Πιάσαμε και τη δειλή την πέρδικα, που μαζεύτηκε σε μια γωνιά της κρεβάτας κι έτρεμε από το φόβο της, και το ορμητικό γεράκι, που είχε τρυπώσει κάτω από τα καθίσματα, άγριο και φοβερό, και τα βάλαμε σε χωριστά κλουδιά. Η πέρδικα ήταν προορισμένη από τον συνάδελφό μου για το κλουβί και το γεράκι για δώρο σε κανέναν κυνηγό, που μπορούσε να το γυμνάσει να κυνηγάει στον αέρα πουλιά. Ένας φίλος, που είχε παρατύχει κοντά μας, είπε ότι η καλύτερη δουλειά ήταν να φάμε την πέρδικα ψητή και να σκοτώσουμε το γεράκι. Και για να μας πείσει πλιότερο, μας ανέφερε και ένα στίχο δημοτικού τραγουδιού: «Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασι», όπως είπε η αγαπητική στον αγαπητικό της, που τον περίμενε τόνον καιρό, ως το νοστιμότερο φαγί, που μπορούσε να του φτιάσει.

Τη νύχτα, όταν τραβηχτήκαμε ο καθένας στο κρεβάτι του για να κοιμηθούμε, δε με κολλούσε ο ύπνος. Με βασάνιζε η ιδέα της σκλαβιάς της πετροπέρδικας και του γερακιού. Έδωσα πέρα να κοιμηθώ, δεν το κατόρθωσα. Συλλογιόμουν τα βάσανά της. Συλλογιόμουν ότι ήρθε στο κατοικίό μας ζήτωντας σωτηρία και βρίσκει πικρή σκλαβιά... Συλλογιόμουν και το τέλος της: κανένα ψήσιμο στη σούβλα ή κανένα φάγωμα από καμιά γάτα. Για το γεράκι δε μ' έκοφτε πολύ. Η ιδέα ότι έτρωγε πουλιά κι ότι, αν δεν τύχαινε το παραθύρι του πύργου, θα ξέσχιζε την κατημένη την πέρδικα, μ' έκανε να το αντιπαθώ και να το μισώ και να μη ενδιαφερόμαι γι' αυτό. Στα τελευταία, εκεί που γύριζα άυπνος στο κρεβάτι, για να δώσω τέλος στη νέα τύχη της πέρδικας, άναψα το κηρί και πήγα στην κρεβάτα, όπου βρίσκονταν κρεμασμένα και τα δυο τα κλουδιά,

το ένα κοντά στο άλλο. Η πέρδικα πήγαινε άνω κάτω μέσα στο κλουβί, ενώ το κακούργο γεράκι κάθονταν και κοιμόνταν, έχοντας το λαϊμό του χωμένο μέσα στες πλάτες, και μονάχα όταν ζύγωσα με το φως, άνοιξε τα μάτια του και γύριζε ανήσυχο το κεφάλι του ολόγυρα. Ξεκρέμασα το κλουβί της πέρδικας και το πήγα στο παράθυρο με το τσακισμένο γυαλί, άνοιξα τη θύρα του κλουβιού κι είπα στο σκλαβωμένο πουλί:

«Άι στο καλό σου! Πέταξε στα πετrobούνια σου και στες βουνοπλαγιές σου, όπου γεννήθηκες κι όπου είναι ο προορισμός σου κι η ευτυχία σου. Ίσως έχεις ταίρι, ίσως έχεις μικρά, που σε καρτερούν!...»

Η πέρδικα, τη στιγμή που άνοιξα τη θύρα του κλουβιού, στο παραθύρι με το σπασμένο γυαλί, σα να μη πίστευε τόση ευτυχία, δίσταζε να πετάξει και ν' αποχτήσει τη λευτεριά της. Αλλά σ' ολίγο έμασε καλά τα φτερά της, κατέβασε το κεφάλι της κι ένα δυνατό φτερούγισμα ακούστηκε στα σκοτάδια της νύχτας...

Η καρδιά μου χόρευε από τη χαρά της, για την καλοσύνη που είχα κάμει, και τα ποδάρια μου μού φαίνονταν πως δεν πατούσαν στο πάτωμα. Κρέμασα το κλουβί στη θέση του, με τη θύρα ανοιχτή, για να μη με υποπτεύσει ο συνάδερφός μου και του κακοφανεί, και γύρισα να πάγω στο κρεβάτι μου, να κοιμηθώ ευχαριστημένος. Εκείνη τη στιγμή το βλέμμα μου αντικρίθηκε με το βλέμμα του γερακιού. Μου φάνηκε σα να μου ζητούσε κι αυτό τη λευτεριά του και σα να μου έλεγε με ανθρώπινη φωνή:

«Λευτέρωσέ με κι εμένα, το κατημένο! Γυρεύω τη λευτεριά μου, ως ελεημοσύνη!»

Έστριξε η καρδιά μου. Δυο δάκρυα χοντρά ανέβηκαν από την καρδιά μου στα μάτια μου. Θέλησα να θυμηθώ όλα τα φρονικά του σκλαβωμένου γερακιού: πόσα πουλιά άφησε χωρίς μάνα και πότες μάνες χωρίς πουλιά, και πόσα πουλιά χωρίς ταίρι, και το κυνήγημα της πέρδικας, που γλίτωσε από τρέχα, αλλά δεν μπόρεσα ν' αντισταθώ στην άφωνη φωνή, που μου φώναζε:

«Λευτέρωσέ με κι εμένα, το κατημένο! Δώσ' μου τη λευτεριά μου ως ελεημοσύνη!...»

Θυμήθηκα ότι είμαι κι εγώ δούλος, ραγιάς Σουλτάνου, κι ήρθα στη θέση του.

Ξεκρέμασα και του γερακιού το κλουβί και τράβηξα ίσια στο παράθυρο με το σπασμένο το γυαλί...

«Αλλά... τι πάω να κάμω;» είπα μέσα μου. «Απ' εδώ έφυγε η πέρδικα· ν' αφήσω και το γεράκι, μπορεί να τη φτάσει πουθενά...»

Γυρίζω προς το παράθυρο που αντίκριζε κατά τη νοτιά, ολωσδιόλου αντίθετα προς το δρόμο της πέρδικας. Ανοίγω το παραθυρόφυλλο, ανοίγω και τη θύρα του κλουβιού και του δίνω δρόμο! Πάει! απόχτησε κι αυτό την ποθητή λευτεριά! Όρα του καλή κι αυτουνού!

Γυρίζοντας κρέμασα και του γερακιού το κλουβί με τη θύρα ανοιχτή, κοντά στ' ανοιχτό κλουβί της πέρδικας, και πήγα να κοιμηθώ. Κοιμήθηκα σα στον Παράδεισο. Όλος μου ο ύπνος ήταν γεμάτος χρυσά όνειρα. Τέτοιον ύπνο γλυκό δεν είχα κάμει ποτέ...

Ήταν Αύγουστος μήνας. Έκαθόμαστε ἐγὼ κι ὁ συνάδελφός μου τὸ ἀπόγευμα στὸν ἐξώστη τοῦ πύργου, ὁ ὁποῖος ἦταν στὸ βορεινὸ πλευρὸ τοῦ κι ἐκοιτάζαμε τὸν ἀπέραντο κάμπο τῆς Θεσσαλίας ὡς ἐκεῖ, πού ἔσμιγνε μὲ τὶς κοντότερες ράχες τῶν Λασιωτικῶν βουνῶν, τὰ ὁποῖα φαίνονται ἀπὸ μακριὰ ἓνα κομμάτι πέτρα μεγάλη, γιγάντια.

Ὁ Πηνειὸς ἐκυλοῦσε τὰ νερά του πολὺ κοντά μας, ὡς ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας ἀπὸ μᾶς, ἀλλ' ἂν καὶ ὁ πύργος ἦταν ψηλός, οὔτε ἐβλέπαμε, οὔτε τὸ βουητὸ τοῦ ἀκούαμε, γιατί τὸ ἔδαφος εἶναι ἴσιο καὶ οἱ δυὸ ὄχθες σμίγουν, ἡ μία μὲ τὴν ἄλλη καὶ κρύβουν τὴν κοίτη, ἐνῶ τὸ νερὸ τρέχει ἡσυχο-ἡσυχο, χωρὶς βουή, χωρὶς κρότο, χωρὶς ἀφρό, σὰ διαβάτης κουρασμένος, ὁ ὁποῖος περπατᾷ ἀργὰ - ἀργὰ καὶ δὲ βλέπει τὴν ὥρα νὰ φθάσῃ στὴν κατοικία του, νὰ ξαπλωθῇ καὶ νὰ κοιμηθῇ.

Εἴχαμε μπροστά μας ἓνα σωρὸ χωριᾶ. Τὰ διεκρίναμε ἀπὸ τὰ δένδρα, πού εἶχαν, κι ἀπὸ τὰ κεραμίδια πού ἐκηκκίνιζαν, κι ἐπυρολογοῦσαν ἀπὸ τὸ ἡλιοπύρι, σὰν νὰ ἦταν ψηλὰ σ' ἀσβεστάρια ἢ σ' ἀναμμένο κεραμιδιό. Ἀπὸ μακριὰ μᾶς ἐρχόταν ὁ ἥχος τῶν κουδουνιῶν τῶν κοπαδιῶν, τὰ ὁποῖα ἐβοσκοῦσαν ὁλόγυρα. Ὁ οὐρανὸς ἦταν ξάστερος, κι ἡ γῆς ἐδιψοῦσε γιὰ νερό, σὰν στρατοκόπος κουρασμένος, γιατί δὲν εἶχε βρέξει ἀπὸ τὸ Μάρτη. Σύννεφο δὲν ἐφαινόταν πρὸς τὸν κανένα καὶ ζέστη φοβερὴ ἀγκάλιαζε ὅλον τὸν κάμπο. Σὲ λίγο ἓνα συννεφάκι, ὡς μία ψάθα, ἄσπρο, κάτασπρο σὰν λαγαρὸ ἀσήμι, ἐκάρησε στὴν κορυφὴ τοῦ Ὀλύμπου σὰν ἀτίμητο διαμαντένιο ἀστέρι.

Μιά ὑπόκωφη βροντὴ ἀκούσθηκε κατὰ τὸν Ὀλύμπο καὶ ἄστραμμα ἐφεγγοβόλησε μέσα στὸ σύννεφο, πού ἐγιγάντευε κι ἐθέρεινε κι ἐγίνε μιὰ στιγμὴ κατὰχρυσο. Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα κι ἐκεῖνο τὸ συννεφάκι, πού ἐξεφύτρωσε σὰ στέμμα ψηλὰ στὴν κορυφὴ τοῦ δοξασιμένου βουνοῦ μας, ἐγίνηκε γίγαντας κι ἐχύθηκε σ' ὅλον τὸν οὐρανὸ τῆς Θεσσαλίας, σὰ φοβερὸ ὄχταπόδι ἀπλώνοντας τοὺς μαύρους πλοκάμους του ὡς τὸν Κίσσαβο, ὡς τὸ Πῆλιο, ὡς τ' Ἀγραφα καὶ ὡς τὰ βουνὰ τ' Ἀσπροποτάμου. Ἀρχισαν νὰ πέφτουν ἀριεὲς ἀριεὲς οἱ πρῶτες σταλαματιεὲς τῆς βροχῆς, γονδρεὲς σὰν καρύδια, καὶ τ' ἀστρόπελέκια ν' αὐλακίωνουν τὸν οὐρανὸ σὰν φλογισμένα φίδια καὶ σὲ λίγο ἀκόμη ἡ Θεσσαλία ἐλουζόταν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη κι ἐφεγγοβολοῦσε κι ἐτραντάζοταν ἀπὸ τ' ἀστροπελέκια.

Ἀπὸ τίς πρῶτες σταλαματιεὲς ἀφήσαμε τὸν ἐξώστη κι ἐμπήκαμε

στὴν ἀπέναντι κρεβάτια τοῦ πύργου κι ἐκοιτάζαμε μὲ χαρὰ τὴ χονδρὴ βροχὴ, ἡ ὁποία ἔπερτε κι ἐκτυποῦσε τὰ γυαλιὰ τῶν παραθυριῶν. Ἐκε ποὺ ἐκαθόμαστε κι ἐχαιρόμαστε γιὰ τὸ περιλαμπρὸ θέαμα τῆς εὐεργετικῆς βροχῆς, ἡ ὁποία θὰ ἐπότιζε τὴ διψασμένη γῆ ὡς τὰ ἔγκυτά της, ποὶ εἶχε γίνει σὰν κεραμίδι, ἀκοῦμε « τσάγκα ! » στὸ γυαλὶ τοῦ παραθυριοῦ καὶ δυὸ μεγάλα πουλιὰ κατὰβρεχτα, τὸ ἓνα μπροστὰ καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ πίσω, ἐμπῆχαν μέσα. "Ὅλοι ἐσηκωθήκαμε στὸ ποδάρι κι ἐγλυτώσαμε τὸ ὄμμα ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ φονιά του. Τὸ μπροστινὸ πουλί, τὸ ὁποῖο γιὰ τὴ σωτηρίαν του ἐπετοῦσε σὰν μολύβι καὶ ἔσπασε τὸ γυαλὶ τοῦ παραθυριοῦ, ἦταν μιὰ περιγραμμένη πετροπέρδικα, καὶ τὸ πισινό, τὸ ὁποῖο τὴν ἐκυνηγοῦσε μὲ μάτι ἄγριο, μὲ λύσσα, μ' αἰμοδιψιά, ἦταν ἓνα γεράκι. Ἐρχόταν ἐκεῖνη μπροστὰ κι αὐτὸ πίσω ἀπὸ τὰ πετροβούνια, τρεῖς ὥρες μακριὰ μὲ καλὴ ἄλογο, γιατίι μόνον στὰ βουνὰ βρίσκονται πετροπέρδικες :

Πῶχουν τὰ πλουμιστὰ φτερά
τὰ κόκκινα ποδάρια...

Ἐνῶ στὸν κάμπο εἶναι οἱ καμπίσιας οἱ πέρδικες, πολὺ διαφορετικὲς ἀπὸ τὶς βουνίσιας. Οὔτε οἱ βουνίσιας πατοῦν στὸν κάμπο, οὔτε οἱ καμπίσιας στὰ βουνά. Οἱ βουνίσιας εἶναι μεγαλύτερες, ἀγριώτερες καὶ ὁμορφότερες ἀπὸ τὶς καμπίσιας καὶ τὶς βουνίσιας προτιμοῦν ἐκεῖνοι, ποὺ ἔχουν τὴ μανία νὰ σκλαβώνουν τὰ καχημένα τὰ πουλιὰ καὶ νὰ τὰ βάζουν στὰ κλουβιά, γιὰ ν' ἀκοῦν τὸ σκλαβωμένο τους λάλημα καὶ νὰ εὐχαριστοῦνται μὲ τὴ δυστυχία τους.

Ἐπιάσαμε καὶ τὴ δειλὴ πέρδικα, ποὺ ἐμαζεύθηκε σὲ μιὰ γωνιά τῆς κρεβάτιας κι ἔτρεμε ἀπὸ τὸ φόβο της, καὶ τὸ ὀρμητικὸ γεράκι, ποὺ εἶχε τρυπώσει κάτω ἀπὸ τὰ καθίσματα, ἄγριο καὶ φοβερό, καὶ τὰ ἐβάλαμε σὲ ξεχωριστὰ κλουβιά. Ἡ πέρδικα ἦταν προωρισμένη γιὰ τὸ συνάδελφό μου γιὰ τὸ κλουβὶ καὶ τὸ γεράκι γιὰ δῶρο σὲ κανένα κυνηγὸ, ὁ ὁποῖος μπορούσε νὰ τὸ γυμνάσῃ νὰ κυνηγάῃ στὸν ἀέρα πουλιά. Ἐνὰς φίλος, ποὺ εἶχε παρατύχει κοντά μας, εἶπε ὅτι ἡ καλύτερὴ δουλειὰ ἦταν νὰ φῶμε τὴν πέρδικα ψητὴ καὶ νὰ σκοτώσωμε τὸ γεράκι καί, γιὰ νὰ μᾶς πείσῃ περισσύτερο, μᾶς ἀνέφερε καὶ ἓνα στίχο δημοτικοῦ τραγουδιοῦ :

Πέρδικα ψημένη καὶ γλυκὸ κρασί.

Τὴ νύκτα, ὅταν ἐτραβήχθησαν ὁ καθέννας στὸ κρεβάτι του, γιὰ νὰ κοιμηθοῦμε, δὲ μ' ἐκολλοῦσε ὁ ὕπνος. Μὲ ἐβασάνιζε ἡ ἰδέα τῆς σκλαβιάς τῆς πετροπέρδικας καὶ τοῦ γερακιοῦ. Ἔδωσα, ἐπῆρα νὰ κοιμηθῶ, δὲν τὸ κατῴρθωνα. Ἐσυλλογιζόμουν τὰ βάσανά της, ἐσυλλογιζόμουν ὅτι ἦλθε στὴν κατοικία μου ζητῶντας σωτηρία, καὶ βρίσκει πικρὴ σκλαβιά. Ἐσυλλογιζόμουν καὶ τὸ τέλος της: κανένα ψήσιμο στὴ σούβλα ἢ κανένα φάγωμα ἀπὸ καμιμιὰ γάτα. Γιὰ τὸ γεράκι δὲ μ' ἐνοιαζε πολὺ. Ἦ ἰδέα ὅτι ἔτρωγε πουλιά καὶ ὅτι, ἂν δὲν ἐτύχανε τὸ παράθυρο τοῦ πύργου, θὰ ἐξέσχιζε τὴν καχημένη τὴν πέρδικα, μὲ ἔκνε νὰ τὸ ἀντιπαθῶ καὶ νὰ τὸ μισῶ καὶ νὰ μὴ ἐνδιαφέρωμαι γι' αὐτό. Στὰ τελευταῖα, ἐκεῖ πού ἐγύριζα ὁ ὕπνος στὸ κρεβάτι, γιὰ νὰ δώσω τέλος στὴ νέα τύχη τῆς πέρδικας, ἀναψα τὸ κερὶ καὶ ἐπῆγα στὴν κρεβάτα, ὅπου ἐβρισκόνταν κρεμασμένα καὶ τὰ δυὸ κλουβιά, τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο.

Ἦ πέρδικα ἐπῆγαινε ἄνω κάτω μέσα στὸ κλουβί, ἐνῶ τὸ κακοῦργο γεράκι ἐκαθόταν καὶ ἐκοιμόταν, ἔχοντας τὸ λαϊμό του χωμένο μέσα στὶς πλάτες καὶ μονάχα, ὅταν ἐζύγωσα μὲ τὸ φῶς, ἀνοιξε τὰ μάτια του καὶ ἐγύριζε ἀνήσυχο τὸ κεφάλι του ὀλόγυρα. Ἐξεκρέμασα τὸ κλουβὶ τῆς πέρδικας καὶ ἐπῆγα στὸ παράθυρο μὲ τὸ τσακισμένο γυαλί, ἀνοιξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ καὶ εἶπα στὸ σκλαβωμένο πουλί :

— "Αἰε στὸ καλὸ σου! Πέταξε στὰ κορφοβούνια σου καὶ στὶς βουνοπλαγιές σου, ὅπου ἐγεννήθηκες καὶ ὅπου εἶναι ὁ προορισμός σου καὶ ἡ εὐτυχία σου. Ἴσως ἔχῃς ταῖρι, ἴσως ἔχῃς μικρά, πού σέ καρτεροῦν !

Ἦ πέρδικα, τὴ στιγμὴ πού ἀνοιξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ στὸ παραθύρι μὲ τὸ σπασμένο γυαλί, σὰν νὰ μὴν ἐπίστευε τόση εὐτυχία, ἐδισταξε νὰ πετάξῃ καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν της. Ἀλλὰ σὲ λίγο ἐμάζεψε καλὰ τὰ ἑτερά της, ἐκατέβασε τὸ κεφάλι της καὶ ἓνα δυνατὸ φτερούγισμα ἀκούστηκε στὰ σκοτάδια τῆς νυκτός. Ἦ καρδιά μου ἐχόρευε ἀπὸ τὴ χαρὰ της γιὰ τὴν καλωσύνη, πού εἶχα κάμει, καὶ τὰ ποδάρια μου μοῦ ἐφαίνονταν πῶς δὲν ἐπατοῦσαν στὸ πάτωμα. Ἐκρέμασα τὸ κλουβὶ στὴ θέσιν του καὶ ἐγύρισα νὰ πάγω στὸ κρεβάτι μου νὰ κοιμηθῶ εὐχαριστημένος.

Ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ τὸ βλέμμα μου ἀντικρύσθηκε μὲ τὸ βλέμμα τοῦ γερακιοῦ. Μοῦ ἐφάνηκε ὅσα νὰ μοῦ ἐζητοῦσε καὶ αὐτὸ τὴν ἐλευθερίαν του καὶ σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε μὲ ἀνθρώπινη φωνή :

Ἐλευθέρωσέ με καὶ μένα τὸ καχημένο ! Γυρεύω τὴν ἐλευθερίαν μου ὡς ἐλεημοσύνη !

Ἐστρεξε ἡ καρδιά μου. Δυὸ δάκρυα χονδρὰ ἀνέβηκαν ἀπὸ τὴν καρδιά

μου στὰ μάτια μου. 'Πθέλησα νὰ θυμηθῶ ὅλα τὰ φονικά τοῦ σκλαβωμένου γερακιοῦ. Πόσα πουλιά ἄφησε χωρὶς μάννα καὶ πόσες μάννες χωρὶς πουλιά καὶ πόσα πουλιά χωρὶς ταῖρι καὶ τὸ κυνήγημα τῆς πέρδικας, ἡ ὁποία ἐγλύτρωσε ἀπὸ τρίχα, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσα ν' ἀντισταθῶ στὴν ἄφρωνη φωνή, πού μοῦ ἐφώναζε :

'Ελευθέρωσέ με κι ἐμένα τὸ καημένο ! Δός μου τὴν ἐλευθερία μου, ὡς ἐλεημοσύνη !

'Εξεκρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ κι ἐτράβηξα ἴσα στὸ παράθυρο μὲ τὸ σπασμένο γυαλί.

'Αλλὰ...τί πάω νὰ κάμω; εἶπα μέσα μου. 'Απ' ἐδῶ ἔφυγε ἡ πέρδικα ν' ἀφήσω καὶ τὸ γεράκι νὰ τὴ φθάση πουθενά...

Γυρίζω πρὸς τὸ παράθυρο, πού ἀντίκρυζε κατὰ τὴ νοτιά, ὅπως διόλου ἀντίθετα πρὸς τὸ δρόμο τῆς πέρδικας. 'Ανοίγω τὸ παραθυρόφυλλο, ἀνοίγω καὶ τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ καὶ τοῦ δίνω δρόμο ! Πάει ! 'Απέκτησε κι αὐτὸ τὴν ποθητὴ ἐλευθερία. "Ωρα του καλή, κι αὐτοῦ !

Γυρίζοντας ἐκρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ κοντὰ στὸ κλουβὶ τῆς πέρδικας καὶ πῆγα νὰ κοιμηθῶ. 'Εκοιμήθηκα σὰν στὸν Παράδεισο. "Ὅλος μου ὁ ὕπνος ἦταν χρυσᾶ ὄνειρα. Τέτοιον ὕπνο γλυκὸ δὲν εἶχα κάμει ποτέ !

« Θεσσαλικά »

Χρήστος Χρηστοβασίλης

ΤΑ ΒΑΦΤΙΣΙΑ

Εἴταν τὸ τελευταῖο Σάββατο τοῦ Γενα-
ριοῦ. . . . ἡμέρα καθάρια καὶ γλυκειά,
πολὺ γλυκειά, ἀπὸ ἐκεῖνες τὲς χειμωνιά-
τικες ἡμέρες, ποῦ ἡ ζέστη τοῦ ἡλιοῦ εἶνε
μιὰ ἀπὸ τὲς πλεῖθ' εὐχαριστότερες ἡδονὲς
τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς. Εἴταν τέτοια ἡμέρα
ἐκεῖνο τὸ Σάββατο, ποῦ μόνον στὲς τροπικὲς
χωρὲς μπορούσαν ἀπολάψῃ κανεὶς σὲ τέτοια
ἐποχή. Ὁλος ὁ θεσσαλικὸς κάμπος, μὲ τὸν
Κίσσαβο καὶ τὸ Πήλιο ἀνατολικά, τὸν Ὀ-
λυμπο καὶ τὰ Χάσια βορεινὰ, τὸν Πίντο,
καὶ πρὸ πάντων τὸν Κόζιακα, δυσμικὰ καὶ
τὴν ἀπέραντι σειρά τῶν Ἀγράφων νοτικὰ,
ὡμοιαζε ἐν' ἀπέραντο θερμοκήπιο, μὲ χω-
ριά, μὲ δένδρα, μὲ κήπους, μὲ χωράφια, μὲ
ποτάμια, μὲ ἀνθρώπους, μὲ πουλιὰ κάθε λο-
γιῶν, μὲ πρόβατα, μ' ἄρνια, μὲ βώδια, μὲ
ἄλογα, λογιῶν λογιῶν τετράποδα, ποῦ βρί-
σκονταν ὅλα μαζί, κάτω ἀπὸ τὸ μάτι τοῦ
ἡλιοῦ, ποῦ τὰ εὐεργετοῦσε μὲ τὴ ζέστα

του, μὲ τὸ φῶς του, μὲ τὴν λαμπρόδα του,
κι' ἀγκάλιαζε μὲ τὲς διάφανες καὶ χρυσο-
πόρφυρες ἀχτίδες του ὅλους κι' ὅλα, σὺν φι-
λόστοργος πατέρα.

Ὁ ἥλιος εἶχε κάμει τὰ τρία τέταρτα
τοῦ ἡμεριῶτικου ὁρόμου του, καὶ στὸν οὐ-
ράνιον κάμπο δὲ φαίνονταν κανένα σύννεφο
παρὰ μόνον τὰ κορφοβούνια τ' ἀρίφνητα
ξεπετοῦσαν κάτι ψιλὰ—ψιλὰ πρὸς ἀπὸ ἀπὸ
σὺν κοῦφα ὄνειρα ἐλπίδων, ποῦ ἀπλόνονταν
γοργὰ γοργὰ στὸν καταγάλαντο θόλο τ'
οὐρανοῦ, καὶ ξεφχνίζονταν λίγο—λίγο, καὶ
πλεῖα τίποτε. Αὐτὸ ἔδειχνε ὅτι κι' ἡ ἀκό-
λουθη ἡμέρα θὰ εἴταν κι' αὕτὴ λαμπρή.

Ὁλος ὁ κόσμος τοῦ χωριοῦ εἴταν ξεπορ-
τισμένος. Ἀπὸ τοὺς ἄντρες, ἄλλοι εἴταν

στές γεωργικές τους ἐργασίες, ἄλλοι στὰ πρόβατά τους, ἄλλοι ψάρευαν στὸν ἀργυρόνερο Πηνειό, ἄλλοι κυνηγοῦσαν μέσα στὰ χωράφια, ἄλλοι ἄλεθαν στὸ μύλο, κι' ὄχι ὀλίγοι οἱ — γεροντότεροι — ἡλιάζονταν, κουβεντιάζονταν στὴν πλατεῖα τῆς ἐκκλησίας, ὅπου εἶναι καὶ τὸ μεσοχώρι. Ἡ γυναῖκες, ἄλλες ἔπλυναν μέσα στὸ παραπόταμο, ἄλλες λούζονταν, λούζοντας στὸν

ἴδιον καιρὸ καὶ τὰ μικρά τους, γιατί ἡ μέρα τοῦ Σαββάτου εἶνε μέρα γενικοῦ καθαρισμοῦ, ἄλλες πάλε — ἡ γεροντότερες — προσῆλιάζονταν στὰ προσήλια, ἀκουμπῶντας τὲς πλάτες τους στὸν πλιθόκτιστο τοῦ σπητιοῦ, καὶ καθαρίζοντας πλιγούρι, ἢ μπαλόνοντας κυρελλιασμένα ἀσπρόρουχα, κι' ἄλλες — ἡ νεώτερες καὶ ἀνύπαντρες — κρυμμένες στὰ ὀπίσω τῶν σπητιῶν, πάντα ὅμως σὲ ἀπόγωνα, ποῦ τὰ ἔπιαναν οἱ χρυσάργυρες ἡλιακὲς ἀχτίδες, κεντοῦσαν κάθε μιὰ τὸ νυφιάτικό της τὸ ὑποκάμισο, καὶ μόνον ἐκεῖνες, ποῦ καταγένονταν στὸ ζύμωμα τοῦ ψωμιοῦ καὶ στὸ μαγεῖρεμμα τοῦ προσφαγιοῦ, βρίσκονταν ἐξ ἀνάγκης μέσα στὸ σπίτι κι' ἔστι στειρεύονταν τῇ γλύκᾳ τοῦ ἡλίου.

Ἡ γέρο-Θύμιανα, μιὰ ἀπὸ τὸν πολὺν κόσμον τοῦ χωριοῦ, ποῦ, ἂν κι' εἶχε περασμένα τὰ ἐξῆντά της εἶχε ὅλη τὴ δύναμη τῶν ματιῶν της, καθόταν πλευρὰ στὴν θύρα τοῦ σπιτιοῦ της, ἔχοντας ὅλον τὸν

ἥλιο κατάμουτρα, καὶ τῇ ράχῃ της στὸν τοῖχο, κι' ἀπὸ τὴν μιὰ τὴν μεριὰ καθάριζε πλιγούρι, γιὰ νὰ τὸ ἀνακατέψῃ μὲ γουρουνίσο κρέας, γιὰ τὸ δεῖπνο ἐκείνης τῆς ἡμέρας, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ διώ-

χνῇ μὲ μιὰ μακρεῖα βέργη τὲς κόττες, ποῦ μαζεῦονταν γύρω της κι' ἔτρωγαν τ' ἀποκαθαρῖδια, γιὰ νὰ μὴ μπαίνουν μέσα στὸ σπίτι, κι' ἐνοχλοῦν τὴ μεγαλύτερη τὴ νύφη της, ποῦ καταγένονταν στὸ ζύμωμα τοῦ ψωμιοῦ, καὶ τῶν προσφορῶν,

ἐνῶ τὰ μικρά της ἀγγόνια, τρία τέσσερα, ἀπὸ πέντε ὡς ὀχτὼ χρονῶν, περιφέρονταν στὴν εὐρύχωρη αὐλή, σὰ ζαρκάδια, παίζοντας μὲ τὰ πέντε γουρουνόπουλα, ποῦ τᾶκαμαν καὶ γρύλιζαν φοβερά μὲ τὰ πειράγματα

τά τους, καὶ τὴν ἑκαμαν νὰ θυμόνη, νὰ τὰ μαλόνη καὶ νὰ τὰ φοβερίζη :

— Δὲν κάναμε τίποτας, βαβά. . .

Ἀπαντοῦσαν αὐτά, καὶ ξανάρχιζαν πάλε τὰ ἴδια παιγνίδια, γιατί ἤξεραν ὅτι ἡ φοβέρες τῆς βαβάς δὲν εἴταν ἄλλο παρὰ λόγια μονάχα.

Ἐνῶ ἡ γριά ξακολουθοῦσε τὸ ἔργο της καὶ τὰ μικρά τὰ παιγνίδια τους, ἓνας ἄντρας, κρατῶντας στὰ χέρια του ἓνα μακρὸ δεκανίκι γιὰ νὰ φυλάγεται ἀπὸ τὰ σκυλιὰ παρουσιάστηκε στὴν πορεῖα τῆς αὐλῆς καὶ φώναξε :

— Βοῦρ' τὸ σκυλί, βαβά, γιὰ νὰρθ' αὐτοῦ !

Ἡ γριά, σήκωσε τὸ κεφάλι της ἀπὸ τὸ τεψί, ποῦ εἶχε στὰ γόνατά της καὶ καθάριζε, κι' ἰδόντας τον, μαύλησε τὸ σκυλί της :

— Κό ! Γκεσούλ' ! Κό ! Κό !

Μὴ βλέποντας τὸν Γκεσούλην νᾶρχεται, εἶπε στὸν ἄνθρωπο :

— "Αἱ ! ἔλα μέσα Θανάσ' ! Δέ 'ναι το

'δῶ ! Ποιὸς ξέρ' ποῦ ψάχν' γιὰ τίπουτας ψουφίμια, ποῦ νὰ τὸ μάσ' ἡ χοιρόλοιμος ἡ κακός !

Ἀλήθεια τὸ σκυλί δὲν εἴταν ἐκεῖ, ἀλλοιώτικα στὸ μαύλημα τῆς γριάς «Κό ! Γκεσούλ' !» θὰ ἔτρεχε 'ς τὴ στιγμὴ κοντὰ της, γιατί μ' αὐτὸ τὸ μαύλημα φωνάζουν τὰ σκυλιὰ, ὅταν θέλουν νὰ τὰ θρέψουν. Μπαίνοντας μέσα στὴν αὐλὴ ὁ Θανάσης τράβησε ἴσια μπροστὰ στὴν γριά, κι' ἀφοῦ τῆς εἶπε

τὴν «καλημέρα», τῆς ἔδωκε μιὰ μικρὴ κόκκινη λαμπάδα, λέγοντας :

— Κάλεσμα γιὰ τὰ βαφτίσια ! Γρήγορα νὰ κοπιάσετε καὶ 'ς ἀγόρια, κι' ὅπως πᾶτι τώρα μὲ τὸ λάδ', μὲ κηρὸ νὰ πᾶτι καὶ μὲ τὸ κλῆμα ! (1)

Η γριὰ ἀπολογήθηκε ἀμέσως ἀφίνοντας
τὸ καθάρισμα :

— Νὰ ζήσ', γυιέ μ' ! Νὰ ζήσ' ν' κι' οἱ
γουνέοι τ' ! Νὰ φέρ' κι' ἀγόρια μακάρ.

Ὁ καλεστής, ἅμα ἤκουσε τὲς εὐχὲς τῆς

γριᾶς, κι' εἶδε τὴ δου-
λειά του τελειωμένη,
γύρισε τὲς πλάτες καὶ
τράβησε πρὸς τὰ ἔξω,
παρατηρῶντας δεξιά καὶ
ζερβιά του, μὴ λάχνη
καὶ βγῇ ἀπὸ καμμιὰ με-
ρια ὁ Γκεσούλης, γιατί
εἶταν φημισμένο, ὡς τὸ
χειρότερο σκυλὶ τοῦ χω-
ριοῦ.

Ἀλήθεια, δὲν χρειά-
ζονταν πλειότερα ἀπὸ
μέρος τοῦ καλεστῆ, πρὸς
τὴν κουμπάρα τῆ Θύ-
μιαϊνα, γιατί ὅλοι οἱ
χωριανοὶ γνωρίζονται ἀ-
ναμεταξύ τους, κι' ἡ
σχέσες τους εἶνε κανονι-
σμένες, γνωρίζουν ὅλοι
στὸ χωριὸ ποιὸς πεθαί-
νει, ποιὸς παντρεύεται
καὶ ποιά γεννάει. Καθέ-
νας γνωρίζει πότε νι' ἀπὸ
ποιὸν θὰ καλεστῇ νὰ
στεφανώσῃ ἢ νὰ βαφτί-
σῃ, ἐπειδὴ ἡ κουμπαριά
εἶνε κληρονομικὸ δικαί-
ωμα μιανῆς οἰκογενείας
πρὸς ἄλλη, καὶ δὲν ἐπι-
τρέπεται ἡ ἀλλαγὴ νου-
νοῦ, καὶ τὸ νοστιμότερο
ἀκόμα εἶνε τοῦτο : ὅταν
μιὰ οἰκογένεια ἀπὸ

χωρίσῃ καὶ γείνουν πλειότερο ἀπὸ ἓνα σπί-
τι, μαζὺ μὲ τὲς κόττες, μὲ τὰ πρόβατα,
μὲ τὰ γελάδια, μὲ τ' ἄλογα, μὲ τὰ γαϊ-
δούρια, καὶ τὰ ὑπάρχοντα τοῦ σπιτιοῦ,
χωρίζουν καὶ τὲς κουμπαριές.

Ὁ νουνὸς εἶναι σεβαστὸ πρόσωπο, σεβα-
στότερο ἀκόμα κι' ἀπὸ τοὺς γονέους, ἡ δὲ
κατάρα τοῦ νουνοῦ λογίζεται μεγαλύτερη
κι' ἀπὸ τὴν κατάρα τῶν τριακοσίων δέκα
ὀχτῶ θεοφόρων πατέρων. Γι' αὐτὸ κι' ὁ βα-
φτισμιὸς χρωστᾷ πλειότερη ὑπακοή στὸ
νουνὸ τοῦ κι' ἀπὸ τὸν πατέρα του, κι' ὅταν
παντρευτῇ, στεφανώνεται ἀπὸ τὸ νουνό του,
ἢ τοὺς ἀπογόνους ἢ ἀπὸ ἄλλους συγγενί-
δες του, ἀδερφοὺς του, ἀνεψιούς του κλ. μὲ
τὴν συγκατάθεσή του ἢ μὲ τὴν συγκατά-
θεσιν τοῦ μεγαλύτερου κληρονόμου του, ἂν
δὲν ζῇ. Ὡρα ἀνάγκης ὅμως ἀλλάζει καμ-
μιὰ φορὰ αὐτὸν τὸν κανόνα καὶ τοῦτο ἂν
τύχῃ κι' ἀρρωστήσῃ ἄξαφνα τὸ μικρὸ κι' ὁ
νουνὸς εἶναι ἀπὸ ξένο χωριό, καὶ δὲν ὑπάρ-
χει κειός. Σὲ τέτοιες περιστάσεις οἱ γονεοὶ
ἀναγκάζονται νὰ βαφτίσουν τὸ μικρὸ, δί-
νοντας τὴν κουμπαριά σὲ συγγενῇ, σὲ φίλο,
ἀπὸ φόβο μὴν πεθάνῃ ἀβάφτιστο, ποῦμα
ἀπὸ τὲς πλειὸ μεγάλες ἁμαρτίαις ὅχι μο-
ναχὰ γιὰ τοὺς γονέους, ἀλλὰ κι' αὐτὸ τὸ
ἄθῳ κι' ἄκακο μωρό, ποῦ ἔρχεται στὸν

(1) Κλῆμα ἐννοεῖ τὰ στεφάνια τοῦ γάμου, ποῦ
τὰ κάμουν ἀπὸ κληματόκλαδα. Δηλοῖ αὐτὴ ἡ
ἐκφράσις ὅτι ὁ νουνὸς καὶ τὰ δύο μέλη
κόσμο τοῦτο φορτωμένο τὴν προπατορικὴν
ἁμαρτίαν. "Ἄν τύχῃ τὸ μικρὸ, ποῦ βαφτίζε-
ται ἀπὸ ξένο νουνὸ καὶ ζήσῃ, τότε προσ-
καλιέται ὁ ταχινὸς νουνός, τοῦ γίνεται
τραπέζι καὶ τοῦ ζητιέται ἡ εὐχή.

Καὶ 'ς ἄλλη μιὰ περίστασις ἀλλάζει ὁ
νουνός : Ὅταν ἔχῃ κακορρίζικο χερικό. Τὸν
παρκαλοῦν νὰ δώσῃ τὰ δικαιώματά του σὲ
συγγενῇ του, ἀλλὰ οἱ νουνοὶ τὸ ξέρουν μο-
ναχοὶ τοὺς αὐτό, κι' ἅμα τοὺς πεθάνῃ τὸ
δεύτερο βαφτισμιὸ σ' ἓνα σπίτι καὶ φανῇ
τὸ χέρι τοῦ κακορρίζικο, παρχωρεῖ τὰ δι-
καιώματά του μόνος τοῦ 'ς ὅποιον δικό του
θελήσῃ, γιὰ νὰ μὴν τὸν προλάβουν οἱ γονεοὶ
τοῦ παιδιοῦ. Ξέρετε τί ντροπὴ εἶναι τὸ κα-
κορρίζικο χέρι ;

Σὲ τέτοιον σημεῖο εὐλαθείας εἶναι ἡ κουμ-
παριά, ἡ κουμπαριά τοῦ λαδιοῦ, δηλαδή

πολλὰ ἀδερφοῦ ἀδερφα

τὸ βάπτισμα, ὥστε δὲν ἐπιτρέπεται συμπεθερία ἀνάμεσα σὲ δυὸ σπίτια, ποῦ ἔχουν κουμπαριά.

Ἡ γέρο-Θύμιανα ἤξερε ὅτι ἡ Παπαδόνυφη (1) ἡ Νικολαίνα, ἡ κουμπάρα της, εἶχε γεννήσει κορίτσι τὴν Δευτέρα τῆς ἰδίας ἐβδομάδας, κι' ἐπειδὴ τὴν εἶχε στεφανωμένη ὁ μεγαλύτερος γιὸς της, ὁ Γκουντῆς, αὐτὸς ἔπρεπε νὰ βαπτίσῃ τὴν πρώτη γέννα, γιὰ νὰ ρίξῃ πέρα τὸ σαμμάρι (2). Ἐξὸν ἀπ' αὐτό, ἡ γριὰ γινώριζε κι' ὅτι τὴν αὐριανὴ Κυριακὴ θὰ γένονταν τὰ βαπτίσια, γιατί πρῶτη Κυριακὴ, ἀπὸ τῆς γέννησής τους, βαπτίζονται τὰ μικρά, ἐξὸν ἂν γεννηθοῦν μιὰ ὡς τρεῖς μέρες πρὶν, καὶ τότε πλειὸ μένουν γιὰ τὴν ἄλλη Κυριακὴ.

Ἐξαιτίας λοιπόν, ποῦ ἤξερε ὅλα αὐτά, ἡ γέρο-Θύμιανα εἶχε ὅλη της τὴν ἐτοιμασία καμωμένη, γιατί εἶχε πάγει τὴν Παρασκευὴ στὰ Τρίκκαλα κι' εἶχε ἀγοράσει ὅλα τὰ χρειαζόμενα γιὰ τὴν περίσταση, ἤτοι τέσσερες πῆχες ἀμερικάνικο πανί, γιὰ τὸ φάσκιομα τοῦ παιδιοῦ, ὅταν τὸ βγάλουν ἀπὸ τὴν κολυμπήθρα, τρεῖς λαμπάδες, δηλαδὴ μιὰ γιὰ τὸν παπᾶ, μιὰ γιὰ τὸν ἀναγνώστη καὶ μιὰ γιὰ τὸ νουνό, δυὸ σκούφιες πάνινες, γιὰ τὲς καθημερινές, τρεῖς μολυβένιους σταυρούς, ὁ ἓνας γιὰ τὴ μιὰ σκούφια, ὁ ἄλλος γιὰ τὴν ἄλλη, κι' ὁ τρίτος γιὰ τοῦ λαμποῦ τὸ φυλαχτό, μισὴ ὀκτὸ λάδι γιὰ τὴ βάπτισμα, καὶ μιὰ ἀρμαθιά σῦκα, γιὰ τὰ παιδιὰ, ποῦ θὰ παραβρίσκονταν, ὡς μαρτυριάτικα τοῦ μυστηρίου, μπροστὰ στὸν Θεό. Ὅλα αὐτὰ εἶναι μιὰ δουλειὰ ὄχι παραπάνω ἀπὸ τέσσερες δραχμές, κι' ἂν βάλωμε στὸ λογαριασμὸ μιὰ δραχμὴ τοῦ παπᾶ, μισὴ τῆς μαμῆς, κι' ἄλλη μιάμιση τοῦ ἀναγνώστη, ἡ βάπτισμα δὲν κοστίζει πλειότερο ἀπὸ ἕξ ὡς ἑπτὰ δραχμές.

Ἦστερα ἀπὸ τὲς ἐτοιμασίες κι' ἀπὸ τὸ κάλεσμα, δὲν ἔμενε ἄλλο παρὰ νὰ ἀποφασιστῇ τ' ὄνομα τοῦ κοριτσιοῦ, ἀλλ' αὐτὸ γένονταν τὸ βράδυ, (γιατὶ πάντα τὸ βράδυ, γίνεται), ἀναμεταξὺ τῆς γέρο-Θύμιανας, ποῦ εἶταν ἡ πλειὸ πολὺξερη τοῦ χωριοῦ, καὶ τοῦ γιου τοῦ Γκουντῆ, ποῦ εἶταν νουνός, κρυφὰ ἐννοεῖται, χωρὶς νὰ τοὺς πάρουν μυρουδιά οἱ ἄλλοι, καὶ πρὸ πάντων τὰ μικρὰ παιδιὰ, ἀπὸ φόβο μὴ πεταχθῇ ὁ λόγος ἔξω καὶ μαθευτῇ τ' ὄνομα μπροστὰ ἀπὸ τὰ βαπτίσια, κι' ἔτσι ἔχανε ὁ νουνός τὴν ἀξία του.

Ὁ Γκουντῆς, ποῦ θὰ βάπτιζε τὸ μικρό, εἶταν ἄντρας παντρεμένος καὶ μπορούσε νὰ σκεφτῇ μόνος του τί ὄνομα θὰ ἔδινε στὴν

(1) Ἡ νύφη τοῦ παπᾶ (Μαλιωρόνυφη, Τζουβαρόνυφη κλπ. ἡ νύφη τοῦ Μαλιώρα τοῦ Τζουβάρα κλπ.

(2) Στὰ στεφανώματα εἶναι συνήθεια νὰ βάνουν σαμμάρι τοῦ νουνοῦ, γιὰ μιὰ στιγμή καὶ τοῦ τὸ σηκώνουν ἀμέσως.

Ὁ Γκουντῆς τῆς θὰ βῆφιζε τὸ κινεὶ εἴτα, εἴταρε παυτρεμένα καὶ ἐπρεπε νὰ σκεφτῇ ὅπως τὸ τί ὄνομα θὰ ἔδινε στὴν ἀναμεινιὰ τῆς, ὅχι ἐπειδὴ ὅτι τὰ πειράματα ὀνόματα τῶ ἐπιτί, τὰ πειράματα

πάππων καὶ βάβων προσβάβων, εἶχαν ξανανιωθῇ ἀπὸ τέκνα τῶν συννυφάδων τῆς κουμπάρας, τῆς Νικολαίνας, ἔπρεπε νὰ ζητήσῃ τὴ γνώμη τῆς μητρὸς του, ποῦ εἶταν ὀνοματισμένη ἀνάμεσα στὲς γυναῖκες ὅλου τοῦ χωριοῦ, γιὰ τὴν πολυξερωσύνη της καὶ τὴν εἶχαν ὅλος ὁ κόσμος γιὰ ρόφημα. Ἀλήθεια, ἡ γέρο-Θύμιανα δὲν εἶταν γυναῖκα ἴσια πέρα, ἤξερε κάμποσα πράγματα, ποῦ δὲν τὰ ἤξεραν οἱ χωριανές της, γιατί ἤξερε νὰ μαγειρεύῃ καὶ δεσποτικὰ φηγῆτά, κι' ὅταν συναπαντοῦσε κανένα ξένο, ἢ τὸ δάσκαλο, ἢ τὸν ἀφέντη τοῦ χωριοῦ, τοὺς χαίρετο με τὸ καλησπέρα σας, ἀδιάφορον ἂν εἶταν δειλινὸ, μεσημέρι ἢ χαράμημερα, ἢ νύχτα.

— Καλ' μέρα καὶ καλὶ ὦρα, ἔλεγε, τὸ λέν οὐλ' οἱ γκακαγκούνιδες! Τὸ καλησπέρα εἶναι εὐγενικό...

Ἐξὸν ἀπ' αὐτό, εἶταν ἀρκετὰ κομπογυρισμένη ἡ γέρο-Θύμιανα, γιατί, ἐξὸν ποῦ πῆγαινε ταχτικά, κάθε Δευτέρα στὰ Τρίκκαλα καὶ κάθε Τετάρτῃ στὴν Καρδίτσα, ἡμέρες τῶν ἐβδομαδιατικῶν ἀγορῶν, καὶ χαιροτοῦσε ἐκεῖ πολλὰ μεγάλα πρόσωπα: Χατζηγάκη, Ραδινὸ, Κανούττα, Μπετσάκη, Ζωγλοπίτη, Καζαμπάκα, Μπασιρδάνη, εἶχε πάγει μιὰ φορὰ καὶ στὴ Λάρισα, ὅπου εἶταν φυλακισμένος ὁ μακαρίτης ὁ νοικοκύρης της, γιατί, ὄντας ντραγάτης τοῦ χωριοῦ, εἶχε σκοτώσει τὸ σκυλὶ ἑνὸς Τούρκου—αὐτὸ ἐπὶ Τουρκίας—μέσα στ' ἀμπέλι, ποῦ ἔτρωγε σταφύλια.

Εἶχε πάγει καὶ στὸν Τύρνοβο στὸ πανηγύρι, στὸ Τσιότι, στὸ Μασκουλοῦρι, στὴν Πόρτα, καὶ στὴν Καλαμπάκα.

Ἐνα πρᾶγμα εἶχε μάρα ἡ καημένη ἡ Θύμιανα, ποῦ δὲν εἶχε μπορέσει νὰ πάη στὸ Βόλο, νὰ ἰδῇ τί λογιά ποτάμι εἶνε ἡ θάλασσα, πὼς περπατοῦν ἀπανθιώ τῆς τὰ καράβια... ζωντανὰ μαθές... Ἀν πῆγαινε καὶ στὸ Βόλο θὰ πέθαινε εὐχαρίστημένη.

Τὸ βράδυ μαζεύτηκε στὸ σπίτι ὅλη ἡ φαμιλλιά, ἄντρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ, καὶ μοναχὰ ὁ Βασίλης, ποῦ ρύλαγε τὰ πρόβατα στὸ μαντρί, ἔλεγε: Ἐκάναν τὸ σταυρὸ τοὺς κι' ἀρχισαν νὰ τῶν ὅτι ἔδωκε ὁ Θεὸς καὶ τὰ χεῖρα τῆς πατόνυφης τῆς Γκουντῆνας καὶ τῆς γέρο-Θύμιανας, ποῦ εἶταν μητέρα, πεθερά καὶ βάβω, δώδεκα νοματαίων φαμιλλιάς, ἓνα εἶδος μικρὸς θηλυκὸς πατριάρχης, μέσα ὃ ἐκείνον τὸ μικρὸ κοσμὸ. Ἡ γέρο-Θύμιανα ἔτρωγε σὲ στραγχοῦλο τραπέζι, με τοὺς ἄντρες, ἔχοντας μισοὺς ἀπὸ δεξιά καὶ μισοὺς ἀπὸ ζερβά, κατὰ ἡλικία, κι' οἱ νυφάδες με τὰ μικρά, — τὰ

κουτσουδέλλα—όσα δὲν εἶχαν αποκοιμηθῇ ἀκόμα, κάθονταν στὸ μεσάλλι, ποῦ τραβοῦσε τὸν κατήφορο, ἐνῶ ἓνα τενεκεδένιο λυχνάρι μὲ ξύλινο ποδαρικό καὶ μὲ χοντρὸν πάτο, γιὰ νὰ στέκεται γερά, τοὺς φώτιζε μὲ μιὰ θυμπὴ λάμψη, περικυκλωμένη ἀπὸ καπνὸ, ποῦ ἀνάδιναν οἱ βουνιές, καὶ τὰ λίγα ξύλα, ποῦ καίονταν στὴ στιά. Πρὶν τελειώσῃ τὴ δειπνο ἀκούστηκαν μιὰ ἀπάνω στὴν ἄλλη τρεῖς-τέσσερες ντουφεκιές, κι' ἔγειναν αἰτίαι κουβέντας ἀνάμεσα γρη῏ς καὶ ἀντρῶν.

— Σιὰ ποῦ νάπεσαν τάχα; (Ρώτησε ἡ γριά).

— Κατὰ τὰ Κονομαίικα (ἀπολογήθηκε ὁ Γκουντζής).

— Νάχουν συδάσματα; (Ξαναρώτησε ἡ γριά μὲ πολὺ ἔγνοια).

— Δέ 'ναι συδάσματα! (Ἀπολογήθηκε ὁ μικρότερος ὁ γυιὸς τῆς, ὁ Γιώργης). Εἰ-
ναι γουρνοχαρά. (1)

Σώπασε ἡ γριά, σὰ νὰ εἶχε εὐχαριστηθῇ, ἐπειδὴ εἶχε ἔτοιμη γι' ἀραβῶνα τὴν πλειὸ μικρὴ τῆς θυγατέρα, τὴ Βάγγιω τῆς, καὶ φοβήθηκε σὰν ἀκουσε τῆς ντουφεκιές, μὴ τῆς ἔκοψαν τὴν ἀράδα, καὶ μὴ τῆς λιγό-
στεψαν κανένα ὑποψήφιο γαμπρό.

Λίγο ὕστερα ἀπὸ τὲς ντουφεκιές τελεί-
ωσε ὁ δειπνος, μ' ἓνα γενικὸ σταυροκό-
πημα, ἐξὸν ἐκείνων τῶν παιδιῶν, ποῦ εἶ-
χαν ἀποκοιμηθῇ στὰ γόνατα τῶν μανάδων
τους, σηκώθηκε τὸ στρογγυλὸ τραπέζι, καὶ

(1) Στὸν κάμπο τῆς Θεσσαλίας, ποῦ ὑποτίθε-
ται αὐτὸ τὸ διήγημα, ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα ὡς
τὲς μεγάλες ἀποκριές, τὰ σαββατόβραδα σφάζουν
γουρουνία καὶ διασκεδάζουν. Αὐτὴ ἡ διασκέδαση
λέγεται γουρνοχαρά.

τὸ μεσάλλι, μὲ ὅ,τι εἶχαν ἀπάνω τους, ἀπὸ
τὴ μικρότερη τὴ νύφη τὴ Γιώργεινα, αὐτὴ
ποῦ σὰ μικρότερη, κάθησε ὕστερη καὶ ση-
κώθηκε πρώτη. Τὸ μικρότερο πρᾶγμα σ'
ἓνα τέτοιο σπίτι, κι' ἀπὸ τὸ πλεῖο μικρὸ
παιδί, εἶναι ἡ μικρότερη νύφη.

Ἄμα σηκώθηκε τὸ τραπέζι: καὶ ἀκουπί-
στηκε τὸ μέρος, ποῦ εἶταν βυλμένο, τρα-
βήχτηκαν ὅλα τ' ἀντρώγυνα μὲ τὰ παιδιὰ
του τὸ καθένα, πρὸς τὰ κάτω τοῦ σπιτιοῦ,
πίσω ἀπὸ τὲς κουφίνες, ποῦ εἶναι ἀποθη-
κευμένη ὅλη ἡ ἐσοδεία τῆς χρονιάς, καὶ
χωρίζουν τὸ κάτοικεῖο σὲ δύο, ὅπου ἡ κάθε
μικροκαμύλεια, ἀπ' αὐτές, ἔχει ὠρισμένο τὸ
μέρος τοῦ ὕπνου, ἐνῶ ἡ γριά, σὰν ἀρχηγὸς
τοῦ σπιτιοῦ ποῦ εἶταν, πήγε στὴν κορφή
τῆς στίας, ὅπου εἶταν ἀπὸ προτύτερη στρω-
μένο τὸ στρώμα τῆς κι' ἀκούμπησε στὸ
προσκέφαλο παραπταίως. Τὴ ζυγώνει τότε ὁ
Γκουντζής καὶ τῆς λέγει σὰν κρυφά:

— Μάννα, μάννα...

— Τί, γυιέ μ'!

— Ἦσαν τὸ κάλεσμα γιὰ τὰ βραβύ-
σια;

Τὸ ρῶτημα αὐτὸ δὲν εἶταν γιὰ νὰ βε-
βαιωθῇ, ἀλλὰ γιὰ ν' ἀνοίξῃ τὴν κουβέντα.

— Τῶσαν (τοῦ ἀπολογήθηκε ἡ γριά)
κι' αὐροὺ θὰ πᾶς νὰ βραβύσις...

Κι' ὕστερα ἀπὸ λίγο τὸν ρώτησε αὐτὴ
χαμηλὰ:

— Τὸ συλλουγίστηκες τ' ὄνομα;

— Δὲν μπόρεσα νὰ βρῶ κανένα. Συλ-
λουγίστηκε, συλλουγίστηκε σήμερα ὅλη
τὴν μέρα, μὰ τίποτας δὲν ἤρξα. Αὐτὴ ἡ
συλλογὴ μ' ἔκανε νὰ χάσω τρεῖς λαγοὶ
καὶ καμμιά δεκαριά περδίκια. Ἡ νοῦς μ'
δούλευε γιὰ τ' ὄνομα κι' οἱ λαγοὶ καὶ τὰ
περδίκια σκοποῦσαν ἀπὸ υποουστά μ'. Ὁ

τι ἔβαλα μὲ τὸ νοῦ μ' εἶναι μέσα στὸ σπύ-
τοῦ κουμπάρου. Καὶ πῶς νὰ μὴν εἶναι μέσα
σ' αὐτὸ τὸ σπύτι ὅλα τὰ οὐνόματα τοῦ κό-
σμου ἀφοῦ ἔχ' σαράντα νοματάτοι φαμιλιά,
μικροὶ-μεγάλοι: (1) Ἡῦρα τὸ δικουλόμ' μ'
μ' αὐτὴ τὴν Πατσιώρω (2) σήμερα τί ὄ-
νομα νὰ τῆς βγάλω! Ὅσλ' τὴν ἐλπίδα
τὴν ἔβαλα ἰς ἐσένα τώρα νὰ μ' ἀραδιάσης
κάμπους οὐνόματα, καὶ νὰ διαλέξω ἓνα.

— Ἀκου, γυιέ μ'! (τοῦ εἶπε ἡ γριά,
ἀκουμπώντας ἀναπαυτικώτερα). Τὰ οὐνό-
ματα εἶναι ἄμμος τῆς Σαλαμπριάς (3). Θὰ
σὲ μάθω ἓναν τρόπο ν' ἀραδιάζης ὅ,τι οὐ-
νόματα θέλ'ς.

— Πέ μ' ντέ! νὰ ἡσυχάσ' ἡ νοῦς μ'!

— Πρῶτα-πρῶτα, παιδί μ', ν' ἀρχινᾷς
ἀπὸ τὰ οὐνόματα τῆς ὠμορφιάς, γιὰτὶ ἡ ὠ-
μορφιά σκλαβώνει καὶ βασιλιᾷδες, ποῦ λέει
κι' ἡ λόγους: Γραμματάω, Κρουστάλλω,
Λάμπρω, Μόρφω, Σουλτάνω...

Ὑστερα ἀπὸ τὴν ὠμορφιὰ ἔρχεται ἡ ἀρ-
χοντιά:

Ἀρχόντω, Ἀφέντω, Εὐγένω.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἀρχοντιά ἔρχεται ἡ πο-
λυτιμοσύνη: Ἀργύρω, Ἀσήμω, Διαμάντω,
Ζαφύρω, Μαργάρω, Πολυτίμω, Σμαράγδω.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν πολυτίμω ἔρχονται τ'
ἄνθια. Κι' αὐτὰ μοιάζ'ν τὰ διαμάντια καὶ
τὰ μαργαριτάρια:

Ἀνθή, Ἀνθεμία, Γαρουφαλιά, Πασκάλω.

Τ' ἄνθια ἔχ'ν λογιῆς λογιῶν γρώματα.

Οὐνόματα τῶν ἀνθιῶν:

Εἰάνθω, Καστάνω, Κοκκίνω.

Τὰ γρώματα τὰ κεντοῦν μὲ ράμματα.

Οὐνόματα τῶν ραμματιῶν:

Βαμπούλω, Μετάζω.

Τὰ ράμματα τὰ χρειάζονται ἀρσενικοὶ
καὶ θηλυκοί. Οὐνόματα ἀρσενικοθήλυκα:

Ἀνάργιω, Βάγγιω, Κωστάντω, Σταύρω,
Φώτω...

Οἱ ἄντρες κι' ἡ γυναῖκες κόβουν τὰ δέν-
τρα. Οὐνόματα τῶν δεντροῶν:

Δάφνῃ, Κυδωνιά, Κεράσινα, Λεμονιά,
Μυγδάλω, Ροῖδω, Τρανταφιλιά.

Στὰ δέντρα ἀπάνω κάθονται τὰ πουλιά.

Οὐνόματα πουλιῶν:

Γεράκω, Περδίκω, Περιστέρα, Παγόνω,
Τρουγόνω.

Ἀπὸ τὰ πουλιὰ ποῦ εἰν' εὐχημένα ἀπὸ
τὸν Μεγαλοδύναμο νὰ τρῶν, χωρὶς νὰ
σπέρν, καὶ νὰ θερίζ'ν, ἄς ἔρθουμ στὰ οὐνό-
ματα τ'ς εὐχῆς:

Ἀκριβῶς—νᾶναι μοναχοκόρ κι' ἀκριβή,

(1) Σ' ἔνα σπῖτι στὸ Μεσδάνι ὑτάρχει μιὰ φα-
μῖλλια τοῦ Ἀθ. Ἀγγελούση μὲ 47 νοματῆς.

(2) Τ' ἀδάφτιστο, ὅταν εἶναι ἀρσενικό, τὸ λὲν
Πατσιώρη κι' ὅταν εἶναι θηλυκό, Πατσιώρω.

(3) Σαλαμπριά λέγεται ὁ Πηνιός.

καὶ νὰ δώκ' πολλὰ ἢ γαμπρός. — (1) Ἀ-
γός—νὰ φέρ' ἀγός—Ζώγω—νὰ ζήτ'—
Ἐκμενιά—νὰ ζαμενιά—ἢ μάνη τ' καὶ νὰ
μὴν κἀνὴ ἄλλα παιδιὰ πλεῖ — Σταμάτω
—νὰ σταματήσ' τὰ κορίτσια—Σταμπού-
λω—νὰ ζῶωθ' νὰ πᾶρ σὴν Πόλη—Χάιδω
—νὰ εἶναι χαϊδεμένη.

Τ' εὐκεί, παιδί μ', πάντα ἡ Παναγία
—προσκυνῶμε τὴ χάρι τ' — (ἀνασηκώ-
θηκε καὶ σταυροκοπήθηκε) τ' ἀκούει. Ἀς
ἐρθοῦμι καὶ στὰ οὐνόματι τῆς Μεγαλόχα-
ρης:

Δέσπω, Μυρία, Μάρω, Παναγίω, Πανα-
γίτσα, Περμάχω.

Ὅποιος πιστεύει τὴν Παναγία ἔχει
πάντα τὴ χάρι σὴν καρδιά τ'.

Ἀς ἐρθοῦμι τώρα καὶ στὰ οὐνόματι τῆς
χαρις:

Γελασίνι...

— Ἐν ὄνομα μοναχῆ ἔχει ἡ χάρι,
μάνη: (Ῥώτησε ὁ Γκουντῆς μ' ἀπειρία).

— Πάντα, παιδί μ' ἡ ἐρημὴ ἡ χάρι εἶ-
ναι λίγη 'ς αὐτόν τὸ κόσμο. Θὰ σοῦ εἰπα
καὶ τὰ οὐνόματι τῶν ἁγίων, ἀλλ' αὐτὰ δὲν
εἶναι Χριστιανός ποῦ νὰ μὴν τὰ ξέρ'!

— Μωρέ! χάρι στὸ μελό, πῶχει μέσα
τὸ κεφάλι σ', μάνη! Σ' εἶσαι φ' ἄλλὰ ἀ-
κέρη! Ἀν εἴδουν ἄνθρωποι, χροῖς ἄλλου, θὰ
εἴδουν πλεῖο μεγαλότερη στὰ γράμματα
καὶ στὸ νοῦ κι' ἀπὸ τὸ Γούλα Δάσκαλο,
ποῦναι στὰ Τρίκαλα! (2)

Ἡ γριά εὐχαρίστησε ἀπὸ τὴν κολα-
καί, ποῦ τῇ ἔχει κἀμει ὁ γυός της καὶ
τὸν ρώτησε μὲ περιφάνεια:

— Ἐβλεπες κἀν ἀπ' αὐτὰ ὅλα στὸ νοῦ σ'!

— Ἐβλεπα καὶ περᾶσα! (Ἀπάντησε
μ' εὐχαρίστηση ὁ Γκουντῆς).

— Καλορίζικο νᾶναι, παιδί μ'! Ὅπως
πᾶς τὸ λάδι: νὰ πᾶς καὶ τὸ κλῆμα.

— Ζουὴ νᾶχομε, κι' εἰδέ, ἅς τὰ πᾶν
καὶ τὰ παιδιὰ μας, μάνη! Ὅποιος ἔχει
παιδιὰ δὲν πεθαίνει!

(1) Στὸν κάμπο τῆς Θεσσαλίας οἱ γαμπροὶ δι-
νουν προίκα στὰς νύφες, καὶ δὲ ζητοῦν τὴν
καλὴ νύφη τὴν παίρνει ἐκεῖνος ποῦ τάξῃ τὰ πλεί-
οτερα.

(2) Ἀρχαῖος δάσκαλος τὰ Τρίκαλα, ποῦ ᾤ-
φησε ἐποχή.

Ἡ γριά σηκώθηκε κι' ἄρχισε νὰ σταυρο-
κοπιέται κατὰ ἡλιοῦ, κἀμάνοντας τὴν ἀπό-
δειπνη προσευχὴ της. Σηκώθηκε καὶ ὁ
Γκουντῆς καὶ σταυροκοπήθηκε κι' αὐτός,
καὶ πάλι ματακάθησαν καὶ οἱ δύο, ὁ καθέ-
νας στὴ θέση του, ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ Γκουντῆς.

Ἡ φωτιά ἔβριζε. Ἡ γριά κουδεντιάζε
ἀκόμα κι' ὁ Γκουντῆς ἄκουε. Πέρασε λίγη
ὥρα ἀκόμα, ὡς ποῦ τὸ λυγνάρ' ἄρχισε νὰ
τρεμοσβύνῃ, καὶ βάρυς νὰ κἀθεταί: στὰ βλε-
φάρ καὶ τῶν δυνῶν ὁ ὕπνος, καὶ σὲ λίγο
ἀκόμα μάνη καὶ παιδί κοιμῶνταν, ἐκεῖνη ἀπὸ
τὴ μιὰ μεριά τῆς φωτιάς, καὶ τοῦτο ἀπὸ τὴν
ἄλλη, σκεπασμένοι ἀπὸ μιὰ γούνα προδι-
τίσια, καὶ τοὺς χωρίζε ἡ γλυκερὰ φωτιά
ποῦ εἶχε καταντί νὰ βασιτάξῃ ὡς τὸ πρῶτ'.

Τὸ πρῶτ' ὁ Γκουντῆς ξύπνησε, καὶ σὺν
καθάρῳ ποῦ εἶταν, ποῦ κοιμήθηκε χῶρια
του, νύφτηκε κι' ἄλλαξε καὶ πῆγε σὴν
ἐκκλησιᾷ, κι' ἄκουσε τὴ λειτουργίαν, ὡς τὸ
τέλος. Ὅτε ἀπὸ τὴ λειτουργίαν ἄρχισε
ἡ βάφτιση, κι' ὅταν ὁ παπᾶς εἶπε: α—
τάξες, νοῦνε, τ' ὄνομα». Ὁ Γκουντῆς ἀπο-
λογήθηκε:

— Δέφνη!

Αὐτὸ εἶπαν τ' ὄνομα!

Ἀπὸ τελεῖωσαν ὅλα τὰ διατάγματα, ὁ
Γκουντῆς πληρώσε τὸν παπᾶ, τὴ μακρὴ,
τὸν ἀναγνώστη, μέρασε τὴν ἀρχιεπί τὰ
σῦκα στὰ παιδιὰ, πρὸντισε κατὰ γῆς καὶ
τρεῖς—τέσσερες πεντάρες,—ὅποιος νὰ τὸς
πρωταρπάξῃ—ὡς μακαριότατος τοῦ μυστή-
ριου, κι' ὕστερα μάζ' με τὸν παπᾶ, τὸν
ἀναγνώστη καὶ τὴ μακρὴ, ποῦ κρατοῦσε
τὴ σαμανίτσα μὲ τὴ δάφνη, πῆγαν στὸ
σπίτι τῶν κουμπάρων. Τὴ στιγμή ποῦ
μπῆκαν μέσα, ὁ νουνός ἐβγαλε τὴ μικρὴ
ἀπὸ τὴν σαμανίτσα καὶ τὴν παρέδωκε στὴ
μάνη της: λέγοντας.

— Νὰ μᾶς ζῆς, κουμπάρη, τὸ κουμ-
παροῦδ'! Νὰ φέρ' κι' ἀγός, καὶ νᾶναι
καλορίζικο, με γονέους, προγονέους κι'
ἀδέρφια κι' ἀξιδέρφια. Σοῦ τὸ παραδίνω
σὲ τοῦτον τὸν κόσμο καὶ θὰ σοῦ τὸ γυρέψω
στὸν ἄλλο! Νὰ τὸ φυλάξῃς ἀπὸ φωτιά, νε-
ρὸ, καὶ πᾶσα κακὴ!

Ὅτε ἀπ' αὐτὸ κἀθισαν στὸ τραπέζι,
νὰ φᾶν.

Ήταν τό τελευταῖο Σάββατο τοῦ Γεναριοῦ..... ἡμέρα καθάρια καί γλυκειά, πολὺ γλυκειά, ἀπὸ κελῖνες τίς χειμῶνιάτινες μέρες πού ἡ ζέστη τοῦ ἡλιοῦ εἶναι μιά ἀπὸ τίς ἀγνότερες χαρές τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς. Ήταν τέτοια μέρα ἐκεῖνο τό Σάββατο, πού μόνο στίς τροπικῆς χώρες μπορούσε ν' ἀπολάφῃ κανεὶς σέ τέτοιαν ἐποχῇ. Ὅλος ὁ θεσσαλινὸς κάμπος, μέ τόν Κίτσαβο καί τό Πῆλιο ἀνατολιῖά, τόν Ὀλυμπο καί τὰ Χάσια βορεινὰ, τόν Πίντο, καί προπάντων τόν Κόζιανα δυσμινὰ καί τὴν ἀπέναντι σειρά τῶν Ἀγράφων νοτινὰ, ὡμοιοῦσε ἐν ἀπέραντο θερμοκήπιο.

Ὅλος ὁ κόσμος τοῦ χωριοῦ ἦταν ξεπορτισμένος. Ἀπὸ τοὺς ἄντρες, ἄλλοι ἦταν στίς γεωργικῆς τους ἐργασίες, ἄλλοι στά πρόβατά τους, ἄλλοι φάρευαν στόν ἀργυρόνερο Πηνειό, ἄλλοι κυνηγοῦσαν μέσα στά χωράφια, ἄλλοι ἄλεθαν στό μύλο· κι ὅχι λίγοι—οἱ γεροντότεροι— ἡλιαῶνταν κουβεντιάζοντάς τιν πλάτεῖα ἐκκλησιᾶς, ὅπου εἶναι καί τό μεσοχώρι. Οἱ γυναῖκες ἄλλες ἐπλεναν μέσα στό παραπόταμο, ἄλλες λούζονταν, λούζοντας στόν ἴδιο καίρό καί τὰ μικρά τους, γιατί ἡ μέρα τοῦ Σαββάτου εἶναι μέρα γενικοῦ καθαρισμοῦ, ἄλλες πάλε—οἱ γεροντότερες προσηλιάζονταν στά προσήλια ἀκουμπώντας τίς πλάτες τους στόν πλιδόχτιστο τοῖχο τοῦ σπιτιοῦ καί καθαρίζοντας πλιγούρι, ἢ μπαλῶνοντας κουρελιασμένα ἀσπρόρουχα· κι ἄλλες—οἱ νεώτερες κι ἀνύπαντρες— κρυμμένες στά ἐπίσωα τῶν σπιτιῶν: Πάντα ὅμως σέ ἀπόγωνα πού τὰ ἐπιαναν οἱ χρυσάργυρες ἡλιακῆς ἀχτίδες, κεντοῦσαν κάθε μιά τό νυφιάτινὸ της τό ὑποκάμισο καί μόνον ἐκεῖνες πού καταγίνονταν στό ζύμωμα τοῦ ψωμοῦ καί στό μαγεῖρεμα τοῦ προσφαγιοῦ, βρίσκονταν ἐξ ἀνάγκης μέσα στό σπῖτι καί ἔτσι στεριεύονταν τὴν γλύκα τοῦ ἡλιοῦ.

Ἡ γερὸ θύμιαλα, μιά ἀπ' τὸν πολὺ κόσμο τοῦ χωριοῦ, πού, ἂν καί εἶχε περασμένα τὰ ἐξῆντα της, εἶχε ὅλη τὴν δύναμι τῶν ματιῶν της, κάθονταν πλευρὰ πρὸς τὴν θύρα τοῦ σπιτιοῦ της, ἔχοντας ὅλο τὸν ἥλιο κατάμουτρα, καί τὴν ράχη της στόν τοῖχο. Κι' ἀπὸ τὴν μιά μεριά καθάριζε πλιγούρι γιὰ νὰ τό ἀνακατέψῃ μέ γουρὸνίσιο κρέας γιὰ τό δεῖπνο ἐκείνης τῆς ἡμέρας κι ἀπὸ τὴν ἄλλη ἔδιωχνε μέ μιά μακρυὰ βέργα τίς κόττες πού μαζεῦονταν γύρα της κι ἔτρωγαν τ' ἀποκαθαρίδια, γιὰ νὰ μὴν μπαίνουν μέσα στό σπῖτι κι ἐνοχλοῦν τὴν μεγαλύτερη νύφη της πού καταγίνονταν στό ζύμωμα τοῦ ψωμοῦ καί τῶν προσφορῶν· ἐνῶ τὰ μικρά της ἀγγάρια, τρεῖς—τέσσαρα, ἀπὸ πέντε ὡς ὀχτώ χρονῶν, περιφέρονταν στὴν εὐρύχωρη αὐλή, σὰν ζαρνιάδια, παίζοντας μέ τὰ πέντε γουρουνόπουλα πού τῆκαναν καί γρύλιζαν φοβερά μέ τὰ πειράγματά τους καί τὴν ἔκαναν νὰ θυμῶνῃ, νὰ τὰ μαλῶνῃ καί νὰ τὰ φοβερίζῃ:

— Ἀφήστε τὰ γουρουνόπουλα ἤσυχα, μωρὲ τρισκατάραι, νὰ μὴ σηπωθῶ καί σὰς τσακίσω!

-Δέν κίναμε τίποτας βαβά.....άπαντοῦσαν αὐτά καί ξανάρχιζαν πάλε τά ἴδια παιγνίδια γιατί ἤξεραν ὅτι οἱ φοβέρες τῆς βαβάς δέν ἦταν ἄλλο παρά λόγια μονάχα.

Ἐνῶ ἡ γρηά ἐξακολουθοῦσε τό ἔργο της καί τά μικρά τά παιγνίδια τους, ἕνας ἄντρας, κρατῶντας στά χέρια του ἕνα μακρύ δειανλί, γιά νά φυλάγεται ἀπό τά σκυλιά, παρουσιάστηκε στήν πορειότης αὐλῆς, καί φώναξε:

-Βοῦρ' τό σκυλί, βαβά, γιά νάρθ' αὐτοῦ/.

Ἡ γρηά, σήκωσε τό κεφάλι της ἀπό τό τεφί πού εἶχε στά γόνατά της καί καθάριζε κι ἰδόντας τον, μαύλισε τό σκυλί της:

-Κό! Γιεσούλ'! Κο.Κο.

Μή βλέποντας τόν Γιεσούλ νᾶρχεται, εἶπε στόν ἄνθρωπο:

-Ἀῖ! ἔλα μέσα, θανάσ'! Δέ' ναι το δῶ! Ποιός ξέρ' πού φάχν' γιά τίποτας φουφίμια, πού νά τό μάσ' ἡ χοιρόλαιμος ἡ καϊός!

Ἀλήθεια τό σκυλί δέν ἦταν ἐκεῖ, ἀλλιῶτινα στό μαύλισμα τῆς γρηᾶς, "Κό! Γιεσούλ'! Κό!" θά ἔτρεχε στή στιγμή κοντά της γιατί μ' αὐτό τό μαύλισμα φωνάζουν τά σκυλιά ὅταν θέλουν νά τά θρέφουν.

Μπαίνοντας μέσα στήν αὐλή ὁ θανάσης τράβηξε ἴσια μπροστά στή γριά, καί ἀφοῦ τῆς εἶπε τήν "καλημέρα" τῆς ἔδωκε μιά μικρή κόνινη λαμπάδα, λέγοντας:

-Κάλεσμα γιά τά βαπτίσια. Γρήγορα νά κοπιάσετε καί σ' ἀγόρια κατόπως πᾶτε τώρα μέ τό λάδι, μέ καιρό νά πᾶτε καί μέ τό κλῆμα. (I)

Ἡ γριά ἀπολογήθηκε ἀμέσως, ἀφήνοντας τό καθάρισμα:

-Νά ζήσ' γυέ μ'. Νά ζήσ' ν κι οἱ γονέοι τ. Νά φέρ' κι ἀγόρια μαϊάρ'.

Ὁ καλεστής, ἅμα ἤκουσε τίς εὐχές τῆς γριᾶς κι εἶδε τήν δουλειά του τελειωμένη, γύρισε τίς πλάτες καί τράβηξε πρός τά ἔξω παρατηρῶντας δεξιᾶ καί ζερβιά του, μή λάχη καί βγῇ ἀπό καμμιά μεριά ὁ Γιεσούλης, γιατί ἦταν φημισμένος, ὥς τό χειρότερο σκυλί τοῦ χωριοῦ.

Ἀλήθεια, δέν χρειάζονταν πλείότερα ἀπό μέρος τοῦ καλεστή πρός τήν κουμπάρα τῇ θύμιαйна, γιατί ὅλοι οἱ χωριανοί γνωρίζονται ἀναμεταξύ τους καί οἱ σχέσεις τους εἶναι κανονισμένες. Γνωρίζουν ὅλοι στό χωριό ποιός πεθαίνει, ποιός παντρεύεται καί ποιά γεννάει. Καθένας γνωρίζει πότε καί ἀπό ποιόν θά καλεσθῇ νά στεφανώσῃ ἢ νά βαπτίσῃ, ἐπειδὴ ἡ κουμπάρια εἶναι κληρονομικό δικαίωμα μιανῆς οἰκογένειας πρός ἄλλη καί δέν ἐπιτρέπεται ἡ ἀλλογή νομοῦ, καί τό νοστιμώτερο κρέμα εἶναι τοῦτο: Ὅταν μιά οἰκογένεια ἀπό πολλά ἀδερφοξάδερφα χωρίσῃ καί γίνουν πλείοτερο ἀπό ἕνα σπίτι, μαζί μέ τίς κόττες μέ τά πρόβατα καί τ' ἄλλα ζῶα

(I) Κλῆμα ἐννοεῖ τά στεφάνια τοῦ γάμου πού τά κάνουν ἀπό κληματαύλαδα. Δηλοῦ αὐτή ἡ εὐχή νά ζήσουν καί τά δύο μέρη.

καί τὰ ὑπάρχοντα τοῦ σπιτιοῦ, χωρίζουν καί τίς κουμπαριές.

Ὁ νουνός εἶναι σεβαστό πρόσωπο, σεβαστότερο ἀνόμα κι' ἀπό τοὺς γονέους, ἡ δὲ κατάρρα τοῦ νουνοῦ, λογίζεται μεγαλύτερη κι' ἀπό τὴν κατάρρα τῶν τριακοσίων δέξια οὐκ ἔστι θεοφόρων πατέρων! Γι' αὐτό κι' ὁ βαφτισμιλός χρωστᾷ πλειότερη ὑπακοή στό νουνό του κι' ἀπό τὴ μάνα του κι' ἀπό τόν πατέρα του κι' ὅταν παντρευτῇ στεφανώνεται ἀπό τό νουνό του ἢ ἀπό τοὺς ἀπογόνους του ἢ ἀπό ἄλλους συγγενεῖς του μέ τὴν συγκατάθεσί του ἢ μέ τὴν συγκατάθεσί τοῦ μεγαλυτέρου κληρονόμου του, ἂν δέν ζῇ. Ὡρα ἀνάγκης ὅμως ἀλλάζει καμμιά φορά αὐτόν τόν κανόνα. Σέ τέτοιες περιστάσεις οἱ γονεοὶ ἀναγκάζονται νά βαπτίσουν τό μικρό, δίνοντας τὴν κουμπαριά σέ συγγενῇ ἢ φίλο, ἀπό φόβο μήν πεθάνῃ ἀβάπτιστο, πράγμα ἀπό τίς πλειό μεγάλες ἀμαρτίες πού βαραίνουν ὄχι μονάχα τοὺς γονιούς ἀλλὰ κι' αὐτό τό ἀθῶο κι' ἄνομο μωρό πού ἔρχεται στόν κόσμο τοῦτο, φορτωμένο τὴν προπατορινὴ ἀμαρτία. Ἄν τύχῃ τό μικρό πού βαπτίζεται ἀπό ξένο νουνό καί ζήσῃ, τότε προσκαλιέται ὁ τακτικὸς νουνός, τοῦ γίνεται τραπέζι καί τοῦ ζητιέται ἡ εὐχή.

Καί α' ἄλλη μιά περίστασι ἀλλάζει ὁ νουνός: Ὅταν ἔχῃ κανορρίζιο χερικό. Τόν παρακαλοῦν νά δώσῃ τὰ δικαιώματά του σέ συγγενῇ του, ἀλλὰ οἱ νουνοὶ τό ξέρουν μοναχοὶ τοὺς αὐτό, κι' ἅμα τοὺς πεθάνῃ τό δεύτερο βαπτιστικό σ' ἓνα σπῖτι καί φανῇ τό χέρι τοῦ κανορρίζιο, παραχωρεῖ τὰ δικαιώματά του μόνος του σ' ὅποιον δικιότου θελήσῃ, γιὰ νά μήν τόν προλάβουν οἱ γονεοὶ τοῦ παιδιοῦ. Ξέρετε τί ντροπή εἶναι τό κανορρίζιο χέρι;

Σέ τέτοιον σημεῖο εὐλάβειας εἶναι ἡ κουμπαριά, ἡ κουμπαριά τοῦ λαφιοῦ, δηλαδή τό βάπτισμα, ὥστε δέν ἐπιτρέπεται συμπεθεριά ἀνάμεσα σέ δύο σπῖτια πού ἔχουν κουμπαριά.

Ἡ γέρο-θύμιαйна ἤξερε ὅτι ἡ Παπαδόφυ (I) ἡ Νικολαйна, ἡ κουμπάρα της, εἶχε γεννήσῃ κορίτσι τῇ Δευτέρᾳ τῆς ἰδίας ἐβδομάδας κι' ἐπειδὴ τὴν εἶχε στεφανώσει ὁ μεγαλύτερος γυδὸς της, ὁ Γιουντῆς, αὐτὸς ἔπρεπε νά βαπτίσῃ τὴν πρώτη γέννα, γιὰ νά ρίξῃ πέρα τό σαμάρι (2). Ἐξὸν ἀπ' αὐτό, ἡ γρηά γνώριζε κι' ὅτι τὴν αὐριανὴ Κυριακὴ θά γένονταν τὰ βαφτίσια, γιὰ τὴν πρώτη Κυριακὴ ἀπὸ τὴν γέννησί τους βαπτίζονται τὰ μικρά, ἐξὸν ἂν γεννηθοῦν μιά ὥς τρεῖς μέρες πρίν, καί τότε πειὰ μένουν γιὰ τὴν ἄλλη Κυριακὴ. Ἐξ αἰτίας λοιπόν πού ἤξερε ὅλα αὐτά ἡ γέρο-θύμιαйна, εἶχε ὅλη της τὴν ἐτοιμασία καμωμένη, γιὰ τὴν εἶχε πᾶσι τὴν Παρασκευὴ στὰ Τρίκαλα κι' εἶχε ἀγοράσει ὅλα τὰ χρειαζόμενα γιὰ τὴν περίστασι, ἤτοι τέσσερες

(I) Ἡ νύφη τοῦ Παπᾶ Μαλλιωρρόνυφ ἡ νύφη τοῦ Μαλλιώρα, Τζουβαρόνυφ ἡ νύφη τοῦ Τζουβάρα

(2) Στὰ στεφανώματα εἶναι συνήθεια νά βάζουν σαμάρι τοῦ νουνοῦ γιὰ μιά στιγμή καί τοῦ τό σηκώνουν ἀμέσως.

πῆχες ἀμεριανῖνο πανί ψιά τό φάσιωμα τοῦ παιδιοῦ, ὅταν τό βγάλουν ἀπ' τήν κολυμπήθρα, τρεῖς λαμπάδες, δηλαδή μιὰ γιά τόν παπᾶ, μιὰ γιά τόν ἀναγνώστη καί μιὰ γιά τόν νουνό. Δυό σιούφιες πάνινες γιά τό μικρό, ἡ μιὰ γιά τίς γιορτές καί ἡ ἄλλη γιά τίς καθημερινές. Τρεῖς μολυβένιους σταυρούς, ὁ ἓνας γιά τή μιὰ σιούφια, ὁ ἄλλος γιά τήν ἄλλη καί ὁ τρίτος γιά τοῦ λαίμου τό φυλαχτό. Μισή ὀκτὼ λάδι γιά τή βάπτισι καί μιὰ ἀρμαθιά σῦνια γιά τὰ παιδιά πού θά παραβρίσκονταν, ὡς μαρτυριάτινα τοῦ μυστηρίου μπροστά στό θεό. Ὅλα αὐτά εἶναι μιὰ δουλειά ὅχι παραπάνω ἀπό τέσσερες δραχμές. Κι ἂν βάλῃμε στό λογαριασμό, μιὰ δραχμή τοῦ παπᾶ, μισή τῆς μαμῆς καί ἄλλη μιὰ μισή τοῦ ἀναγνώστη, ἡ βάπτισι δέν κοστίζει πλεότερο ἀπό ἕξ ὡς ἑπτὰ δραχμές.

Ἵστερα ἀπό τίς ἐτοιμασίες καί ἀπ' τό κᾶλεσμα, δέν ἔμενε ἄλλο παρὰ ν' ἀποφασιστῇ τ' ὄνομα τοῦ κοριτσιοῦ. Ἀλλ' αὐτό θά γένονταν τό βράδυ (γιατί πάντα τό βράδυ γίνεται) ἀναμεταξύ τῆς γέρο-θύμιανας πού ἦταν ἡ πλειό πολύξερη τοῦ χωριοῦ καί τοῦ γυοῦ τῆς τοῦ Γιουντή, πού ἦταν νουνός. Κρυφά ἐννοεῖται, χωρίς νά τοὺς πάρουν μυρουδιά οἱ ἄλλοι καί πρό πάντων τὰ μικρά παιδιά, ἀπό φόβο μήν πετοχτῇ ὁ λόγος ἔω καί μαθευτῇ τ' ὄνομα μπροστά ἀπ' τὰ βαφτίσια καί ἔτσι ἔχανε ὁ νουνός τήν ἀξία του.

Ὁ νουνός πού θά βάφτιζε τό μικρό, ἦταν ἄνδρας παντρεμένος καί μποροῦσε νά σιεφτῇ μόνος του τί ὄνομα θά ἔδινε στήν ἀνεδεξιμιάτου, ἀλλ' ἐπειδὴ ὅλα τὰ πεθαμένα ὀνόματα τοῦ σπιτιοῦ, πάπων, προσπάπων καί βάβων προβάβων, εἶχαν ξανανιωθῇ ἀπό τέινα τῶν συνυφάδων τῆς κουμπάρας τῆς Νι-κόλαινας, ἔπρεπε νά ζητήσῃ τήν γνώμη τῆς μάννας του πού ἦταν ὁμοματισμένη ἀνάμεσα στίς γυναῖκες ὅλου τοῦ χωριοῦ γιά τήν πολυξεροσύνη τῆς καί τήν εἶχαν ὅλος ὁ κόσμος γιά ρώτημα. Ἀλήθεια, ἡ γέρο θύμιανα δέν ἦταν γυναῖκα ἴσια πέρα. Ἦξερε κάμποσα πράγματα πού δέν ἤξεραν οἱ χωριανές τῆς. Γιατί ἤξερε νά μαγειρεύῃ καί δεσποτινά φαγητά καί ὅταν συναπαντοῦσε κανένα ξένο ἢ τό δάσκαλο, ἢ τόν ἀφέντη τοῦ χωριοῦ, τοὺς χαιρετοῦσε μέ τό καλησπέρα σας, ἀδοάφορο ἂν ἦταν ἀληθινό δειλινό, μεσημέρι ἢ χαράμερα ἢ νύχτα.

- Καλ' μέρα καί καλή-ῶρα, ἔλεγε, τό λέν οὐλ' οἱ παραγιούνηδες. Τό καλησπέρα εἶναι εὐγενικό.

Ἐξόν ἀπ' αὐτό ἦταν καί κοσμογυρισμένη ἡ γέρο θύμιανα. Γιατί, χώρια πού πήγαινε τακτικᾶ, κᾶθε Δευτέρα στά Τρίναλα, καί κᾶθε Τετράδη στήν Καρδίτσα, ἡμέρες τῶν βδομαδιάτικων ἀγορῶν, καί χαιρετοῦσε ἐκεῖ πολλά μεγάλα πρόσωπα: Χατζηγάκη, Ραδινό, Κανούτα, Μπλετσάνη, Ζωγλοπίτη, Καλαμπάνα, Μπασαρδάνη. Εἶχε πάει μιὰ φορά καί στήν Λάρισα, ὅπου ἦταν φυλακισμένος ὁ μακαρίτης ὁ νοικοκύρης τῆς, γιατί, ὄντας ντραγάτης τοῦ χωριοῦ εἶχε σιοτώσει τό σιυλί ἐνός Τούριου - αὐτά ἐπὶ Τουρκίας - μέσα στ' ἀμπέλα, πού ἔτρωγε σταφύλια.

Είχε πάει και στον Τύρναβο στο Πανηγύρι, στο Τσιότι, στο Μασκου-
λούρι, στην Πόρτα και στην Καλαμπάνα.

Ένα πράγμα είχε μάρα ή καυμένη ή θύμιανα, που δεν είχε μπο-
ρέσει να πάει στο Βόλο, να ιδεί τί λογιά ποτάμι είναι ή θάλασσα, πώς
περπατούν απάνωθιότης τά καράβια και τί λογιά πράγμα είναι πάλε
αυτά τά καράβια..... ζωντανά μαδές; Αν πήγαινε και στο Βόλο θα
πέθαινε ευτυχισμένη!

Τό βράδυ μαζεύτηκε στο σπίτι όλη ή φαμιλιά, άντρες, γυναίκες, και
παιδιά και μοναχά ο Βασίλης, που φύλαγε τά πρόβατα στο μαντρί, έλει-
πε. Ήσαναν τό σταυρό τους κι άρχισαν να τρών ότι έδωκε ο θεός και
τά χέρια της Πρωτόνυφης της Εκουντίνας και της γερο-θύμιανας, που
ήταν μητέρα, πεθερά και βάβω, δώδεκα νοματαίων φαμιλιάς, ένα είδος
μικρός θηλυκός πατριάρχης μέσα σ' εκείνον τον μικρόκοσμο. Η γερο-
θύμιανα έτρωγε σέ στρογγυλό τραπέζι με τους άντρες, έχοντας μισούς
από δεξιά και μισούς από ζερβιά, κατά ήλιελά. Κι οι νυφάδες με τά
μικρά-τά κουτσουβέλια-όσα δεν είχαν αποκοιμηθεί ακόμα, κάθονταν στο
μεσάλι που έπιανε από την άκρα του τραπεζιού και τραβούσε τον κα-
τήφορο ενώ ένα τενεκεδένιο λυχνάρι με ξύλινο ποδαρινό και με χον-
τρόν πάτον για να στένεται γερά, τους φώτιζε με μία θαμπή λάμψη,
περιτυλιγμένη από καπνό που ανάδιδαν οι βουνιές και τά λίγα ξύλα
που καίονταν στη σιλά. Πρίν τελειώσει τό δείπνο άκουστήσαν μία
άπάνω στην άλλη, τρεις τέσσερες ντουφεκιές κι έγιναν αϊτία κουβέν-
τας μεταξύ γριάς και άνδρων.

- Σιλά που νάπεσαν τάχα; ρώτησε ή γριά.

- Κατά τά Οικονομαλίτσια, άπολογήθηκε ο Γιουντής.

- Νάχουν συβάσματα; Ξαναρώτησε ή γριά με πολλήν έγνοια.

- Δέ'ναι συβάσματα. Απολογήθηκε ο μικρότερος γιός της, ο Γιώργης.
Είναι γουρνοχαρά(Ι)

Σώπασε ή γριά σαν νάχε ευχαριστηθή από την άπάντησι κι' έξακου-
λούθησε τό φαγί της. Είχε λόγο ή γριά να ευχαριστηθή έπαδή είχε
έτοιμη γι' άρραβώνα την πλειό μικρή της θυγατέρα την Βάγγω της, και
φοβήθηκε σαν άκουσε τις ντουφεκιές μην την ένοφαν την άράδα και
μην της λιγότεφαν κανέναν υποθήφιο γαμπρό.

Λίγο ύστερα απ' τις ντουφεκιές τελείωσε ο δείπνος μ' ένα γενικό
σταυροκόπημα, έξόν έκεινων των παιδιών που είχαν αποκοιμηθή στα
γόνата των μαννάδων τους, σηλώθηκε τό στρογγυλό τραπέζι και τό με-
σάλι με ότι είχαν άπάνω τους, απ' την μικρότερη την νύφη την Γιώρ-
γαινα, αυτή που σαν μικρότερη κάθισε ύστερη και σηλώθηκε πρώτη. Τό
μικρότερο πράγμα σ' ένα τέτοιο σπίτι κι' απ' τό πιο μικρό παιδί, εί-
ναι ή μικρότερη νύφη.

1) Στον κάμπο της Θεσσαλίας, από τά Χριστούγεννα ως τις μεγάλες Απο-
κριές, τά Σαββατόβραδα σφάζουν γουρούνια και διασιεδάζουν. Αυτή ή
διασιεδασις λέγεται γουρνοχαρά.

Αμα σηνώθηκε τό τραπέζι καί σιουπίστηκε τό μέρος πού ήταν βαλμένο, τραβήχτηκαν όλα τ'άντρώγυνα, μέ τά παιδιά του τό καθένα, πρὸς τά κάτω τοῦ σπιτιοῦ, πίσω ἀπ' ^{αὐτῶν} κουφίνες πού ήταν ἀποθηκευμένοι ὅλη ἡ σοδειά τῆς χρονιάς καί χωρίζουν τό κατοικιό σέ δύο ὅπου ἡ κάθε μικροφαιμέλια ἀπ' αὐτές ἔχει ὠρισμένο τό μέρος τοῦ ὕπνου. Ἡ γριά σάν ἀρχηγός τοῦ σπιτιοῦ πού ήταν πῆγε στήν κορφή τῆς σπιάς, ὅπου ήταν ἀπό προτύτερα στρωμένο τό στρώμα της καί ἀνιούμπησε στό προσιέφαλο, παραστιᾶς. Τή ζυγώνει τότε ὁ Γιουντής καί τῆς λέει σά κρυφά:

- Μάνα, μάνα.
- Τί γυέ μου;
- Ἦφεναν τό κάλεσμα γιά τά βαπτίσια;
- Τό ρῶτημα αὐτό δέν ήταν γιά νά βεβαιωθῇ ἀλλά γιά ν' ἀνοίξῃ τήν κουβέντα.

- Τ'ὀφεναν, τοῦ ἀπολογήθηκε ἡ γριά καί αὐριο θά πᾶς νά βαπτίσῃς.

Καί ὕστερα ἀπό λίγο τὸν ρώτησε αὐτή χαμηλά.

- Τό συλλογίστηκες τ'ὄνουμα;

- Δέν μπόρεσα νά βρῶ κανένα. Συλλογίστηκε, συλλογίστηκε σήμερα ὅλη τή μέρα, μά τίποτας δέν ἤυρα. Αὐτή ἡ συλλογή μέ ἔκανε νά χάσω τρεῖς λαγοί καί καμμιά δειναριά περδίνια. Ἡ νοῦς μου δούλευε γιά τ'ὄνουμα καί οἱ λαγοί καί τά περδίνια σκορποῦσαν ἀπό μπροστάμ'. Ὅτι ἔβαλα μέ τό νοῦ μ' εἶναι μέσα στό σπῖτι τοῦ κουμπάρου. Καί πῶς νά μὴν εἶναι μέσα σ' αὐτό τό σπῖτι ὅλα τά οὐνόματα τοῦ κόσμου, ἀφοῦ ἔχει σαράντα νοματάτοι φαμιλιά, μεγροί-μεγάλοι; (1)

Ἦυρα τό διάουλό μ' αὐτή τήν πατσιώρη (2) σήμερα τί ὄνουμα νά τῆς βγάλω! Οὐλὴ τήν ἐλπίδα τήν ἔβαλα σ' ἐσένα τῆρα. Νά μ' ἀραδιάσῃς κάμπουσα οὐνόματα καί νά διαλέξῃς ἓνα.

- Αἰου γυέ μ' - τοῦ εἶπε ἡ γριά, ἀνιούμπωντας ἀναπαυτινιώτερα. Τά οὐνόματα εἶναι ἄμμος τῆς Σαλαμπριάς. (3) θά σέ μάθω ὅμως ἓνα τρόπο ν' ἀραδιάσῃς ὅτι οὐνόματα θέλ'ς.

- Πέμ'ντέ, νά ἡσυχᾶς ἡ νοῦς μου.

- Πρώτα-πρώτα παιδί μ', ν' ἀρχινᾶς ἀπ' τά οὐνόματα τῆς ὁμορφιάς, γιατί ἡ ὁμορφιά σιλαβώνει καί βασιλιᾶδες, πού λέει καί ἡ λόγους: Γραμμάτω, Κρουστάλω, Λάμπρω, Μόρφω, Σουλτάνα.

Ὑστερα ἀπὸ τήν ὁμορφιά ἔρχεται ἡ ἀρχοντιά: Ἀρχόντω, Ἀφέντω, Εὐγένω. Ὑστερα ἀπὸ τήν ἀρχοντιά ἔρχεται ἡ πολυτιμοσύνη: Ἀργύρω, Ἀσήμω, Διαμάντω, Ζαφείρω, Μαργάρω, Πολυτίμη, Σμαράγδω, Χρυσῇ.

Ὑστερα ἀπὸ τά πολυτίμια ἔρχονται τ' ἄνθια. Καί αὐτά μοιάζουν τά διαμάντια καί τά μαργαριτάρια, Ἀνθή, Ἀνθεμία, Γαρουφαλιά, Πασχάλω,

(1) Σ' ἓνα σπῖτι, στό μεσodάνι, ὑπάρχει μιὰ φαμιλιά τοῦ Ἀθ. Ἀγγελούση μέ 47 νοματάτους.

(2) Τ' ἀβάφτιστο ὅταν εἶναι ἀρσενικό τό λέν Πατσώρη καί ὅταν εἶναι θηλυκό

Πατσώρω.-

(3) Σαλαμπριά λέγεται ο Πημελός.

Τ' ἄνθια ἔχ' ν' λογιῆς λογίων χρώματα. Οὐνόματα τῶν ἄνθιων:
Ξάνθω, Καστάνω, Κοκκίνω.

Τὰ χρώματα τὰ κεντοῦν μέ ράμματα. Οὐνόματα τῶν ραμματιῶν:
Βαμπούλω, Μετάξω.

Τὰ ράμματα τὰ χρειάζονται ἄρσενιοί καί θηλυκοί. Οὐνόματα ἄρσενιὰ θήλυκα:
Ἀνάργιω, Βάγγω, Κωστάντω, Σταύρω, Θώτῳ.

Οἱ ἄντρες καί οἱ γυναῖκες κόβουν τὰ δέντρα. Οὐνόματα τῶν δεντριῶν:
Δάφνη, Κυδωνιά, Κερασίνα, Λεμονιά, Μηλιά, Μυγδάλω, Ρόϊδω. Τριανταφυλλιά.

Στά δέντρα ἀπάνω κάθονται τὰ πουλιά. Οὐνόματα πουλιῶν:

Γεράνω, Περδίκῳ, Περιστερά, Παγώνα, Τρυγώνα,

Ἀπ' τὰ πουλιά πού εἶναι εὐχημένα ἀπ' τόν Μεγαλοδόναμο νά τρῶν, χωρίς νά σπέρν' ἄς ἔρθουμε στά οὐνόματα τῆς εὐχῆς: Ἀκρίβω-νᾶν' μοναχοκόρη κι ἀκριβή καί νά δώκ' πουλλά ἡ γαμπρός (Ι). Ἀγόρω-νά φέρ' ἀγόρια-Ζώγω-νά ζήσ'-Ξαρμενιά-νά ξαρμεχτῇ ἡ μάνα τ' καί νά μήν κἀνῇ ἄλλα παιδιὰ πλειό-Σταμάτω-νά σταματήσ' ν' τὰ κορίτσια.

- Σταμπούλω-νά ἀξιωθῇ νά πάη στήν Πόλι-Χαῖδω-νᾶναι χαῖδεμένη.

Τ'ς εὐχέες παιδί μ' πάντα ἡ Παναγιά-προσιννοῦμε τή χάρη τ'ς-ἀνασηκώθηκε καί σταυροκοπήθηκε-τ'ς ἀκούει. Ἄς ἔρθουμε καί στά οὐνόματα τῆς Μεγαλόχαρης: Δέσπω, Μαρία, Μάρω, Πανάγω, Παναγίτσα, Περμάχω.

Ὅποιος πιστεύει στήν Παναγιά ἔχει πάντα τή χαρά στήν καρδιά τ'.

Ἄς ἔρθωμεν τώρα καί στά οὐνόματα τῆς χαρᾶς: Γελασίνα.....

✓ Ἐνα ὄνουμα ἔχει ἡ χαρά, μάννα; ρώτησε ὁ Γιουντῆς μ' ἀπορία.

- Πάντα παιδί μ', ἡ ἔρμη ἡ χαρά εἶναι λίγη σ' αὐτό τόν κόσμο. Θά σοῦ λεγα καί τὰ οὐνόματα τῶν Ἀγίων, ἀλλ' αὐτά δέν εἶναι χριστιανός πού νά μήν τὰ ξέρ'.

Κι ὁ Γιουντῆς, σάν ξαφνισμένος ἀπ' τήν πολυξερωσύνη τῆς μάννας του, τῆς εἶπε:

Ἐμμερὲ χαρά στό μελό πῶχει μέσα τό κεφάλι σ' μάννα. Σ' εἶσαι φ'λλάδα ἀνέρια.

Ἄν ἦσουν ἄντρας, χουρίς ἄλλου, θά ἦσουν πλειό μεγαλύτερη στά γράμματα καί στό νοῦ κι ἀπ' τό Γούλα Δάσκαλο, πού εἶναι στά Τρίκαλα! (2)

Ἡγριά εὐχαριστήθηκε ἀπ' τήν ιολακειά πού τῆς ἔκανε ὁ γυός της καί τόν ρώτησε μέ περηφάνεια: - Ἐβαλες κᾶνα ἀπ' αὐτά ὅλα στό νοῦ σ'?

- Ἐβαλα καί παράβαλα! ἀπάντησε μ' εὐχαρίστησι ὁ Γιουντῆς.

- Καλορρίζικο νᾶναι, παιδί μ'. Ὅπως πᾶς τό λάδ' νά πᾶς καί τό κλῆμα.

- Ζουή νᾶχουμε κι εἰδέ, ἄς τό πᾶν καί τὰ παιδιὰ μας, μάννα. Ὅποσοῦν παιδιὰ δέν πεθαίνει.

(Ι) Στόν κᾶμπο τῆς Θεσσαλίας οἱ γαμπροί δίνουν προῖκα στίς νυφᾶδες καί δένζητοῦν. Τήν καλή νύφη τήν παίρνει ἐνεῖνος πού θά τάξη τὰ περισσότερα.

(2) Ἀρχαῖος δάσκαλος στά Τρίναλα πού ἄφησε ἐποχή.

Ἡ γριά σηώθηκε κι ἄρχισε νά σταυροκοπιέται κατὰ ἡλιοῦ κάνοντας τήν ἀπόδειπνη προσευχή της. Σηώθηκε κι ὁ Γιουντής καί σταυροκοπήθηκε κι αὐτός καί πάλε ματαιάθηκαν κι οἱ δύο, ὁ καθένας στή θέσι του ἀπό τήν μιά κορφή τῆς παραστιᾶς ἡ γριά καί ἀπό τήν ἄλλη ὁ Γιουντής.

Ἡ φωτιά ἔναιε. Ἡ γριά κουβένταζε ἀνόμα κι ὁ Γιουντής ἄκουε. Πέρασε λίγη ὥρα ἀνόμα ὡς πού τό λυχνάρι ἄρχισε νά τρεμοσβύνη καί βαρὺς νά κάθεται στά βλέφαρα καί τῶν δυονῶν ὁ ὕπνος.... Καί σέ λίγο ἀνόμα, μάννα καί παιδί κοιμῶνταν, ἐνείνη ἀπ' τή μιά μεριά τῆς φωτιᾶς καί τοῦτο ἀπ' τήν ἄλλη, σιεπασμένοι ἀπό μιά γούμα προβατίσια καί τοὺς χώριζε ἡ γλυκειά φωτιά πού εἶχε καταντιᾶ νά βαστάξῃ ὡς τό πρωῒ.

Τό πρωῒ ὁ Γιουντής ξύπνησε καί σάν καθαρός πού ἦταν—πού κοιμήθηκε χώρια του—νύφησε κι ἄλλαξε καί πῆγε στήν ἐκκλησιᾶ κι ἄκουσε τήν λειτουργιά ὡστό τέλος. Ὑστερα ἀπ' τήν λειτουργιά ἄρχισε ἡ βάφτισι κι ὅταν ὁ παπᾶς εἶπε:

" - Τάξε νοῦνε τ' ὄνομα" , ὁ Γιουντής ἀπολογήθηκε: Δάφνη!

Αὐτό ἦταν τ' ὄνομα.

Ἀφοῦ τελείωσαν ὅλα τὰ διαβάσματα τῆς βάφτισης ὁ Γιουντής πλήρωσε τόν παπᾶ, τήν μαμή, τόν ἀναγνώστη, μέρασε τήν ἀρμαθιά τὰ σῦνα στά παιδιᾶ, πρόντισε κατὰ γῆς καί τρεῖς τέσσερες πεντάρες—ὁποῖος νά τίς πρωτοαρπάξῃ—ὡς μαρτυριάτινα τοῦ μυστηρίου κι ὕστερα μαζί μέ τόν παπᾶ, τόν ἀναγνώστη καί τή μαμήκού κρατοῦσε τή σαρμανίτσα μέ τήν Δάφνη πῆγαν στό σπίτι τῶν κουμπάρων. Τή στιγμή πού μπῆκαν μέσα, ὁ νουνός ἐβγαλε τή μιμρή ἀπ' τή σαρμανίτσα καί τήν παρέδωκε στή μάνα της λέγοντας:

—Νά μᾶς ζῆς' κουμπάρα τό κουμπαροῦδ'! Νά φέρ' κι ἀγόρια καί νᾶναι καλορρίζιο, μέ γονέους, προσγονέους κι ἀδέρφια κι ἀξαδέρφια. Σοῦ τό παραδίνω σέ τοῦτον τόν κόσμο καί θά σοῦ τό γυρέψω στόν ἄλλο. Νά τό φυλάς ἀπό φωτιά, νερό καί πᾶσα καιό.

Ὑστερα ἀπ' αὐτό κάθηναν στό τραπέζι νά φάν.

